Barcelona economia

Indicadors econòmics de Barcelona
Tercer trimestre 1996
Núm. 29

Ajuntament de Barcelona

Gerència Delegada d'Economia,
Empreses i Finançament

Ajuntament de Barcelona

Primer Tinent d'Alcalde
Joan Clos i Matheu

Gerent Delegada d'Economia,
Empreses i Finançament
Pilar Solans i Huguet

Redacció de BarcelonaEconomia
Xavier Güell i Ferrer, Director.
María Jesús Calvo Nuño, Cap de Redacció.
Lluís Hansen i Fors

Consell de Redacció
Ernest Maragall. Regidor de Funció Pública i Qualitat. Ajuntament de Barcelona.
Joan Molina. Gerent Delegat de Patrimoni. Ajuntament de Barcelona.
Ignasi Ragàs. Cap de Gabinet de la Tercera Tinència. Ajuntament de Barcelona.
Guillem Sánchez. Director Adjunt de la Gerència de Serveis Centrals. Ajuntament de Barcelona.
Ramon Seró. Gerent dels Serveis Generals. Àrea Metropolitana de Barcelona.
Pilar Solans. Gerent Delegada d'Economia, Empreses i Finançament. Ajuntament de Barcelona.

Consell Assessor
Jordi Canals. Secretari General. IESE.
Jaume García. Departament d'Economia i Empresa. Universitat Pompeu Fabra.
Joaquim de Nadal. Regidor de Presidència i Política Cultural. Ajuntament de Barcelona.
Martí Parellada. Director. Estudis de Formació Continuada. Universitat de Barcelona.
Francesc Raventós. Conseller Delegat. Catalana d'Iniciatives, S.A.
Maravillas Rojo. Tercera Tinenta d'Alcalde. Ajuntament de Barcelona.
Francesc Santacana. Coordinador General. Pla Estratègic Barcelona 2000.
Antoni Santiburcio. Regidor de Política de Sòl i Habitatge. Ajuntament de Barcelona.
Robert Tornabell. Degà. ESADE.
Joan Trullén. Departament d'Economia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona.
Josep Ma. Vegara. Regidor de Medi Ambient i Serveis Urbans. Ajuntament de Barcelona.

BARCELONA ECONOMIA posa a disposició dels seus lectors un número de telèfon (el 402 72 38), un de fax (el 402 72 25) i una adreça de correu electrònic (pbespin @ mail.bcn.es) per atendre qualsevol consulta o comentari referits als continguts que hi apareixen.

Agraïm la informació i la col·laboració prestades per totes les entitats, organismes i empreses citades com a fonts informatives i molt especialment a:

Ajuntament de Barcelona: Departament d'Estadística; Direcció de Serveis de Control de l'Edificació; Unitat Operativa de Neteja; Departament d'Estudis Fiscals; Regidoria de Promoció Econòmica i Ocupació.
Generalitat de Catalunya: Departament d'Indústria; Direcció General d'Ocupació; Direcció General d'Arquitectura i Habitatge; Institut d'Estadística de Catalunya; Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.
Altres institucions i entitats: Turisme de Barcelona, Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona; Cambra de la Propietat Urbana de Barcelona; Col·legi d'Arquitectes de Catalunya; S.P.M. Transports de Barcelona, S.A.; Prefectura Provincial de Trànsit; INE (Barcelona); Autoritat Portuària de Barcelona; Aeroport de Barcelona; Fira de Barcelona; RENFE; Telefónica, S.A.; MEFFSA; Borsa de Barcelona; Forcadell.

Gerència Delegada d'Economia Empreses i Finançament.
Barcelona Economia
Indicadors econòmics de Barcelona
Núm. 29. Tercer trimestre 1996
Octubre 1996

Edició: ® Ajuntament de Barcelona
Gerència Delegada d'Economia Empreses i Finançament.

Línia de disseny original: *Ferran Cartes / Montse Plass*

Impressió: Impremta Municipal
Dipòsit legal: B. 26.464/91
Exp.: 9221000

Barcelona economia

Indicadors econòmics de Barcelona
Tercer trimestre 1996
Núm. 29

Índex

Indicadors econòmics

Síntesi de la conjuntura 7

I. Indústria 13
Evolució de l'activitat industrial 15

II. Finances 29
Sistema bancari 31
Contractació de valors i de derivats 34

III. Consum, comerç i preus 37
Evolució del parc de vehicles 39
Consum d'energia i aigua 40
Preus de consum 42
Escombraries domiciliàries 44
Fira de Barcelona 45

IV. Transports, comunicacions i turisme 47
Tràfic de mercaderies pel port 49
Moviment a l'aeroport de Barcelona i als principals aeroports espanyols 52
Transport públic urbà i de rodalia 54
Activitat turística 56

V. Mercat immobiliari 63
Consum de ciment 65
Construcció d'habitatges 66
Llicències d'obres 70
Preus de venda al mercat immobiliari: habitatges i places d'aparcament 72
Preus de venda dels habitatges nous a la regió metropolitana 79

VI. Ocupació 81
Mercat de treball 83

Monografia

Reflexions sobre la problemàtica de l'atur a Barcelona 89

Indicadors econòmics
Síntesi de la conjuntura

Transports

Indicadors	Període	Valor absolut i taxa interanual (%)		Darrers 12 mesos i taxa interanual (%)		1995/94 (%)
Aeroport						
Trànsit de passatgers						
— Total (milers)	2n.tr.96	3.356	10,8	11.949	10,3	9,9
Interior (milers)	2n.tr.96	1.960	7,8	7.062	9,5	10,8
Internacional (milers)	2n.tr.96	1.395	15,4	4.887	11,3	8,6
— Tràfic de mercaderies (tones)	2n.tr.96	19.070	14,3	74.201	16,9	16,0

Tot i la lleu desacceleració del trànsit interior i el seu impacte sobre el total, s'assoleix, per segon trimestre consecutiu, un creixement interanual superior al deu per cent. Per contra, el trànsit internacional mostra un dinamisme fins i tot superior al de l'any passat.

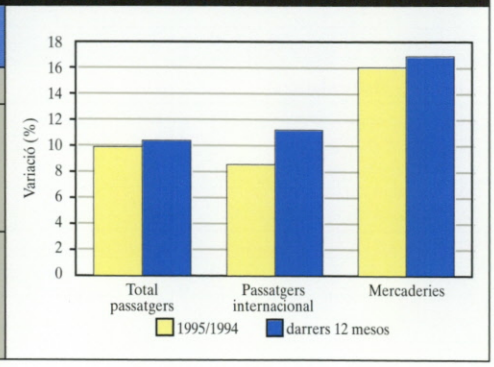

Port						
Tràfic de mercaderies						
— Total (milers tones)	2n.tr.96	5.946	5,5	23.172	7,2	11,6
Sortides (milers tones)	2n.tr.96	2.151	10,7	8.224	9,4	13,7
Entrades (milers tones)	2n.tr.96	3.795	2,8	14.948	6,0	10,5
— Càrrega general (milers tones)	2n.tr.96	2.605	6,0	9.659	6,8	10,2
Exportacions (milers tones)	2n.tr.96	973	6,5	3.803	8,4	9,8
Importacions (milers tones)	2n.tr.96	892	2,9	3.463	10,6	17,8
— Contenidors (Teus)	2n.tr.96	188.962	5,3	700.049	2,6	14,0

El tràfic de mercaderies ha mostrat un major dinamisme durant el segon trimestre que no pas el primer, especialment en líquids i dolls sòlids amb destí als mercats exteriors. La càrrega general, amb l'excepció de la contenidoritzada, manté també una trajectòria notablement alcista.

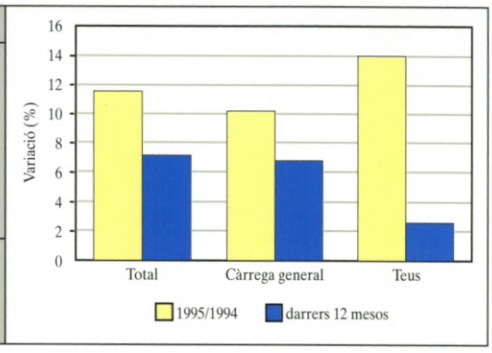

Transport públic de passatgers						
Servei urbà:						
— Xarxa Metro (milers)	2n.tr.96	64.490	1,9	249.489	1,8	4,1
— Xarxa Bus (milers)	2n.tr.96	47.151	0,2	180.206	2,2	2,5
— FGC (Cat. i Sarrià) (milers)	2n.tr.96	4.608	2,2	17.608	1,9	–0,3
Servei de rodalia						
— RENFE (milers)	2n.tr.96	21.070	2,8	81.225	4,6	6,5
— FGC (milers)	2n.tr.96	6.133	4,6	25.792	2,3	0,7

La mobilitat en transport públic, tant urbà com interurbà a l'àmbit metropolità, ha moderat el ritme de creixement durant el segon trimestre. La desacceleració ha estat menor en el cas de les línies de rodalia, que a més de mantenir un creixement interanual positiu han aconseguit més clients que el trimestre anterior.

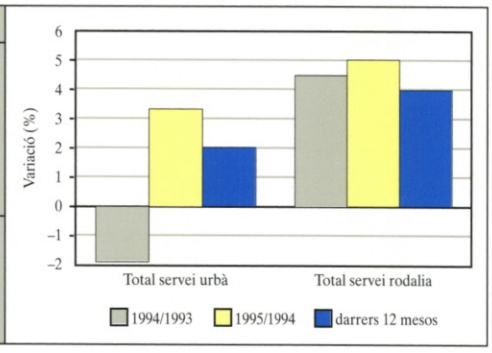

Evolució de l'economia de Barcelona i regió metropolitana durant el segon trimestre de 1996.

Una anàlisi de l'evolució de l'activitat econòmica del segon trimestre d'enguany posa de relleu una certa reactivació de les taxes de creixement després del parèntesi d'atonia de final del 1995 i primer trimestre de 1996, accentuat pel neguit del procés pre-electoral i pels resultats de les eleccions generals. Les dades disponibles del segon trimestre —on prevalen les variacions positives, però menys intenses que durant el 1995— permeten parlar d'un ritme de creixement de l'economia barcelonina a mitjan d'any globalment orientat a l'alça però inferior al d'un any abans. En tot cas, una evolució semblant a la del conjunt de l'economia del país i que, per ara, manté una taxa de creixement lleument superior al dos per cent de creixement del PIB que s'estima pel conjunt d'Espanya.

Els resultats del segon trimestre, especialment en la branca dels serveis i en termes d'ocupació, abonen la represa de la trajectòria expansiva de l'economia barcelonina.

Globalment, aquesta primera meitat d'any ha estat un semestre moderadament expansiu per l'economia de la ciutat, amb un primer trimestre caracteritzat per un clima d'atonia general seguit d'un segon molt més dinàmic com dóna a entendre l'evolució del mercat laboral. Tot i que la bonança no es pot fer extensible a tots els sectors d'activitat, no és menys cert que la majoria s'han beneficiat d'un entorn de preus continguts i a la baixa, com és el cas dels productes industrials semi-elaborats i primeres matèries, i d'una reducció progressiva de les càrregues financeres via reducció dels tipus d'interès.

Turisme, consum i preus

Indicadors	Període	Valor absolut i taxa interanual (%)		Darrers 12 mesos i taxa interanual (%)		1995/94 (%)
Consum - Matriculació						
Electricitat d'ús cial.-ind. (Gwh)	2n.tr.96	822	2,7	3.331	1,2	1,2
Electricitat d'ús domèstic (Gwh)	2n.tr.96	430	4,4	1.614	4,4	3,6
Gas canalitzat (milions tèrmies)	2n.tr.96	754	12,0	2.582	6,8	–3,6
Matriculació de turismes	2n.tr.96					–3,5
Matriculació de vehicles (prov.)	2n.tr.96	39.895	–5,7	144.245	–8,7	–4,4

Els consums energètics mantenem el to positiu del primer trimestre tot i que es modera la taxa de creixement dels consums elèctrics per un menor impacte de les condicions climàtiques. La matriculació de vehicles confirma la discrecionalitat de l'evolució del primer trimestre.

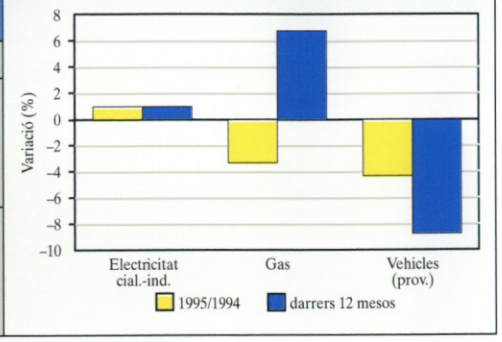

Visitants i pernoctacions hoteleres						
Total pernoctacions (milers)	mg-jn.96	1.104	19,4	6.027	18,1	20,6
Visitants segons motiu de la visita (milers)	mg-jn.96	536	8,1	3.173	10,4	16,0
— Negocis (milers)	mg-jn.96	219	3,7	1.262	–4,8	3,0
— Turisme (milers)	mg-jn.96	216	52,4	1.215	66,9	30,8
— Fires i Congressos (milers)	mg-jn.96	43	–45,3	423	5,6	52,7
— Altres (milers)	mg-jn.96	58	–9,5	273	–35,0	–5,2

El creixent atractiu de Barcelona com a ciutat turística, juntament amb una excel·lent relació qualitat/preu deguda tant a la cotització de la pesseta com a la política d'ofertes promocionals que porta a terme el sector hoteler, explica el persistent augment del nombre de visitants i de pernoctacions als hotels barcelonins. En relació amb trimestres anteriors remarcar el creixent protagonisme dels visitants per motius turístics que, un cop es disposi de les dades d'aquest estiu, segurament s'haurà convertit en el principal motiu de visita.

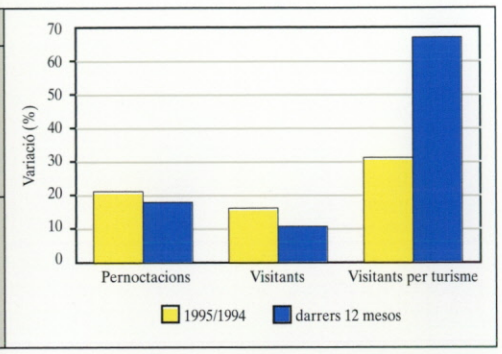

I.P.C. (Variació acumulada i interanual)						(1)
Barcelona (prov.) (%)	gn.-jn.96	2,3	—	—	3,8	4,1
Catalunya (%)	gn.-jn.96	2,4	—	—	3,9	4,3
Espanya (%)	gn.-jn.96	2,1	—	—	3,6	4,3
Subjacent (%)	gn.-jn.96	2,1	—	—	3,6	4,8
U.E. (%)	gn.-jn.96	1,6	—	—	2,5	3,0

L'evolució a la baixa dels preus agrícoles en un context de desacceleració de la inflació subjacent i de creixement de la propensió a l'estalvi per part de les famílies, són elements importants a l'hora d'explicar la contenció de l'índex de preus al consum durant el segon trimestre.

(1) Taxes referides a 31 de desembre de 1995.

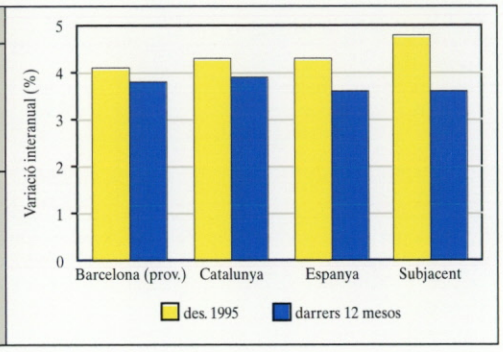

L'activitat industrial, el principal motor de la represa de l'activitat econòmica de la regió metropolitana d'ençà les acaballes del 1993, acusa des de la tardor de l'any 1995 una notable pèrdua de ritme, originada bàsicament per la situació d'estancament del creixement econòmic d'alguns dels seus principals mercats europeus i per la incapacitat del consum privat de prendre el relleu a la inversió en béns d'equipament per tal de mantenir el ritme de creixement de la demanda interna. Aquesta progressiva pèrdua de dinamisme en els darrers vuit-deu mesos s'ha vist amplificada, a més a més, per l'elevat creixement de l'activitat industrial registrat fins ben entrat el 1995.

Tot i l'escàs creixement de les vendes, el teixit industrial de l'àrea barcelonina manté un elevat nivell d'ocupació alhora que opera en un entorn d'expectatives alcistes a curt i mitjà termini.

Segons els resultats de les enquestes de conjuntura industrial a nivell de la regió metropolitana, l'alentiment de les taxes interanuals de creixement del primer semestre és un fet inqüestionable, tot i que durant el bimestre maig-juny es detecten símptomes que fan pensar en una dinamització a curt termini de l'activitat industrial de l'àrea.

Aquest procés de desacceleració ha estat força més important en el segment de les vendes en el mercat interior —la demanda interna de consum ha registrat un creixement equivalent o lleument inferior al del PIB— que no pas de les exportacions, que durant els mesos previs a l'estiu s'han tornat a reactivar. Aquesta incipient recuperació dels mercats exteriors i les bones expectatives a curt i mitjà termini amb les que operen els industrials enquestats han evitat traslladar en tota la seva intensitat aquesta pèrdua de dinamisme de les vendes a retalls significatius de la producció. Lògicament, això ha repercutit en un augment del nivell d'estocs de productes elaborats, millorant la capacitat de resposta de les empreses de cara a una reactivació més intensa de la demanda de consum.

Aquest comportament puntualment *dual* del sector industrial ha tingut el seu reflex en un diferent impacte sobre activitats i mercats estretament relacionats amb el teixit productiu barceloní. L'atonia de les vendes ha incidit en un alentiment del ritme de creixement del tràfic de mercaderies pel port —especialment en fluxos d'entrada més que de sortida— alhora que el manteniment de la capacitat productiva ha incidit positivament en el volum d'ocupació.

Mercat de treball

Indicadors	Període	Valor absolut i taxa interanual (%)		Darrers 12 mesos i taxa interanual (%)		1995/94 (%)
Ocupació						
Residents actius	30 juny 96	695.173	–1,9	—	—	–0,9
Residents ocupats	30 juny 96	624.937	–0,4	—	—	0,7
Llocs de treball assalariats	30 juny 96	—	—	—	—	1,0
Contractacions registrades	2n.tr.96	116.676	11,9	445.642	20,8	31,7

Mentre que l'estancament del nombre d'actius i ocupats residents a Barcelona es deu més a factors demogràfics estructurals que no de conjuntura econòmica —envelliment de la població, canvis de residència efectiva o formal dins l'àrea metropolitana— el volum de contractacions manté un elevat ritme de creixement.

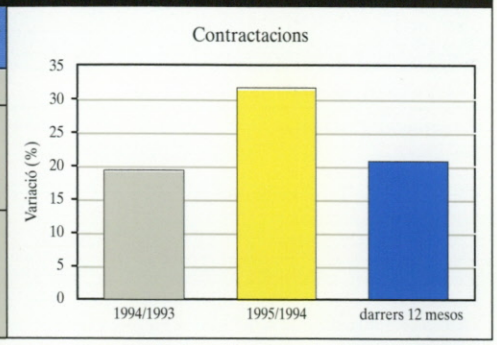

Atur registrat						
Total aturats registrats	30 juny 96	70.236	–13,2	—	—	–12,5
Atur masculí	30 juny 96	35.287	–14,6	—	—	–14,0
Atur femení	30 juny 96	34.949	–11,8	—	—	–10,8
Atur juvenil (16-24 anys)	30 juny 96	9.624	–31,5	—	—	–33,8
Aturats sense ocupació anterior	30 juny 96	6.921	4,2	—	—	–3,2

L'evolució del segon trimestre en termes d'ocupació a Barcelona ha estat força més positiva que la del trimestre anterior, parcialment condicionada per la incertesa del període electoral. En taxes interanuals, la reducció del nombre d'aturats a mitjan d'any és lleugerament superior a la de final del 1995. Alhora, el col·lectiu dels «sense ocupació anterior» accentua el seu creixement, atret per les perspectives de col·locació que ofereix una economia en creixement i les modalitats de contractació a temps parcial.

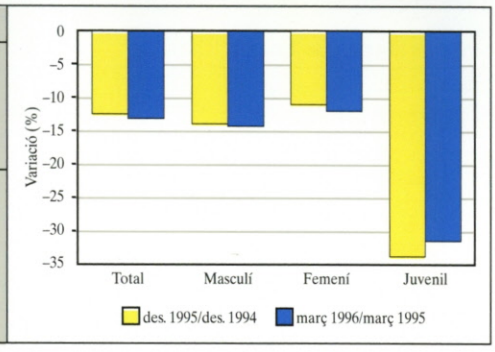

Taxes d'atur registrat (%)						(1)
Barcelona	30 juny 96	10,1	—	—	—	10,8
Província	30 juny 96	10,9	—	—	—	11,6
Catalunya	30 juny 96	10,3	—	—	—	11,1
Espanya	30 juny 96	14,1	—	—	—	15,1

La notable reducció de l'atur registrat durant el segon trimestre a tots els àmbits considerats ha situat les respectives taxes d'atur als nivells més baixos dels darrers anys. Mentre que a Espanya s'ha situat al nivell més baix dels darrers dotze o tretze anys, a Catalunya i a la regió metropolitana de Barcelona s'ha retallat fins als nivells previs a la crisi del Golf.

(1) Taxes referides a 31 de desembre de 1995.

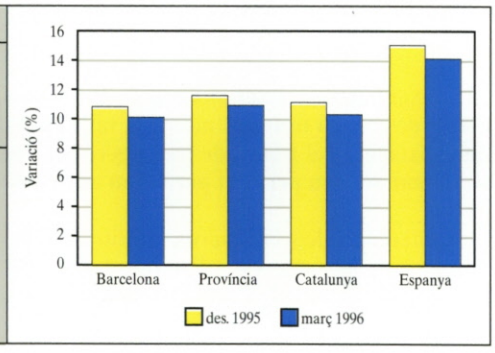

L'important creixement acumulat del tràfic portuari de mercaderies durant el bienni 1994-95 condiciona l'evolució del primer semestre d'enguany.

Pel que fa al tràfic de mercaderies pel port, especialment el de sortida i el de càrrega contenidoritzada, l'evolució del segon trimestre ha estat sensiblement millor que la del primer, amb l'excepció de la càrrega general d'importació, afectada de ben segur per la moderació en el creixement de l'activitat manufacturera i de la demanda de consum. Tot i aquest inicial canvi de tendència, la variació en el conjunt del semestre es veu condicionada per la forta expansió del bienni 1994-95. Contràriament, tot i que també s'ha alentit molt lleument el ritme de creixement d'aquest tipus de tràfic per l'aeroport, la tendència expansiva del primer semestre és comparable en intensitat a la del 1995.

En tot cas, i per tercer any consecutiu, les dues grans infrastructures de suport al tràfic de mercaderia amb l'exterior i sobre les que haurà de pivotar la gran zona d'activitats logístiques del sud d'Europa, presenten una tendència clarament expansiva quant a volum de càrrega gestionada, a les portes dels dos milions de tones mensuals.

L'altra cara de la moneda ha estat l'evolució de l'ocupació en el conjunt de la indústria manufacturera. En termes d'atur registrat —un dels pocs indicadors disponibles del mercat de treball amb un nivell de desagregació suficient per a l'anàlisi sectorial a nivell municipal o metropolità— l'evolució del col·lectiu d'aturats del sector industrial durant el primer semestre ha estat molt positiva, amb una disminució superior al 12 per cent en sis mesos, pràcticament el doble que el ritme d'absorció de desocupats del conjunt del terciari. Fins al punt que el nivell d'atur industrial registrat actualment tant a Barcelona com al conjunt de la regió metropolitana és dels més baixos d'ençà que es disposa d'aquesta font estadística.

Construcció i mercat immobiliari

Indicadors	Període	Valor absolut i taxa interanual (%)		Darrers 12 mesos i taxa interanual (%)		1995/94 (%)
Construcció residencial i llicències d'obres						
Construcció d'habitatges:						
— Iniciats	2n.tr.96	976	21,8	3.541	22,2	12,8
— Projectes visats (prov.)	2n.tr.96	9.066	33,3	34.701	22,1	11,3
Obra nova prevista a les llicències:						
— Superfície total (m²)	2n.tr.96	77.353	–85,6	488.655	–54,3	40,3
— Nombre d'habitatges	2n.tr.96	433	–70,8	2.676	–28,1	60,2

L'evolució de la construcció residencial a Barcelona al llarg del segon trimestre, confirmant el que ja s'apuntava en el trimestre anterior, mostra dues cares: la més dinàmica dels indicadors d'activitat –habitatges iniciats– i la retallada en les previsions de noves construccions com a conseqüència del nivell d'activitat assolit.

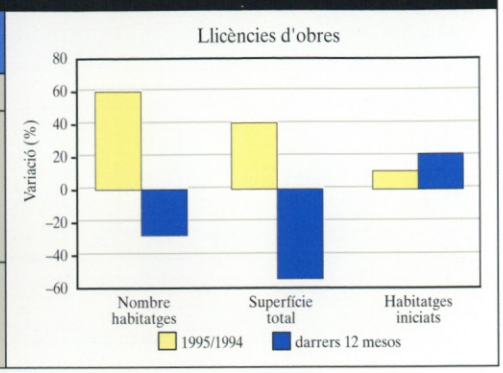

Preus al mercat immobiliari						
Sostre residencial (venda):						
— Habitatges nous (pta/m²)	1r.sem.96	238.555	–2,7	—	—	3,9
— Segona mà (pta/m²)						
preu d'oferta	1r.sem.96	227.970	–0,2	—	—	6,9
preu de transacció	1r.sem.96	201.788	0,2	—	—	3,3
— Places d'aparcament (milers pta.)	1r.sem.96	2.791	–11,7	—	—	–7,1
Locals de negoci (lloguer mensual):						
— Oficines (total ciutat) (pta/m²)	2n.sem.95	1.020	1,9	—	—	–0,9
— Locals comercials (pta/m²)	2n.sem.95	1.094	5,2	—	—	–2,0

L'evolució dels preus al mercat residencial durant el primer semestre confirma la situació de contenció que impera en aquest segment, gràcies a una major oferta d'habitatges nous del segment de preus mitjà i mitjà baix. Alhora, s'accentua la davallada de preus de les places d'aparcament en edificis residencials de nova construcció. Indicis de recuperació en el segment de locals comercials.

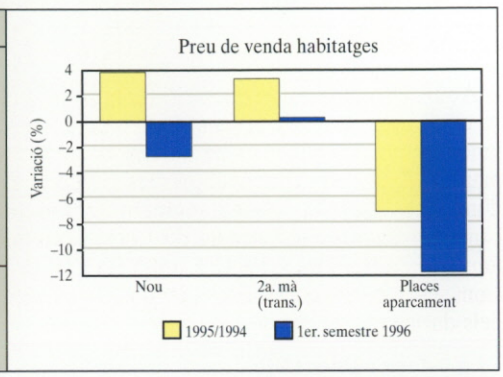

El creixent atractiu internacional de Barcelona, especialment com a destinació turística, manté la taxa interanual de creixement del trànsit de passatgers per l'aeroport al voltant del deu per cent per segon any consecutiu.

A diferència dels indicadors referits al tràfic de mercaderies, el trànsit de passatgers per l'aeroport manté el ritme expansiu de períodes anteriors. Tant la variació del segon trimestre com la de l'acumulat del primer semestre són lleument superiors a la variació del 1995. Així, i per segon any consecutiu, el ritme de creixement del total de passatgers que utilitzen l'aeroport es pot situar al voltant del deu per cent; en termes absoluts significa un augment superior a un milió de passatgers. Si l'any 1995 el component més dinàmic correspongué al trànsit interior, durant el primer semestre d'enguany el protagonisme ha estat del trànsit internacional, amb un creixement superior al 15 per cent en relació amb el mateix període d'un any abans.

Aquest augment de la mobilitat de *llarga distància* ha repercutit en un augment equivalent dels nivells d'activitat i d'ocupació dels serveis d'acollida al visitant. Així, el mig milió llarg de visitants que han pernoctat als hotels de la ciutat durant els mesos de maig-juny permet mantenir la taxa de creixement anual per sobre del deu per cent i la de pernoctacions acostant-se al vint per cent d'augment del 1995. Es consolida el mig milió de pernoctacions de mitjana mensual i uns nivells d'ocupació al voltant del 65 per cent de mitjana anual i pel conjunt del sector.

El pes cada cop més important del turisme sobre el total de motivacions afavoreix un augment de l'estada mitjana en els hotels.

Segons els resultats de l'enquesta turística corresponent al bimestre maig-juny, l'activitat turística ha estat, com ja ho fou durant el primer quadrimestre, la millor aliada del sector hoteler, alhora que s'ha recuperat, en relació al primer quadrimestre de l'any, el nombre de visitants per motius de negocis. Com a conseqüència d'aquest diferencial de creixement segons motivacions, amb independència de la dificultat de catalogar aquells visitants que aprofiten un viatge professional per completar-ho amb una petita estada turística, el cert és que en els darrers dos anys els turistes que pernocten a la ciutat han guanyat quota de mercat als visitants per negocis, tradicionalment el gruix de la clientela dels hotels barcelonins.

Pocs sectors productius presenten en aquests moments dues cares tan oposades com el de la construcció residencial: un present de molta activitat constructiva alhora que les expectatives de cara al 1997 són, ara per ara, més aviat decebedores.

Un altre sector d'activitat que ha mantingut una evolució destacable durant aquest segon trimestre i per extensió al llarg del primer semestre ha estat el de la construcció residencial. Especialment a Barcelona i no tant a la resta de la regió metropolitana. Per segon trimestre consecutiu el nombre d'habitatges iniciats a Barcelona s'acosta al miler i situa la dotació anual per sobre dels 3.500 habitatges, un ritme d'activitat desconegut d'ençà el 1989, quan es va iniciar la construcció de les promocions olímpiques.

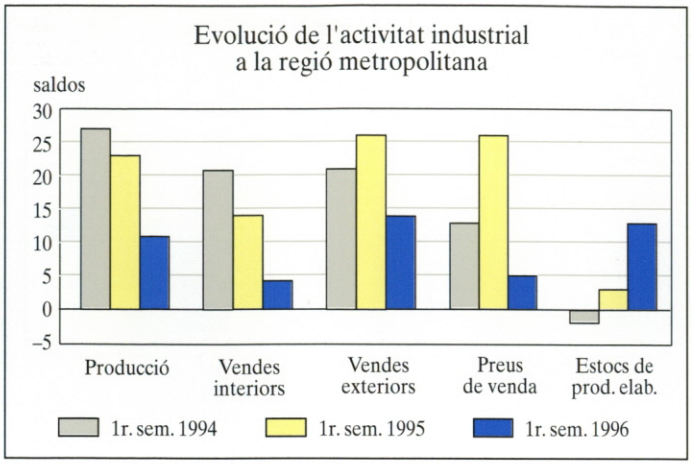

Aquesta notable concentració temporal d'activitat constructiva en el subsector residencial de la ciutat —resultat de la conjunció de diversos factors en un entorn de recuperació de la demanda d'habitatge principal gràcies al descens dels tipus d'interès— i que respon a l'augment del nombre d'habitatges a construir segons les llicències de 1995, és un dels elements que limita el creixement a curt i a mitjà termini de noves promocions, com posa de manifest l'evolució de les llicències d'obres dels darrers trimestres.

La tendència baixista dels tipus d'interès i l'impacte que ha tingut sobre la demanda d'habitatge habitual, ha permès mantenir estables els preus de venda, malgrat l'augment de l'oferta.

Aquest augment de l'oferta d'habitatges de nova construcció, si es consolida en els propers exercicis, podria reorientar lleument a la baixa els preus de venda del segment residencial. Possiblement, si finalment es produeix, no es tractarà tant d'una reducció general de preus a tots els segments i localitzacions —que ja s'ha començat a detectar en els valors més alts, aquells que pel seu volum i excepcionalitat s'han de considerar fora del mercat— sinó que serà el resultat d'una major oferta d'habitatges a preus més assequibles, situats en els trams inferiors de l'escala de preus.

Tant a Barcelona com a la resta de la regió metropolitana, el creixement de l'activitat productiva s'ha reactivat durant el segon trimestre. Això ha impactat positivament en el manteniment i creació de nous llocs de treball. La taxa interanual de descens de l'atur registrat a mitjan d'any s'ha mantingut en valors semblants al de final del 1995. Per sexes, es manté la major incidència en el col·lectiu masculí mentre que per edats, l'atur juvenil continua sent el més beneficiat. Sectorialment, el col·lectiu de desocupats industrials, seguit pel de la construcció, són els que han registrat un descens més accentuat.

El contrapunt a aquesta tendència descendent de l'atur el posa el nombre d'aturats sense ocupació anterior, que per segon trimestre consecutiu registra una taxa de creixement lleument expansiva. Possiblement aquesta evolució s'hagi d'imputar al procés d'alentiment de les taxes de creixement econòmic que ha frenat, de manera sobtada, el ritme de generació de nous llocs de treball en un moment de bones expectatives de col·locació.

Avanç darreres dades disponibles 1996

Indicador	Darrera dada	Variació (%) (A)
Port de Barcelona *(gener-agost)*		
– Tràfic total (milers tones)	15.452	1,5
– Càrrega general (milers tones)	6.726	6,4
– Contenidors (milers tones)	4.725	2,1
Aeroport. Trànsit de passatgers *(juliol-agost)*		
– Total (milers)	2.467	18,2
– Interior (milers)	1.325	12,9
– Internacional (milers)	1.141	25,0
Tràfic de mercaderies (tones)	12.296	16,6
Transport públic urbà *(juliol-agost)*		
– Xarxa Metro (milers)	31.012	4,5
– Xarxa Bus (milers)	22.828	3,8
– FGC-CiS urbà (milers)	1.895	6,6
Ferrocarril de rodalia (milers)		
– FGC *(juliol-agost)*	2.871	8,2
Consum d'electricitat *(juliol-agost)*		
– Domèstic (Gwh.)	241,1	0,6
– Comercial-industrial (Gwh.)	584,6	0,3
Escombraries recollides (tones) *(juliol-agost)*	89.032	1,4
Matriculació de vehicles (prov.) *(juliol-agost)*	26.004	20,2
IPC Variació interanual *(agost)*		
Catalunya (%)	4,0	4,3[1]
Espanya (%)	3,7	4,3[1]
Projectes d'habitatges visats (prov.) *(jl-ag)*	5.959	–25,8
Atur registrat (persones) *(agost)*		
– Total	68.152	–12,9
– Homes	34.110	–14,3
– Dones	34.042	–11,4
– <25 anys	8.703	–32,5
– Indústria	19.995	–21,1
– Construcció	4.133	–13,1
– Serveis	37.141	–11,2
– Sense ocupació anterior	6.726	10,0
Contractes registrats per l'INEM	71.289	1,7
Taxa d'atur registrat (%)		
– Barcelona	9,8	11,0[1]
– Catalunya	10,1	11,0[1]
– Espanya	13,5	15,1[1]

(A) Sobre s/ el mateix període de l'any anterior.
[1] Valor del mateix període del 1995.

I. Indústria

Evolució de l'activitat industrial

Indicador sintètic d'activitat industrial

Amb la percepció que la fase de la desceleració de l'economia ha tocat fons i que l'economia encara mostra una certa resistència a la recuperació, els empresaris industrials recuperen part de l'optimisme que havien abandonat al llarg de l'any passat en l'evolució del sector.

Les opinions dels empresaris industrials recollides en les enquestes de conjuntura industrial publicades per la Direcció General d'Indústria i pel Ministeri d'Indústria i Energia corresponents a la primavera de 1996 semblen recuperar part de l'optimisme que havien abandonat durant la segona meitat del 1995, i palesen una moderada recuperació de les expectatives, basada sobretot en la tendència favorable de la cartera de comandes i de la producció.

Situat encara en un nivell molt baix, les darreres dades disponibles per a aquest indicador podrien constituir els primers senyals de l'inici d'una nova fase expansiva després dels valors mínims registrats a finals de l'any passat i començament d'enguany, en acabar la fase de desceleració de l'economia que es visqué durant el 1995 i que va coincidir amb els trimestres de menor creixement econòmic dels darrers dos anys.

Així, amb els valors registrats durant el segon trimestre d'enguany se supera el pesimisme creixent que havia caracteritzat darrerament les perspectives dels empresaris, expressió de la sobtada davallada del creixement del VAB del sector industrial que es va produir durant el segon semestre del 1995. La manca de dinamisme de la demanda interna i el fre al creixement de la major part de les economies occidentals, principals destinatàries de les nostres exportacions, van ser els principals factors que van provocar la interrupció de l'elevat ritme de creixement que seguia el sector industrial des de mitjans del 1993.

La millora de l'indicador sintètic d'activitat industrial (entre febrer i maig d'enguany, de sis punts a Catalunya i de gairebé tres a Espanya) és encara tènue, i es recolza en l'optimisme sobre les previsions de la producció. El desglossament per grups en funció de la destinació econòmica dels béns revela unes perspectives molt més favorables per als béns de consum que per als béns d'inversió o intermedis. De fet, des de començament de l'any, el subsector dels béns de consum està donant mostres de dinamisme i, en relació amb un any enrere, és l'únic on les perspectives empresarials revelen una clara millora. Encara és aviat per copsar les implicacions d'aquesta confiança, cada cop més sòlida, dels empresaris en la recuperació del consum; en tot cas, s'avala per la consolidació de la tendència a l'alça del consum privat que s'inicià a final del 1995 i que continua avançant a un ritme molt moderat.

Aquesta pausada recuperació del consum és un dels elements que, juntament amb la moderació dels preus, sustenten la base de la confiança dels empresaris en la tendència de la cartera de comandes. En relació amb l'evolució dels preus, un dels trets més rellevants que es desprenen de les darreres enquestes de conjuntura industrial, a partir de les quals s'elabora l'indicador sintètic d'activitat, és la continuïtat de la seva tendència descendent, a la que han contribuït bàsicament la manca de pressió de la demanda i la davallada del preu d'algunes matèries primeres, a més de la reducció de les despeses financeres i una moderació salarial combinada amb guanys de productivitat.

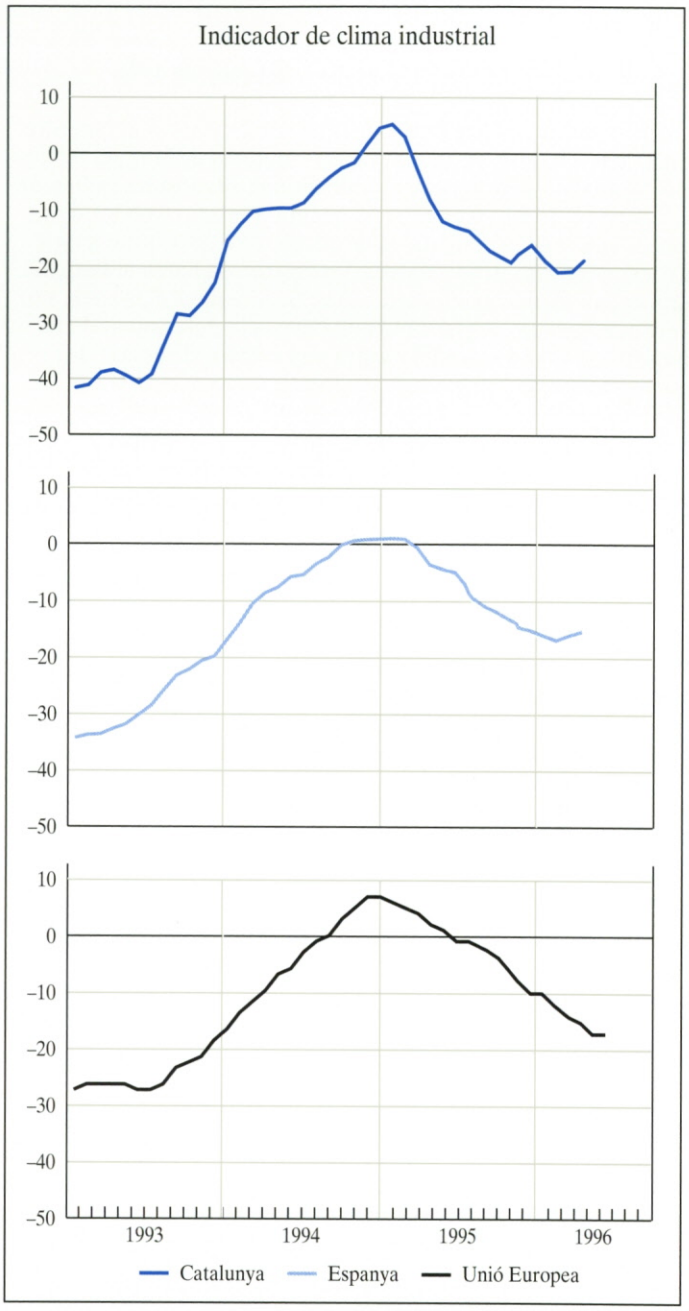

Nota: els valors grafiats corresponen a la mitjana dels saldos de les opinions empresarials referides a la cartera de comandes totals, als estocs canviats de signe i a la tendència de la producció (mitjanes mòbils de tres mesos).
Font: Direcció General d'Indústria i Ministeri d'Indústria i Energia.

Les dades que reflecteixen l'evolució del clima industrial a la Unió Europea no mostren, per ara, indicis de recuperació. Després d'un bienni 1994-95 de notable creixement de la producció industrial al conjunt de la UE, en línia amb el creixement dels Estats Units, l'evolució del primer semestre és d'estancament enfront d'un major dinamisme de les economies nord-americana i japonesa.

Enquesta de conjuntura industrial

La conjuntura industrial al bimestre maig-juny de 1996.

Els resultats de l'activitat industrial corresponents al bimestre maig-juny i referits al conjunt de les empreses de la regió metropolitana confirmen, en termes globals, una situació de moderada recuperació de les taxes de creixement en relació amb les de períodes anteriors, alhora que la desacceleració que ha caracteritzat el creixement de la producció industrial de l'àrea al llarg del darrer any sembla que ha tocat fons. Si bé aquest diagnòstic serveix per explicar els grans trets de l'evolució del conjunt de la indústria, l'anàlisi sectorial mostra una notable diversitat de comportaments.

Segons les opinions empresarials manifestades a la llum dels resultats del bimestre maig-juny, la indústria catalana ha superat ja el pitjor del sotrac de vendes de la segona meitat del 1995 i primers mesos d'enguany.

Aquest canvi d'orientació, ara per ara potser més voluntarista que real, es comença a detectar a les corbes de mitjanes mòbils en forma d'una manifesta suavització de les tendències descendents dels darrers bimestres. Les vendes en el mercat interior i en menor mesura el nivell de producció, són dues magnituds on es copsa millor la proximitat del canvi de signe. D'altra banda, la pèrdua de dinamisme de les exportacions al llarg del 1995 fou més sobtada i conjuntural en comparació amb la persistent atonia del mercat interior, alhora que durant el primer semestre d'enguany les exportacions de productes industrials s'han mantingut estables, a l'espera d'una millora de la situació econòmica en els seus principals mercats.

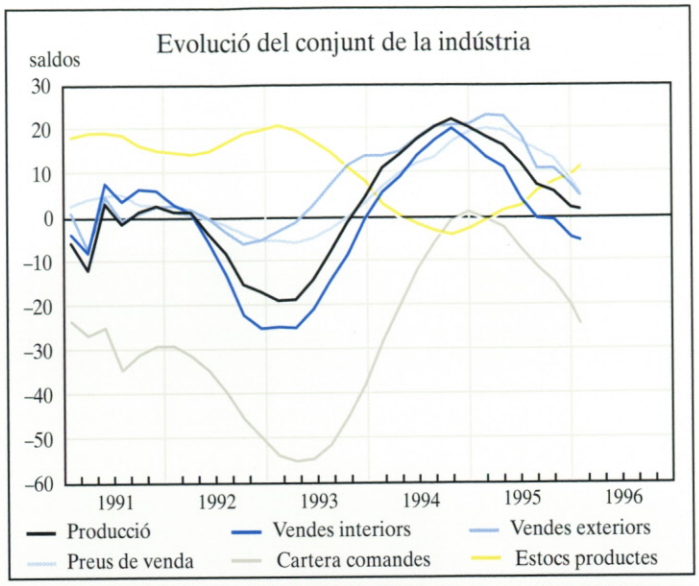

Font: Elaboració pròpia. Tots els gràfics d'aquesta secció s'han elaborat amb dades de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona. Els valors grafiats són mitjanes mòbils dels saldos de 6 bimestres.

Es confirma l'impacte positiu sobre els volums d'ocupació d'una conjuntura moderadament expansiva en termes de producció i vendes.

Si la producció i les vendes mostren indicis de recuperació, els nivells d'ocupació en sortiran beneficiats. Els resultats de les enquestes dels darrers tres bimestres palesen un comportament força positiu, marcat per una tendència a l'alça del nombre d'ocupats, fins i tot superior a la d'un any enrere. Una tendència amb possibilitats de mantenir-se a mitjà termini atès que el sector industrial està operant a uns nivells de capacitat productiva lleument inferiors als d'un any abans. Tot i que les dades del darrer bimestre mostren una lleugera recuperació d'aquesta magnitud, hi ha marge de creixement fins a reduir la capacitat productiva ociosa als nivells de començament del 1995.

Un aspecte gens fútil a l'hora de valorar aquesta situació de represa de l'activitat industrial de l'àrea de Barcelona és la situació d'estabilitat dels preus de venda que ha regit en el darrer any, lluny dels forts augments del 1994 i començament del 1995. En el darrer bimestre, i per primer cop d'ençà les acaballes del 1993, s'albiren símptomes de noves retallades en els preus. Els guanys de competitivitat que els productes espanyols havien aconseguit amb les successives devaluacions de la pesseta en el bienni 1992-1993 i que en part s'han quedat pel camí via diferencials d'inflació i posterior revalorització de la pesseta, s'han de refer de nou. Reduir preus per mantenir mercats és una de les alternatives empresarials.

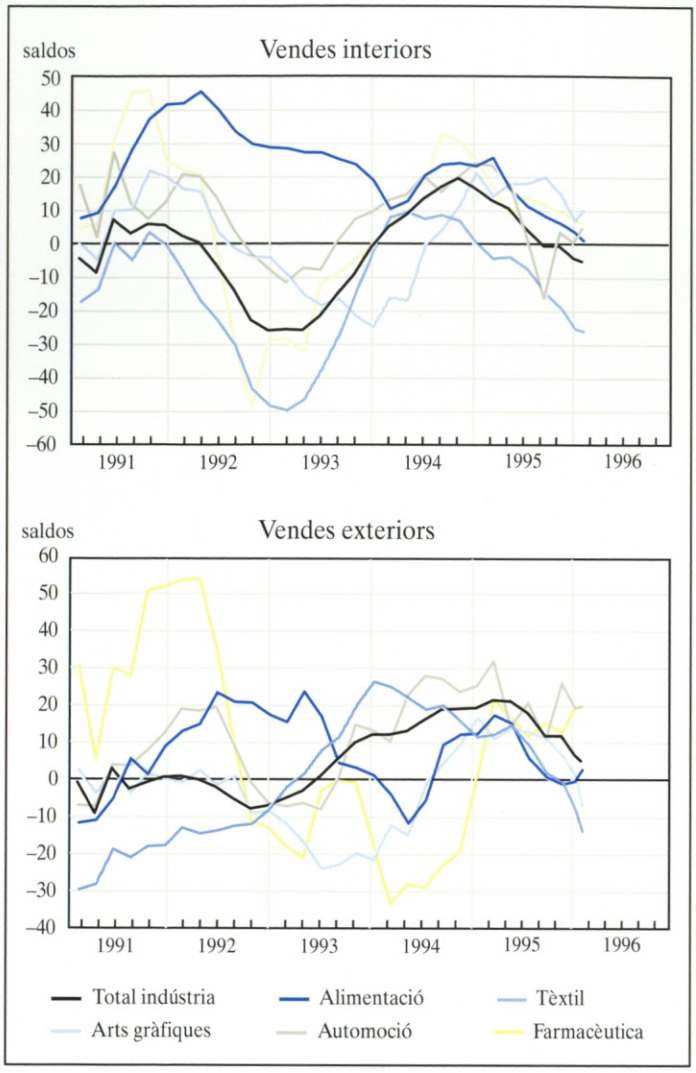

La resistència de la cartera de comandes a canviar de trajectòria i un augment dels estocs de productes elaborats són aspectes preocupants que s'aguditzen durant el bimestre.

L'escenari relativament esperançador dibuixat per l'evolució de la producció i les vendes durant els mesos de maig-juny no escapa a algunes ombres d'incertesa. Així, cada cop són més les empreses que declaren uns nivells d'estocs per sobre del que consideren normal. La situació en aquest moment comença a ser comparable a la que existia a començament del 1993, en plena recessió. És molt possible que aquest augment dels estocs sigui imputable a unes previsions empresarials massa optimistes pel que fa a la immediatesa i la intensitat de la recuperació de la demanda interna. En aquesta línia, la situació de la cartera de comandes a final del període —un avanç dels nivells d'activitat que s'esperen a curt i a mitjà termini— no revela signes de rectificació de la tendència regressiva que l'ha caracteritzat en el darrer any i mig.

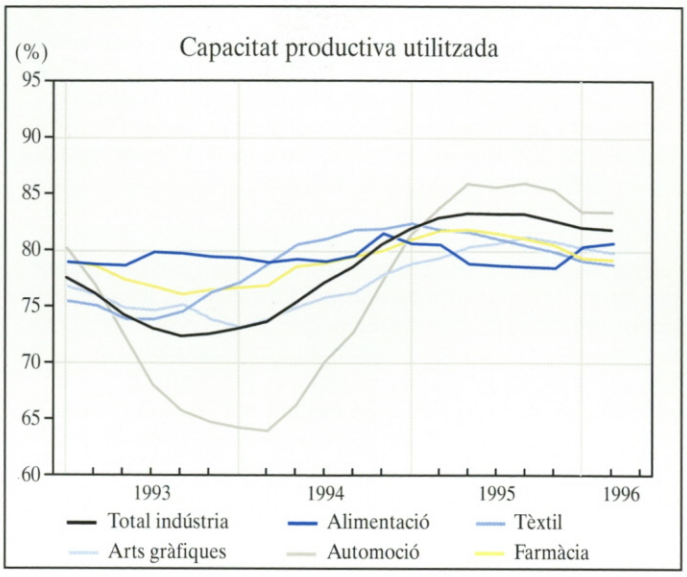

En consonància amb la situació més aviat magre de la cartera de comandes, els empresaris consultats moderen les seves expectatives de negoci de cara als propers bimestres. En general, aposten majoritàriament per un manteniment dels nivells d'activitat i preus, alhora que avancen un impacte negatiu sobre els nivells d'ocupació.

L'augment de la producció, pendent d'una reactivació més decidida de la demanda interna.

Tot plegat explica que a l'hora d'analitzar per què l'activitat de les empreses no ha crescut més durant el període, els empresaris recorren de nou i amb forces renovades a una situació de demanda feble i, en menor mesura, a la creixent competència estrangera. Altres factors com ara la insuficiència de capacitat productiva, l'escassetat de mà d'obra qualificada, les dificultats financeres i d'abastament d'algunes matèries primeres, etc., tenen una presència marginal.

A manera de síntesi, podríem definir l'evolució del sector industrial durant els mesos de maig-juny com de manteniment del volum de negoci —força recolzat en el sector exterior— a l'espera d'una reactivació significativa de la demanda interna de consum. Les successives retallades del preu del diner i la corresponent pèrdua d'atractiu de la inversió en actius financers dibuixen un panorama objectivament favorable per esperonar aquesta reactivació de la despesa.

Una anàlisi sectorial dels resultats bimestrals posa de manifest que, llevat de comptades excepcions, l'evolució de la majoria de sectors presenta més coincidències que divergències amb relació als principals trets que en resulten d'una anàlisi global de la conjuntura industrial. Així, dels sectors considerats, potser el que més s'ajusta a l'evolució del conjunt sigui el de la Indústria farmacèutica, amb la diferència que registra un major dinamisme en termes de producció i una millor situació de la cartera de comandes.

Amb una trajectòria manifestament pitjor que la del conjunt de la indústria hi ha el Tèxtil, la Metal·lúrgia i la de Maquinària i material elèctric. Mentre que en el cas del Tèxtil la pèrdua de ritme és generalitzada i evident a totes les seves magnituds, en els altres dos sectors les dades són menys contundents i fins i tot apareixen alguns aspectes positius en el de Maquinària i material elèctric. A la banda positiva, els sectors de l'Automoció i de la Pell, calçat i confecció lideren un grup més nombrós en el que també destaquen l'Alimentació i les Arts gràfiques.

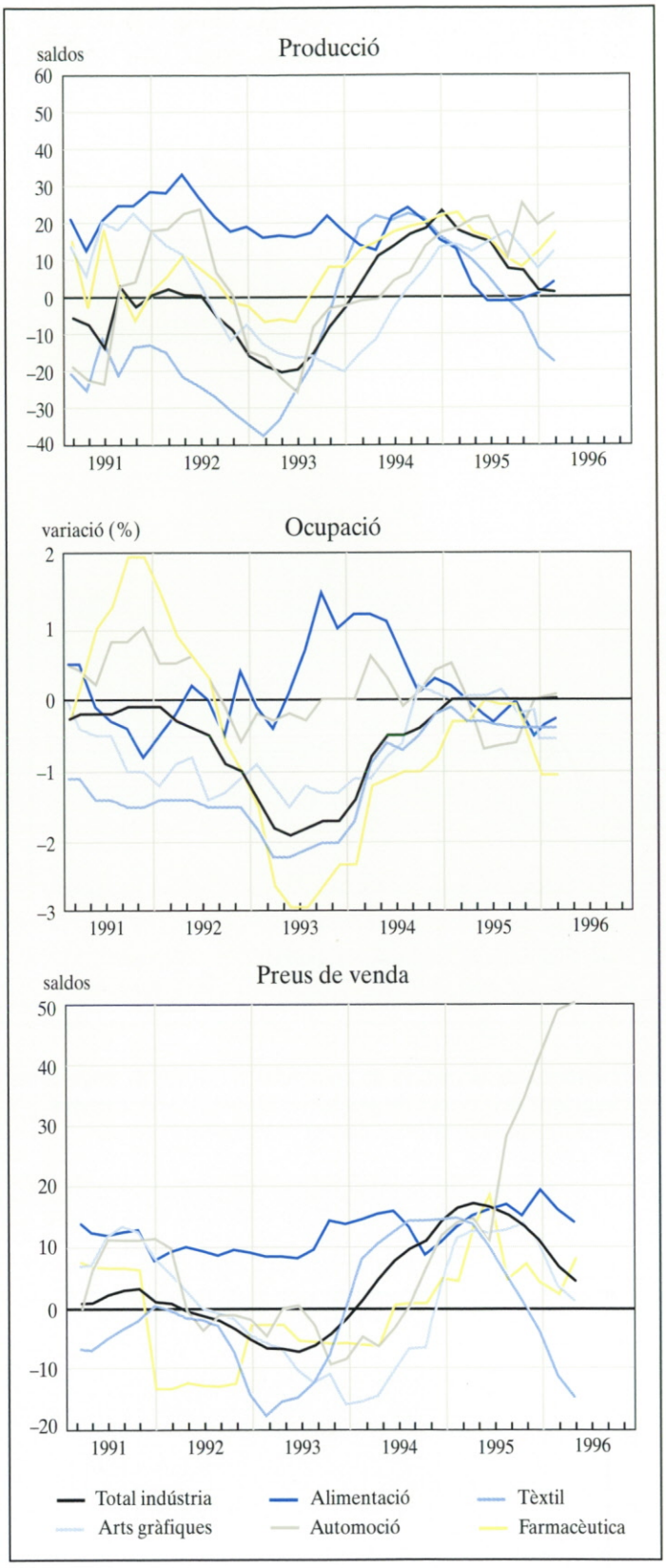

Total indústria (sense Construcció)

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	48	30	33	40	45	43	48
	Saldo	18	–40	35	–19	17	6	11
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	0,66	–0,14	–0,68	–0,68	–0,04	0,72	0,76
3) Vendes totals	Igual	40	26	29	35	39	31	44
	Saldo	19	–42	33	–22	8	6	8
4) Vendes en el mercat interior	Igual	38	26	28	37	42	36	43
	Saldo	7	–46	26	–22	9	–2	6
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	42	28	31	45	42	38	43
	Saldo	27	–28	36	–20	16	14	12
6) Preus de venda	Igual	72	79	77	72	64	71	73
	Saldo	18	9	6	1	12	5	–2
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Estocs de productes elaborats	No n'hi ha mai	4	4	6	4	5	3	3
	Normals	61	63	66	63	57	61	63
	Saldo	5	5	11	12	10	11	17
8) Cartera de comandes	Normal	52	56	56	63	51	54	52
	Saldo	–12	–18	–16	–27	–18	–30	–36
9) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	63	57	57	56	66	56	57
C) Resultats referits a les perspectives per als propers tres o quatre mesos (%)								
10) Producció	Manteniment	53	39	61	52	63	55	56
	Saldo	–6	45	13	23	17	23	–2
11) Vendes	Manteniment	51	42	59	48	56	56	58
	Saldo	1	44	16	32	28	23	9
12) Cartera de comandes	Manteniment	68	53	69	58	66	72	59
	Saldo	6	38	14	23	18	13	1
13) Preus de venda	Manteniment	72	82	78	63	67	80	76
	Saldo	21	9	5	24	13	3	4
14) Ocupació	Manteniment	78	72	75	74	74	75	78
	Saldo	–13	–12	–19	–7	1	–1	–10
D) Capacitat productiva utilitzada (%)		83,7	81,4	82,4	82,2	82,5	81,2	81,6

Font: Tots els quadres i gràfics de les enquestes s'han elaborat amb dades de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona.

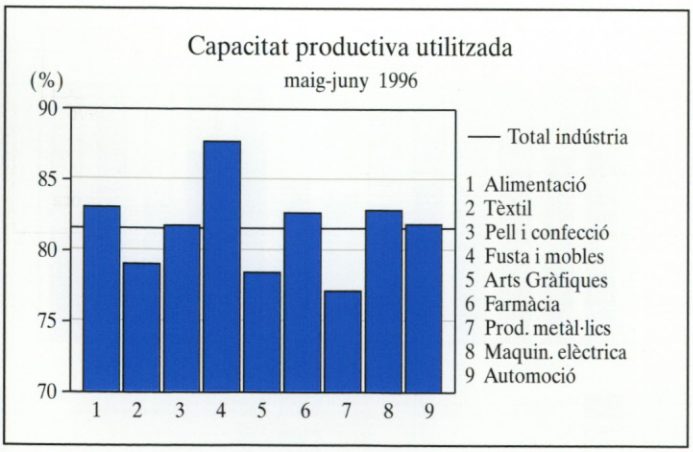

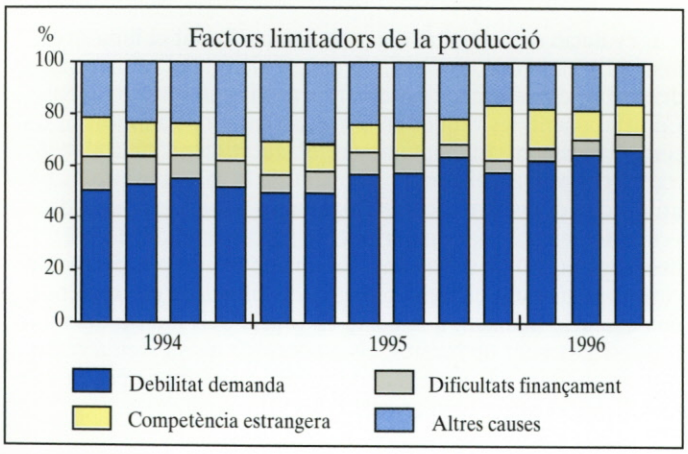

Alimentació

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	59	46	40	27	53	45	59
	Saldo	3	–40	13	19	–10	22	18
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	1,24	2,56	–4,03	0,86	–4,03	1,27	1,34
3) Vendes totals	Igual	64	45	38	35	61	43	60
	Saldo	2	–5	15	28	–18	20	0
4) Vendes en el mercat interior	Igual	57	45	38	40	62	39	60
	Saldo	9	–12	15	19	–19	14	–12
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	72	74	43	69	81	72	77
	Saldo	1	–5	3	–5	–14	22	16
6) Preus de venda	Igual	76	87	92	68	62	82	94
	Saldo	21	12	3	25	27	10	4
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	39	33	42	84	47	42	48
	Saldo	–45	–55	–46	–7	–47	–44	–52
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	33	32	33	37	34	34	33
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		81,3	78,5	80,6	79,6	81,3	81,1	83,1

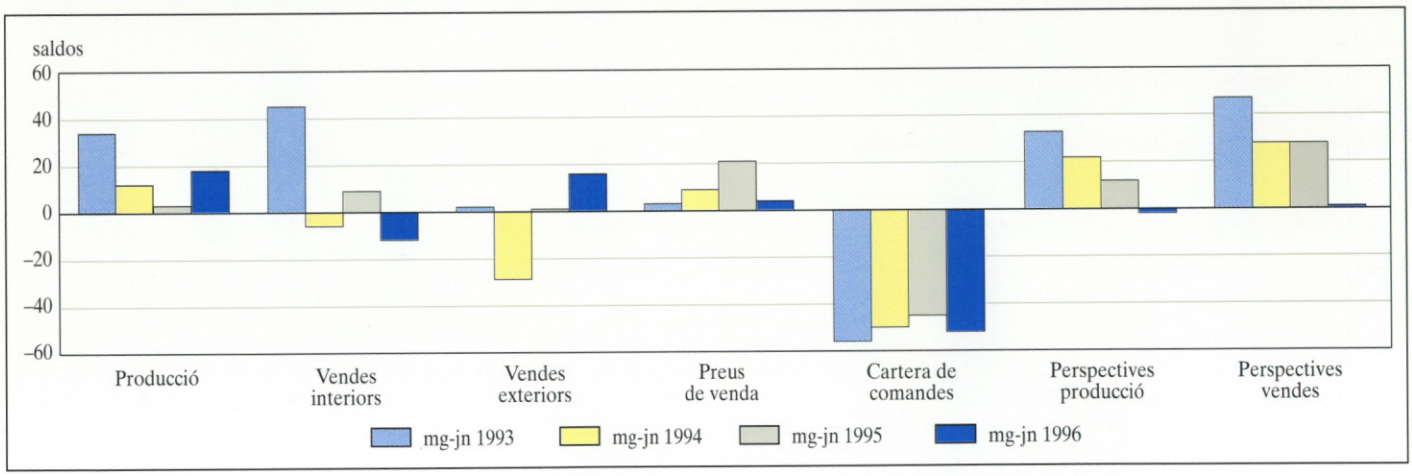

L'evolució de l'activitat d'aquest sector durant el bimestre maig-juny manté la tendència lleument alcista del primer quadrimestre, especialment pel que fa a producció i exportacions. Contràriament, les vendes en el mercat interior han mostrat un cert estancament. El manteniment d'aquesta tendència globalment positiva incideix en un augment de la capacitat productiva utilitzada i del volum d'ocupació. D'altra banda, els preus de venda semblen iniciar un període de forta contenció després dels augments d'un any abans. En un context de perspectives a curt termini, entre el manteniment dels ritmes de creixement i una evolució lleument a la baixa en funció dels indicadors utilitzats, escassament optimistes, els empresaris insisteixen a restar responsabilitats a la feblesa de la demanda, afectada per problemes aliens al sector com ara el de les vaques angleses.

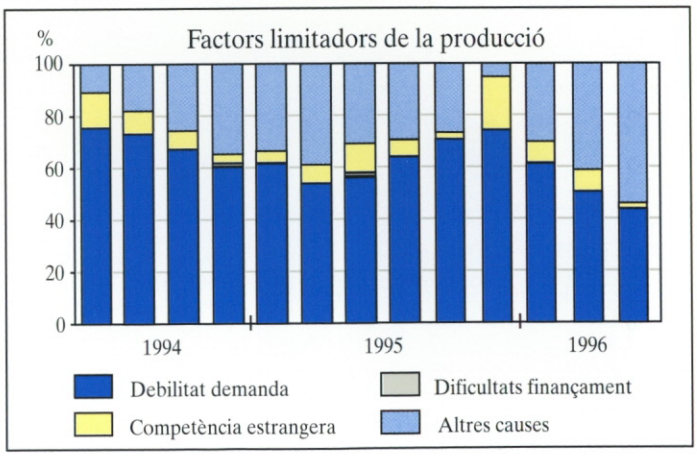

Tèxtil

(dades provincials)

		1995			1996			
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	59	48	58	55	48	50	53
	Saldo	3	–45	19	–11	–6	–38	–25
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–0,20	–0,45	–0,66	–1,12	0,91	–1,16	–0,07
3) Vendes totals	Igual	47	35	42	34	33	40	44
	Saldo	–18	–44	16	–22	–26	–36	–35
4) Vendes en el mercat interior	Igual	32	29	45	42	47	40	44
	Saldo	–35	–51	16	–25	–16	–39	–41
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	42	20	33	35	43	49	48
	Saldo	21	–29	6	–18	–1	–28	–12
6) Preus de venda	Igual	71	77	80	66	69	72	76
	Saldo	7	–14	–12	–21	–6	–20	–24
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	49	42	50	55	38	33	34
	Saldo	–36	–41	–31	–36	–52	–55	–58
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	57	56	58	44	49	49	50
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		80,8	78,0	81,1	79,0	78,2	77,4	79,1

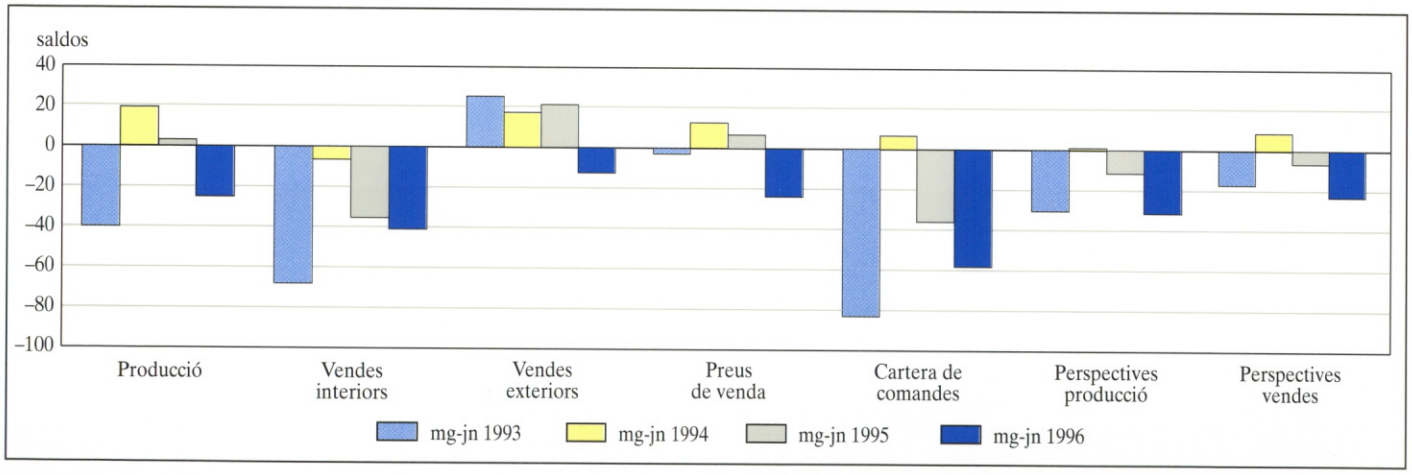

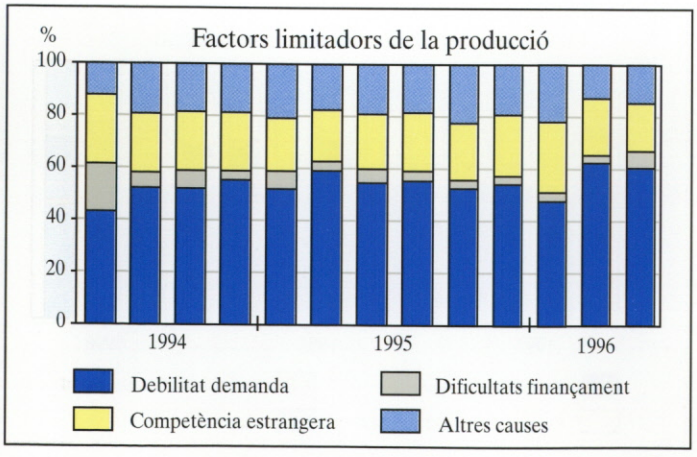

Els resultats del bimestre confirmen la recessió en la que ha entrat el sector després de dos exercicis de fort creixement. Tot i que hi ha un notable fons d'empreses que declara uns nivells d'activitat similars als del bimestre anterior, tendeix a augmentar el segment de les que declaren davallades en la producció i les vendes, especialment en el mercat interior. La tendència a la baixa dels preus de venda en el darrer any reflecteix les dificultats de l'oferta per connectar amb la demanda. Malauradament, la situació de la cartera de comandes reforça el pessimisme dels empresaris de cara a una millora de la situació en els propers bimestres. De moment, però, la capacitat productiva utilitzada no s'ha vist massa afectada, la qual cosa ha permès mantenir els volums d'ocupació. La feblesa de la demanda, més que la competència estrangera, apareix com el principal fre a un augment de la producció.

Pell, calçat i confecció

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	42	58	43	54	53	39	43
	Saldo	–29	–32	23	0	9	33	12
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–0,15	–1,51	2,12	0,83	–0,42	0,43	0,57
3) Vendes totals	Igual	25	50	34	33	26	32	35
	Saldo	–57	–31	16	–16	–14	32	5
4) Vendes en el mercat interior	Igual	18	29	19	23	25	33	24
	Saldo	–66	–52	–2	–29	–2	–1	–4
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	16	25	25	35	18	29	21
	Saldo	2	19	50	–17	7	50	23
6) Preus de venda	Igual	79	58	78	91	56	92	62
	Saldo	–14	–21	–20	0	17	8	26
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	20	37	35	38	60	59	53
	Saldo	–71	–63	–43	–41	–31	–31	–40
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	60	55	59	51	54	66	58
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		86,9	80,4	87,8	83,4	83,1	83,9	81,8

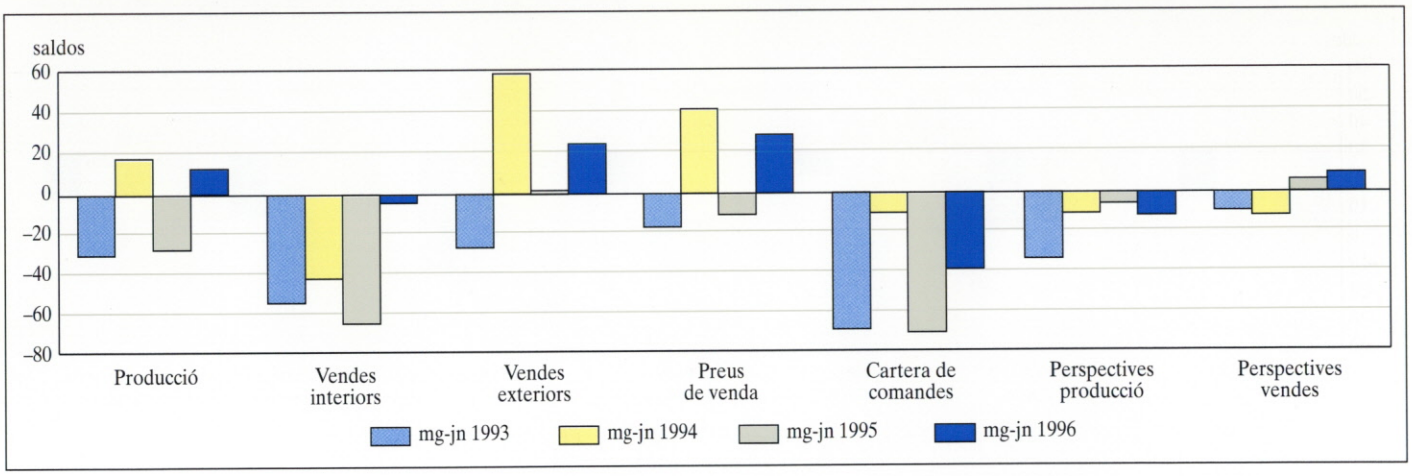

Els resultats del període maig-juny semblen consolidar l'evolució alcista del primer quadrimestre. El canvi de tendència, en termes interanuals, és especialment rellevant pel que fa a la producció, les vendes interiors i l'ocupació. Les exportacions i els preus de venda també mantenen el dinamisme de començament d'any. L'evolució del nivell de la cartera de comandes, en millor situació que un any enrere però sense progressar en relació amb els bimestres anteriors, explica la lleugera reducció de la capacitat productiva utilitzada i una relativa indefinició de les previsions empresarials a curt termini. Entre els factors que frenen l'augment de la producció, la feblesa de la demanda n'augmenta el seu pes, alhora que hi continua perdent protagonisme la competència estrangera.

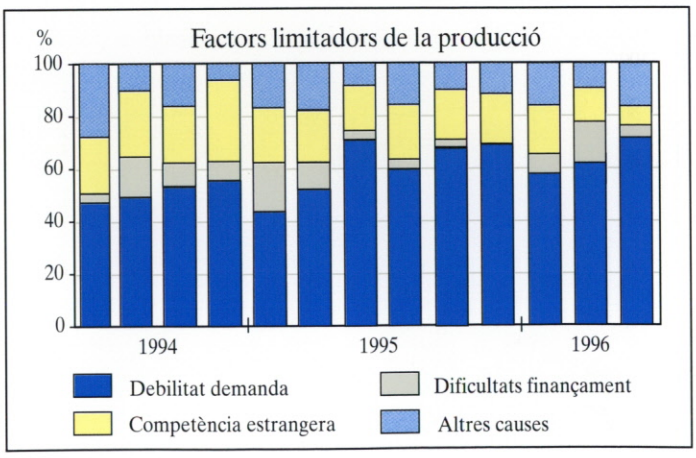

Fusta i mobles de fusta

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	38	55	70	37	64	61	59
	Saldo	60	–20	9	60	–14	–3	–33
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–3,34	4,26	0,00	–0,10	7,23	0,67	–2,56
3) Vendes totals	Igual	53	37	70	37	40	34	87
	Saldo	46	–18	9	54	–38	–30	–5
4) Vendes en el mercat interior	Igual	51	31	71	37	40	37	91
	Saldo	26	–26	8	54	–28	–33	–2
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	45	35	62	27	87	51	93
	Saldo	40	–20	–8	–34	–13	–49	–7
6) Preus de venda	Igual	90	92	98	59	53	93	96
	Saldo	10	–3	2	41	–17	4	–1
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	70	80	65	26	38	44	39
	Saldo	–22	–16	–23	–33	–54	–39	–33
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	58	49	54	63	58	52	57
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		86,6	82,6	83,9	86,9	85,8	83,9	87,7

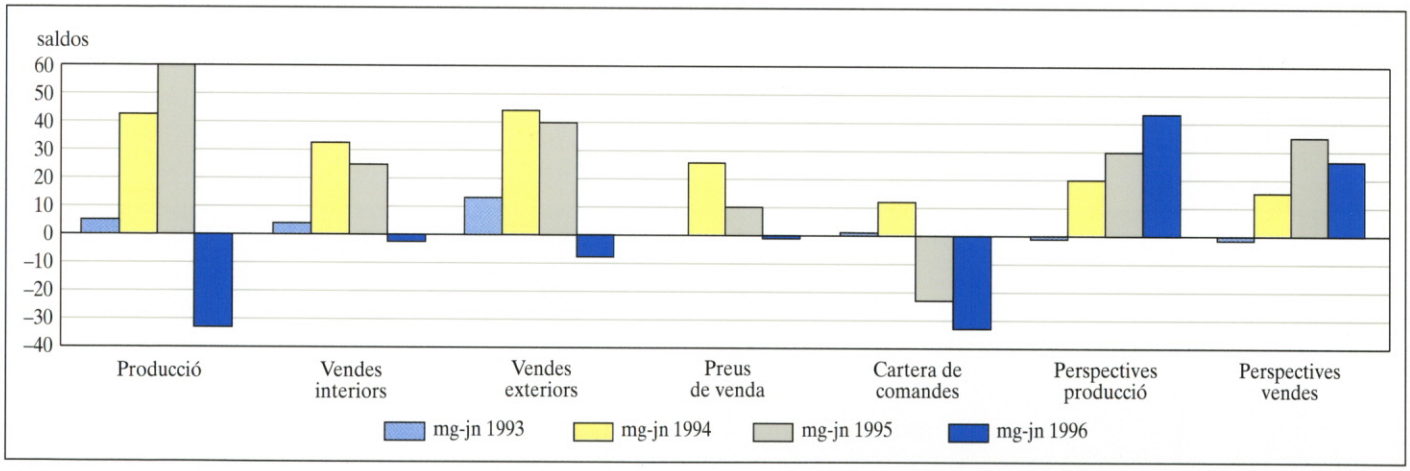

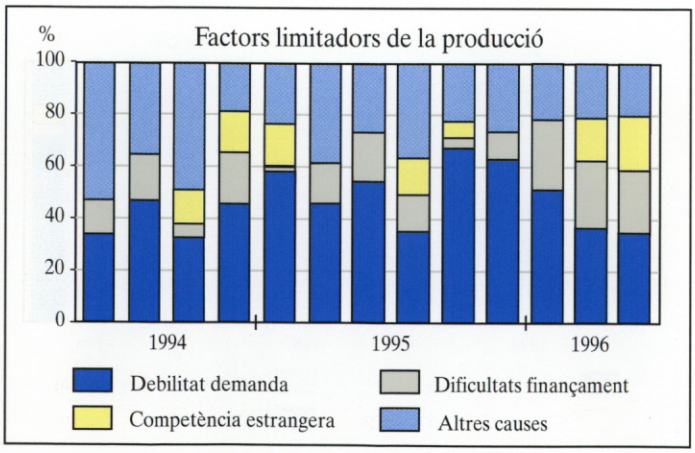

Aquest és un dels sectors que, com ja va succeir al llarg del primer quadrimestre, no ha assolit els resultats esperats. El canvi de tendència és molt rellevant en termes interanuals i especialment quant a producció i exportacions. Si un any enrere el nombre d'empreses que declaraven ritmes de creixement de la producció del bimestre inferiors al del bimestre anterior era anecdòtic, enguany, i especialment durant els mesos de maig-juny, superen àmpliament a les que declaren creixements positius. En el cas de les vendes i dels preus, el diamisme de la primera meitat del 1995 ha donat lloc a una conjuntura de manteniment dels nivells assolits. La situació de consolidació dels volums aconseguits en els darrers dos anys explica el manteniment d'unes perspectives força optimistes a curt termini malgrat la negativa evolució de la cartera de comandes.

Arts gràfiques

(dades provincials)

		1995			1996			
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	46	39	20	40	42	62	53
	Saldo	14	–53	70	34	–18	5	30
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–0,06	0,66	–0,36	–0,68	–0,97	–1,56	0,13
3) Vendes totals	Igual	61	43	21	37	47	54	51
	Saldo	24	–46	77	46	–15	–7	33
4) Vendes en el mercat interior	Igual	51	53	21	40	35	50	56
	Saldo	–2	–47	77	45	–31	2	23
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	56	37	58	49	43	67	57
	Saldo	1	–43	39	29	–27	4	38
6) Preus de venda	Igual	97	99	58	84	84	91	88
	Saldo	–1	1	7	12	13	0	–10
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	40	37	80	70	55	90	70
	Saldo	–35	–23	6	–30	–30	–10	–30
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	58	62	65	61	57	81	69
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		80,2	78,1	82,5	83,1	78,6	78,4	78,5

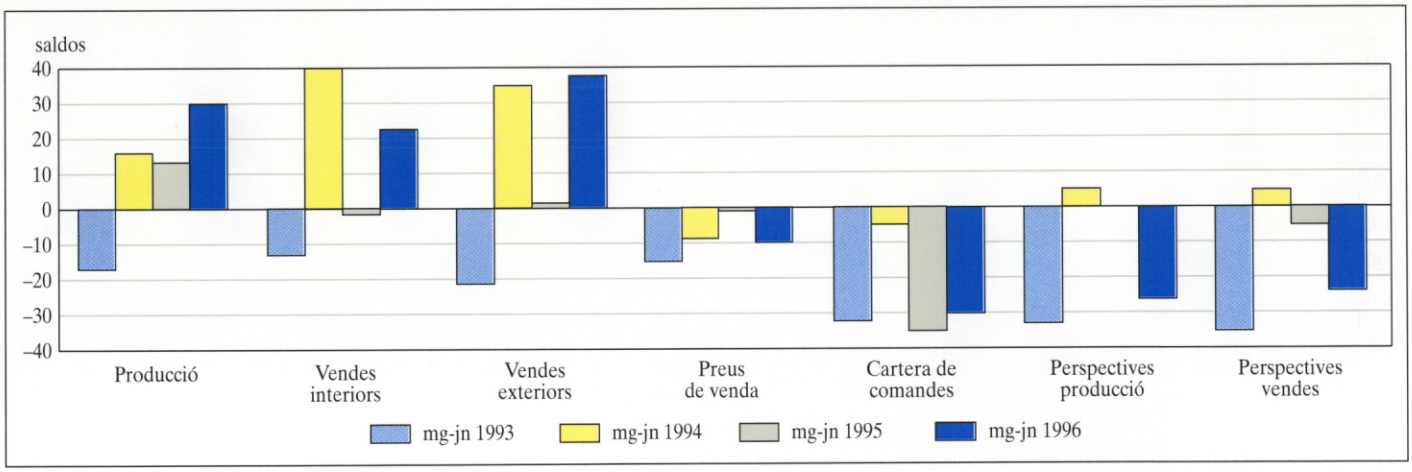

Els resultats del bimestre s'han ajustat plenament a les previsions avançades pels industrials dos mesos abans, alhora que es consolida una evolució moderadament expansiva. Les exportacions, seguides de prop per les vendes interiors, han estat les grans protagonistes del moderat creixement de la producció. L'estabilitat ha estat la principal característica de l'ocupació i de la capacitat productiva utilitzada. La feblesa de la demanda interna, un cop superats els problemes de preus i d'insuficiència de l'oferta en el mercat internacional del paper, assoleix de nou el paper d'excusa recurrent a l'hora de justificar l'atonia del creixement. La situació de la cartera de comandes i les perspectives empresarials, si es confirmen, poden estroncar ben aviat aquesta tímida recuperació.

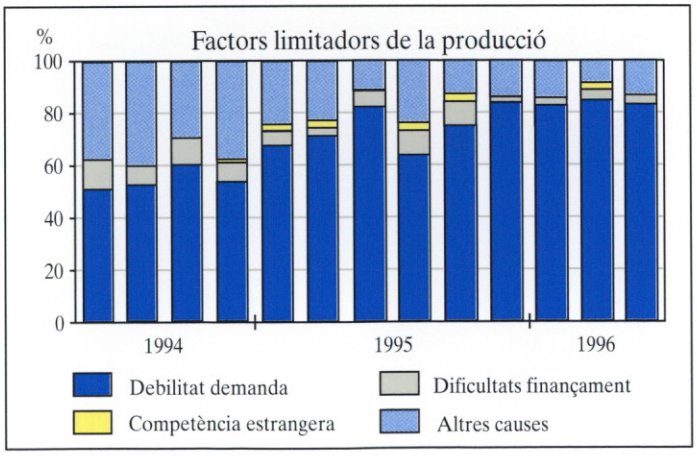

Indústria farmacèutica

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	58	39	34	41	58	38	29
	Saldo	34	–57	54	–46	35	48	71
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–0,29	–4,95	–0,52	–0,35	–0,56	–0,45	–0,34
3) Vendes totals	Igual	20	37	35	22	40	29	29
	Saldo	56	–57	53	–47	39	63	56
4) Vendes en el mercat interior	Igual	39	37	41	26	40	65	48
	Saldo	36	–52	46	–48	38	28	21
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	13	16	51	30	35	9	17
	Saldo	28	–68	40	47	13	54	31
6) Preus de venda	Igual	97	95	80	63	56	87	71
	Saldo	2	–3	–19	3	32	13	29
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	52	53	82	97	62	64	53
	Saldo	44	–35	17	1	36	35	43
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	73	86	73	45	45	81	81
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		84,7	74,5	79,9	78,2	79,5	80,6	82,7

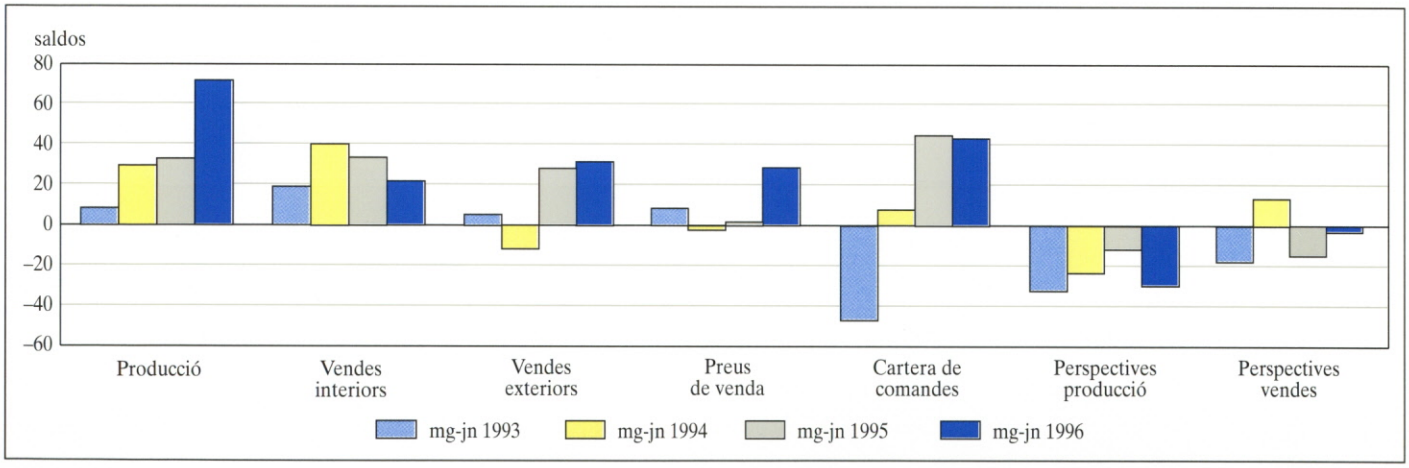

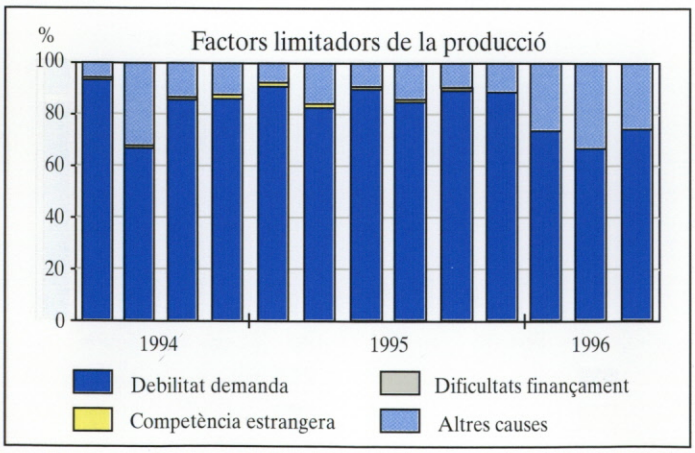

Els resultats força positius del darrer bimestre s'ajusten a la tendència mantinguda al llarg del 1995 i primer quadrimestre de 1996. El dinamisme de les exportacions més que el de les vendes interiors permeten oferir una evolució a l'alça de la xifra de negocis, especialment destacable en termes de producció, fins al punt que més de dues de cada tres empreses enquestades declaren nivells de producció superiors als del bimestre anterior i ni una manifesta treballar per sota d'aquests nivells. Aquesta conjuntura, a més d'ésser consistent amb l'evolució de la cartera de comandes, es combina amb un moderat reajustament a la baixa dels nivells d'ocupació i un moviment a l'alça dels preus de venda. Les perspectives a curt i a mitjà termini palesen la incertesa derivada de les polítiques de contenció del dèficit públic i el seu impacte sobre la despesa farmacèutica.

Productes metàl·lics

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	62	14	12	64	46	71	67
	Saldo	26	–63	72	–14	31	–5	–9
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	1,34	0,21	0,70	–0,74	1,18	–0,68	–0,35
3) Vendes totals	Igual	61	15	9	64	43	36	66
	Saldo	26	–62	71	–16	14	–44	5
4) Vendes en el mercat interior	Igual	64	20	16	65	52	34	50
	Saldo	14	–66	64	–19	17	–51	0
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	64	18	17	70	62	33	56
	Saldo	8	–61	66	–9	10	33	0
6) Preus de venda	Igual	88	86	98	94	79	57	90
	Saldo	11	13	2	–4	16	34	–7
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	70	75	65	72	80	26	36
	Saldo	6	–17	11	–10	–12	–65	–57
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	53	49	62	47	75	53	45
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		82,9	76,6	87,1	78,6	82,5	80,5	77,2

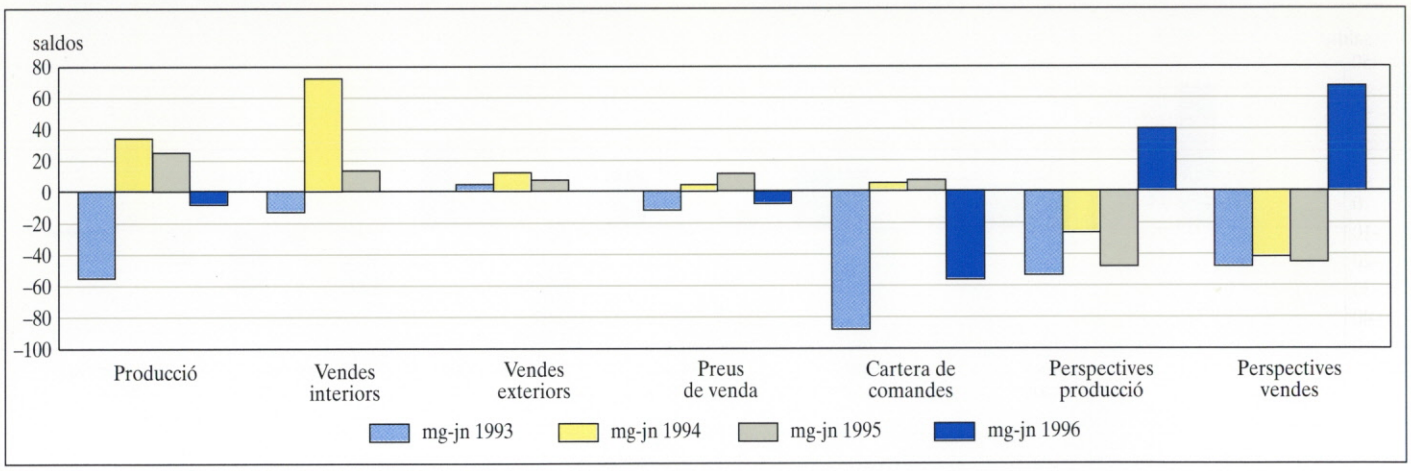

Com ja s'apuntava d'ençà començament d'any, els resultats del tercer bimestre han vingut a confirmar la situació d'estancament en què es troba el sector, després de dos anys de creixement. La cara positiva és que aquesta situació d'estancament sembla que s'ha d'interpretar com el punt d'inflexió necessari per iniciar una nova etapa expansiva de la mà d'una incipient recuperació de les vendes interiors. En tot cas, malgrat la pèssima evolució de la cartera de comandes i el seu impacte negatiu sobre la capacitat productiva utilitzada i el volum d'ocupació, les perspectives declarades a curt termini destil·len força optimisme. El principal inconvenient és que aquesta confiança reposa bàsicament i més que mai, en la reactivació de la demanda interna.

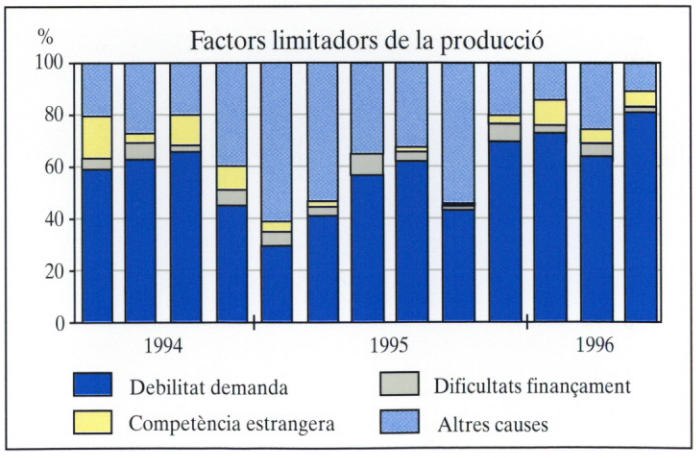

Maquinària i material elèctric

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	15	13	16	39	51	27	32
	Saldo	3	–27	31	–61	43	12	13
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	0,96	1,39	1,49	–3,45	1,32	2,13	–0,31
3) Vendes totals	Igual	32	9	12	42	40	14	35
	Saldo	24	–28	33	–31	38	24	25
4) Vendes en el mercat interior	Igual	21	13	16	45	29	28	36
	Saldo	–11	–34	27	–27	27	5	24
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	35	9	38	59	30	14	34
	Saldo	45	–31	42	–5	49	22	18
6) Preus de venda	Igual	54	83	82	83	38	59	51
	Saldo	40	17	16	17	19	–5	–11
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	61	41	44	59	30	72	63
	Saldo	33	44	–17	–41	3	–8	–16
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	53	54	38	57	67	67	65
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		88,6	86,1	89,7	86,5	82,5	89,4	82,9

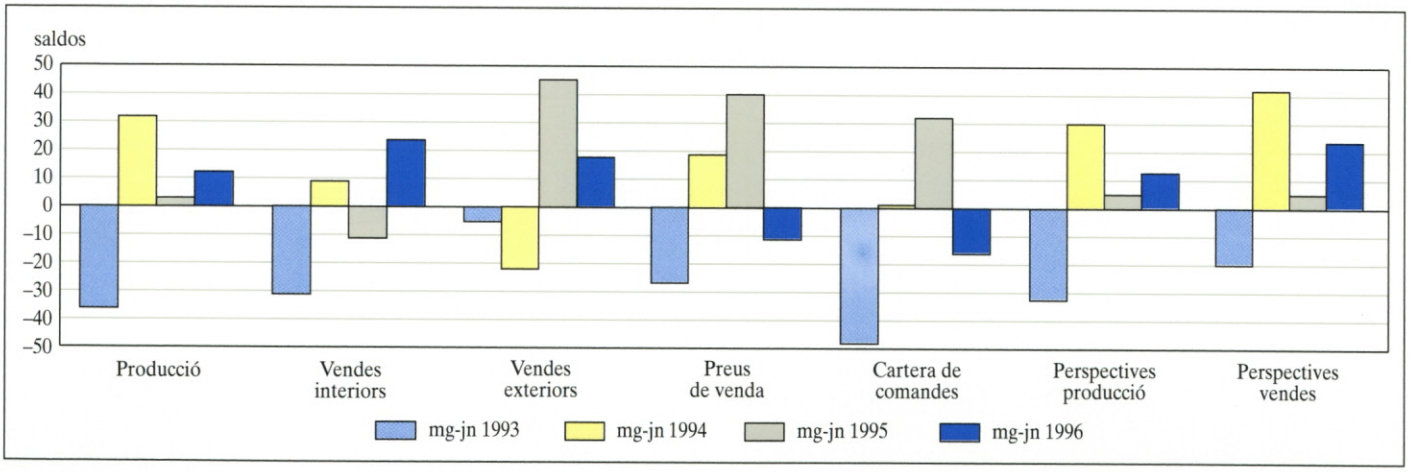

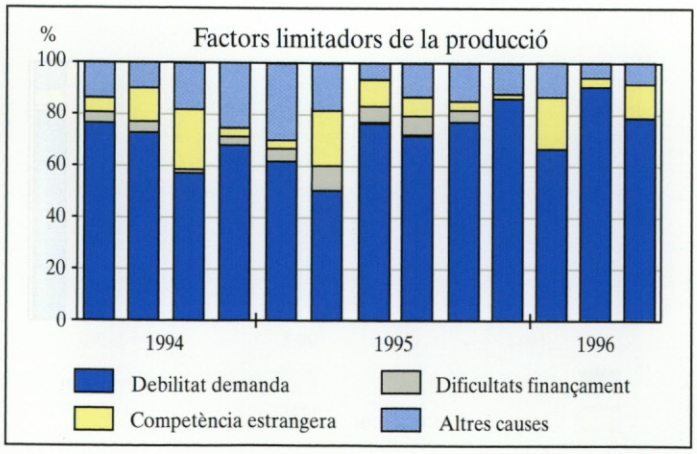

Després d'un començament d'any força expansiu, l'evolució del tercer bimestre presenta una notable recuperació de les vendes interiors, suficient per compensar el creixement més esmorteït de les exportacions i així assolir uns ritmes de creixement pràcticament calcats als d'un any abans. Però la situació no és la mateixa. Un any enrere les polítiques de preus eren exclusivament a l'alça mentre que enguany s'imposa una certa moderació. El sector ha optat per augmentar la càrrega de treball reduint capacitat productiva utilitzada. D'altra banda, l'evolució a curt termini, a partir d'una cartera de comandes que tendeix a empitjorar, està en mans de l'esperada reactivació de la demanda i de poder frenar la competència estrangera, els principals problemes als que s'ha d'afrontar el sector si vol augmentar els seus nivells de producció.

Automoció

(dades provincials)

		1995				1996		
		mg-jn	jl-ag	st-oc	nv-ds	gn-fb	mç-ab	mg-jn
A) Resultats del bimestre observat comparats amb l'anterior (%)								
1) Producció	Igual	11	8	8	7	13	8	26
	Saldo	45	–48	84	–82	79	37	71
2) Nombre de persones ocupades	Variació en %	–0,38	0,05	–0,37	–0,52	0,41	1,60	2,07
3) Vendes totals	Igual	31	8	10	7	29	13	26
	Saldo	66	–90	39	–79	56	31	71
4) Vendes en el mercat interior	Igual	17	9	12	8	31	14	31
	Saldo	39	–84	37	–82	56	38	65
5) Vendes en el mercat exterior	Igual	12	11	10	6	10	13	2
	Saldo	88	–87	81	–77	75	36	92
6) Preus de venda	Igual	44	39	40	24	36	37	20
	Saldo	56	56	56	36	48	43	66
B) Situació al final del bimestre (%)								
7) Cartera de comandes	Normal	13	98	96	97	19	84	88
	Saldo	–66	–1	–1	1	77	11	11
8) Període de treball assegurat amb l'actual cartera de comandes	Dies	89	66	66	68	107	81	59
C) Capacitat productiva utilitzada (%)		82,3	87,5	79,3	85,1	86,3	80,6	81,9

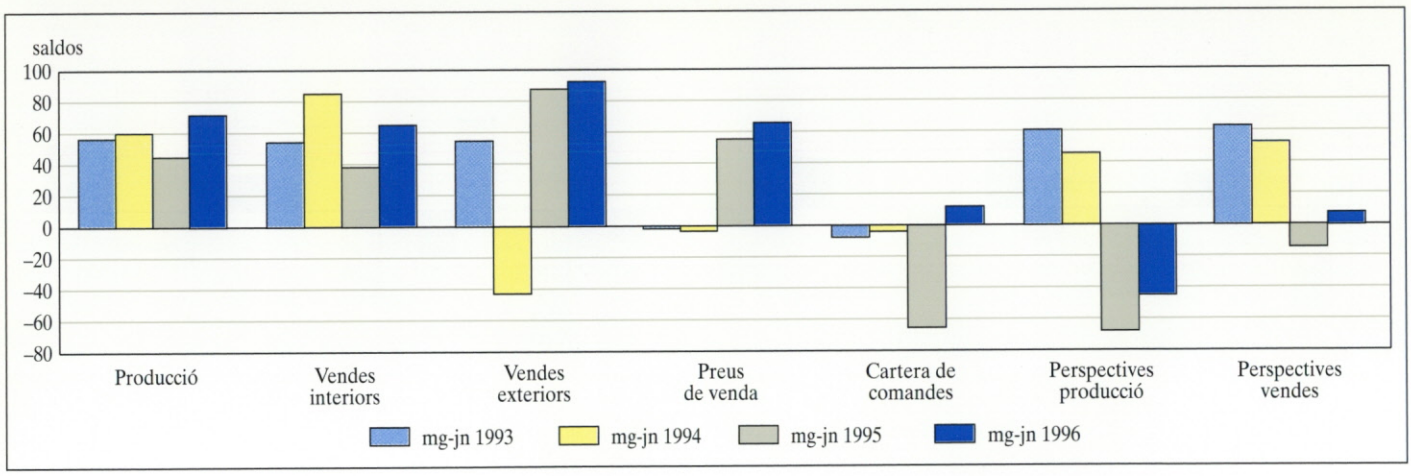

A l'hora de valorar els resultats bimestrals del sector es podria recórrer al comentari del primer quadrimestre. Per tercer trimestre consecutiu l'absència de saldos negatius en les magnituds de producció, vendes, ocupació, preus i comandes ha estat total. En aquest sentit, el gràfic adjunt és definitiu: no sols els saldos són clarament positius —aquest bimestre acostuma ser el de més activitat d'aquesta indústria— sinó que ho són més que durant el mateix període d'un any abans. Fet que apunta a una taxa de creixement positiva sense pal·liatius. Fins i tot en els preus de venda. Això no treu que entre les preocupacions dels industrials a mitjà termini destaquin la competència estrangera i especialment la fragilitat de la recuperació de la demanda interna, afectada bàsicament per la inestabilitat laboral.

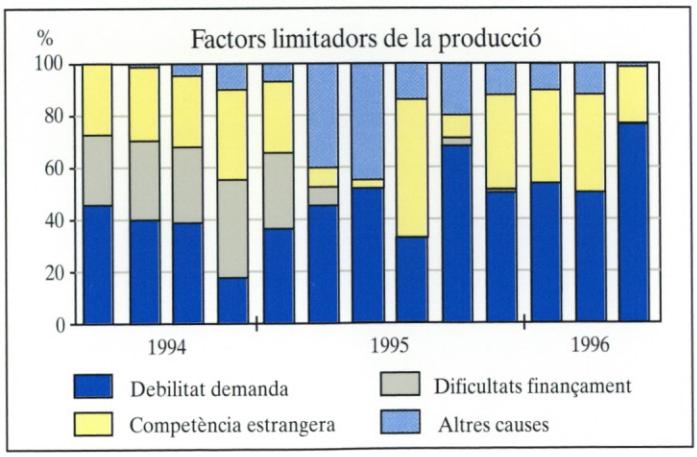

II. Finances

Nombre d'oficines

(31 març 1996)

Àmbit territorial	Nombre d'oficines				Variació (%) 31 març 1996/31 març 1995			
	Total sistema	Banca	Caixes d'estalvi	Coop. de crèdit	Total sistema	Banca	Caixes d'estalvi	Coop. de crèdit
Barcelona	2.197	1.071	1.119	7	1,2	0,0	2,3	0,0
Resta prov. Barcelona	2.701	1.131	1.568	2	2,6	2,3	2,8	0,0
Resta Catalunya	1.981	871	1.098	12	0,8	1,6	0,0	20,0
Total Catalunya	6.879	3.073	3.785	21	1,6	1,3	1,8	10,5
Madrid	2.742	1.897	832	13	4,0	1,7	9,9	0,0
Resta prov. Madrid	1.280	764	508	8	11,1	5,1	21,8	0,0
Total Espanya	36.396	17.877	15.292	3.227	2,1	2,0	2,3	2,1

Dipòsits i crèdits

Àmbit territorial	Milers de milions de pessetes					Variació (%)		Promig per oficina (milions de ptes.)	
	31 mç 1995	30 jn 1995	30 st 1995	31 ds 1995	31 mç 1996	31 mç 1996/ 31 ds 1995	31 mç 1996/ 31 mç 1995	31 mç 1995	31 mç 1996
	Dipòsits del sector privat en el sistema bancari								
Prov. Barcelona	9.360	9.606	9.696	10.092	10.127	0,3	8,2	1.947,9	2.067,6
Resta Catalunya	2.109	2.164	2.214	2.233	2.238	0,2	6,1	1.073,5	1.129,7
Total Catalunya	11.469	11.770	11.910	12.325	12.365	0,3	7,8	1.694,1	1.797,5
Prov. Madrid	11.352	11.945	12.481	13.943	14.287	2,5	25,9	2.996,8	3.552,2
Total Espanya	54.161	55.911	57.310	60.096	60.654	0,9	12,0	1.519,5	1.666,5
	Crèdits del sistema bancari al sector privat								
Prov. Barcelona	6.475	6.653	6.726	6.935	7.021	1,2	8,4	1.347,6	1.433,4
Resta Catalunya	1.566	1.600	1.600	1.646	1.668	1,3	6,5	797,1	842,0
Total Catalunya	8.041	8.253	8.325	8.581	8.689	1,3	8,1	1.187,8	1.263,1
Prov. Madrid	10.778	11.155	11.289	11.605	11.348	–2,2	5,3	2.845,4	2.821,5
Total Espanya	41.224	42.370	42.813	43.920	44.733	1,9	8,5	1.156,6	1.229,1

Crèdits/dipòsits

Àmbit territorial	31 març 1995 (A)	31 març 1996 (B)	Variació (%) (B)/(A)
Prov. Barcelona	0,692	0,693	0,1
Resta Catalunya	0,743	0,745	0,3
Total Catalunya	0,701	0,703	0,3
Prov. Madrid	0,949	0,794	–16,3
Total Espanya	0,761	0,738	–3,0

Font (de totes les dades d'aquest apartat): Banco de España. Boletín Estadístico.

L'expansió de la xarxa d'oficines del sistema bancari durant els primers mesos d'enguany es manté en la línia de creixement moderat del 1995.

Tot i la revolució constant que significa l'aplicació de l'electrònica i les telecomunicacions —caixers automàtics que desenvolupen cada cop més funcions, serveis de banca telefònica, etc— en les relacions entre el món financer i els demandants dels seus serveis i que permeten realitzar moltes gestions sense que el client hagi de desplaçar-se a la corresponent oficina, el sistema bancari espanyol segueix ampliant —de l'ordre del dos per cent anual— la seva xarxa d'oficines d'atenció a públic. En el cas de Catalunya i especialment a Barcelona, amb uns nivells de bancarització superiors als de la resta del país, el creixement és lleugerament menor.

Crèdit del sistema bancari a les famílies. Classificació segons finalitats. Espanya (Milers de milions de ptes.)

Període	Total	Inversió immobiliària	Consum de béns duradors	Altres aplicacions
31 des. 84	2.183	1.273	323	587
31 des. 85	2.655	1.409	406	840
31 des. 86	3.280	1.721	559	1.001
31 des. 87	4.242	1.991	782	1.469
31 des. 88	5.558	2.496	1.013	2.050
31 des. 89	7.001	3.179	1.282	2.540
31 des. 90	7.862	3.983	1.431	2.453
31 des. 91	8.931	4.948	1.510	2.473
31 des. 92	10.119	5.925	1.419	2.775
31 des. 93	11.879	7.283	1.393	3.203
31 març 94	11.984	7.549	1.403	3.032
30 juny 94	13.710	9.172	1.418	3.121
30 set. 94	14.128	9.591	1.443	3.093
31 des. 94	14.699	10.159	1.472	3.068
31 març 95	14.992	10.389	1.442	3.162
30 juny 95	15.636	10.817	1.479	3.341
30 set. 95	15.955	11.056	1.549	3.351
31 des. 95	16.389	11.456	1.561	3.372
31 març 96	16.548	11.726	1.538	3.284

Variació (%)	Total	Inversió immobiliària	Consum
31 març 1996/31 des. 1995	1,0	2,4	–1,5
31 març 1996/31 març 1995	10,4	12,9	6,7
31 des. 1995/31 des. 1994	11,5	12,8	6,1

Després d'un trienni 1991-1993 caracteritzat per una situació econòmica difícil, uns nivells de morositat elevats i nombrosos i importants processos de fusió bancària amb el resultat d'un lleuger retrocés del nombre d'oficines, l'actual bonança econòmica recolzada per una creixent mobilitat residencial de la població —els usuaris de serveis bancaris requereixen una major presència de bancs i caixes als llocs de segona residència, en consonància amb els canvis que es produeixen en els models residencials tradicionals— obliga les entitats creditícies a mantenir uns mínims programes d'expansió de la seva xarxa d'oficines. Aquest factor de mobilitat residencial associat a un creixement difós de l'activitat econòmica pot explicar el major ritme d'expansió de la xarxa d'oficines bancàries a l'entorn de la regió metropolitana que no pas a la ciutat central.

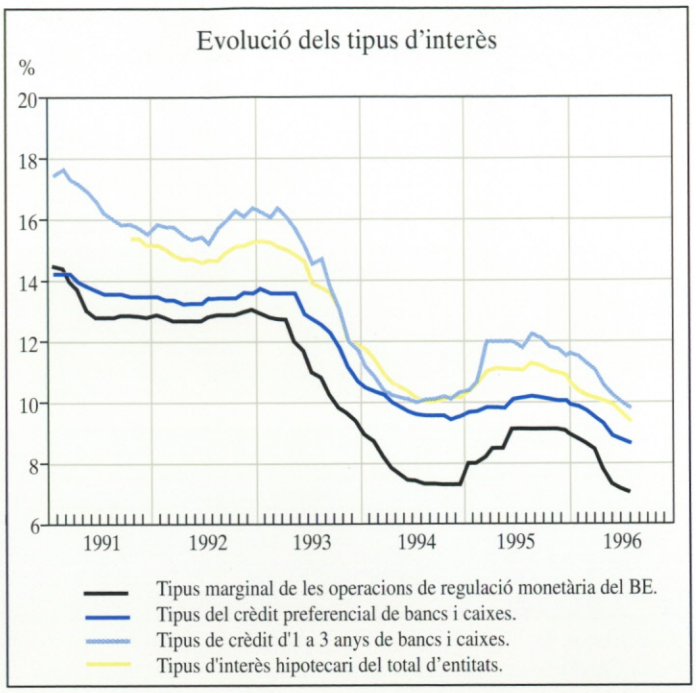

A més dels dos factors esmentats i a banda d'altres com ara la creixent i positiva valoració de rebre un tracte professional i personalitzat, no és menys important el protagonisme que darrerament ha assolit la demanda de crèdit hipotecari, un segment del negoci bancari en el que la proximitat i la confiança del client en la seva entitat habitual són aspectes rellevants a l'hora de satisfer aquesta demanda. En la base d'aquesta represa de la demanda de crèdit hipotecari hi ha, lògicament, una proliferació de noves promocions que en alguns casos han eixamplat considerablement les àrees urbanes, creant nous barris residencials necessitats, al seu torn, de la implantació d'oficines bancàries.

Els tipus d'interès reprenen la tendència descendent després de l'ensurt de la primera meitat del 1995.

L'evolució més destacable entre les grans magnituds referides al sistema financer durant els primers mesos d'enguany ha estat la consolidació del procés de reducció dels tipus d'interès. Procés afavorit per la disminució de les tensions inflacionistes i la tendència descendent dels tipus d'interès oficials.

Malgrat que és un procés seguit de manera força generalitzada per les entitats financeres, han de passar encara uns mesos per analitzar la seva repercussió sobre la demanda de crèdit. En concret, i segons les dades de dipòsits i crèdits del primer trimestre, no es detecten canvis susceptibles en relació amb la tendència mantinguda durant el 1995. Com a molt, es detecta un lleu repunt de la taxa de creixement del crèdit bancari concedit al sector privat. Tot i que és d'esperar un augment més notable de la demanda de crèdit a mitjà termini —juntament amb una reactivació del consum— no es descartable pensar que una part important d'aquest augment de la despesa sigui autofinançat a partir d'uns dipòsits bancaris a la vista i a termini que acumulen una notable pèrdua de rendibilitat.

Crèdit del sistema bancari als sectors productius. Espanya (Milers de milions de ptes.)

Període	Total	Indústria	Construcció	Total Serveis	Comerç	Hoteleria i restauració	Transp. com. i serveis logístics	Activitats immob.	Altres serveis
31 des. 84	10.384	5.742	1.120	3.059	1.268	120		387	
31 des. 85	11.216	6.263	1.108	3.336	1.332	161		433	
31 des. 86	11.745	6.240	1.149	3.792	1.515	219	482	460	892
31 des. 87	12.974	6.419	1.338	4.574	1.768	289	519	534	1.151
31 des. 88	14.457	6.441	1.706	5.529	2.133	355	604	606	1.387
31 des. 89	16.832	6.975	2.277	6.734	2.581	446	855	841	1.359
31 des. 90	18.745	7.461	2.827	7.515	2.735	506	951	1.174	1.544
31 des. 91	22.236	8.585	3.485	9.163	3.247	663	1.253	1.408	1.952
31 des. 92	23.751	8.933	3.980	9.668	3.395	735	1.255	1.469	2.171
31 des. 93	23.196	8.261	3.852	10.188	3.397	740	1.195	1.495	2.666
31 març 94	23.162	8.011	3.793	10.504	3.289	748	1.148	1.502	2.883
30 juny 94	23.417	7.910	3.733	10.891	3.230	756	1.348	1.795	2.950
30 set. 94	23.278	7.903	3.745	10.745	3.234	725	1.262	1.784	2.926
31 des. 94	23.703	8.021	3.571	11.195	3.268	748	1.409	1.756	3.179
31 març 95	23.706	8.027	3.488	11.261	3.269	770	1.405	1.906	3.058
30 juny 95	24.070	7.949	3.509	11.675	3.364	783	1.444	1.977	3.165
30 set. 95	24.297	8.132	3.595	11.623	3.362	757	1.385	1.988	3.260
31 des. 95	24.862	8.365	3.623	11.919	3.488	788	1.517	2.009	3.224
31 març 96	24.751	8.168	3.611	11.975	3.496	821	1.527	2.072	3.095

Variació (%)	Total	Indústria	Construcció	Serveis
31 març 1996/31 des. 1995	–0,4	–2,4	–0,3	0,5
31 març 1996/31 març 1995	4,4	1,8	3,5	6,3
31 des. 1995/31 des. 1994	4,9	4,3	1,5	6,5

En tot cas, aquest és un joc en el que dominen i han de trobar un punt d'equilibri expectatives diverses. Així, es podria dir que la demanda de crèdit bancari es veu condicionada positivament per la baixada dels tipus d'interès i alhora negativament per un menor cost d'oportunitat de mantenir uns volums d'estalvi més enllà d'uns determinats nivells. A més, la incertesa sobre l'estabilitat futura d'unes rendes salarials quan es depèn de contractes laborals no estables i la incertesa que plana sobre la viabilitat a llarg termini del sistema públic de pensions, són factors que desincentiven un augment de la despesa en funció únicament d'un menor preu del diner.

Continua el transvasament de finançament bancari de les unitats productives a les famílies i dintre d'aquestes, l'aplicació que més creix és la immobiliària.

Pel que fa a la distribució per agents del volum de crèdit bancari concedit al sector privat durant el primer trimestre d'enguany, es constata un major dinamisme, com ja és habitual en els darrers anys, per part de les famílies. I dins d'aquest segment, es manté el major ritme de creixement pel que fa al volum de recursos per a inversió immobiliària alhora que es consolida el volum de crèdit per a consum de béns duradors a costa d'altres aplicacions.

La distribució per sectors productius del crèdit bancari durant el primer trimestre d'enguany posa de relleu una certa contracció de la demanda —especialment acusada i general a la majoria de branques industrials— alhora que el conjunt dels serveis, que són els que copen la major part d'aquests recursos, són també els que han mostrat una major necessitat de finançament bancari via crèdits. De fet, aquesta evolució representa mantenir la tendència dels darrers anys, durant els quals i gràcies al creixement de la producció industrial i dels marges d'explotació, les empreses d'aquest sector han vist augmentar la seva capacitat d'autofinançament.

Contractació de valors i de derivats

Volum efectiu negociat a les borses de comerç				
	Milers de milions de ptes.		Núm. índex (1986 = 100)	
Període	Barcelona	Madrid	Barcelona	Madrid
1984	143,5	411,7	39,4	18,5
1985	118,3	699,1	32,5	31,4
1986	364,1	2.226,5	100,–	100,–
1987	791,1	3.918,0	217,3	176,0
1988	592,8	2.587,2	162,8	116,2
1989	550,6	4.022,7	151,2	180,7
1990	530,1	4.130,6	145,6	185,5
1991	574,3	4.206,0	157,7	188,9
1992	466,7	4.497,7	128,2	202,0
1993	497,9	7.287,1	136,7	327,3
1994	943,5	11.798,2	259,1	529,9
1r. tr.	186,6	3.675,8		
2n. tr.	326,1	3.000,3		
3r. tr.	266,9	2.587,4		
4t. tr.	164,0	2.534,7		
1995	1.098,6	10.924,1	301,7	490,6
1r. tr.	168,3	2.575,6		
2n. tr.	176,6	2.604,0		
3r. tr.	259,1	2.542,2		
4t. tr.	494,6	3.202,3		
1996				
1r. tr.	582,1	5.968,0		
2n. tr.	565,1	6.245,0		

Font: Borsa de Barcelona. Dades facilitades pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Borsa de Madrid, revista mensual, diversos números.

Variació (%)	Barcelona	Madrid
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	219,9	139,8
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	232,6	135,8
1995/1994	16,4	–7,4

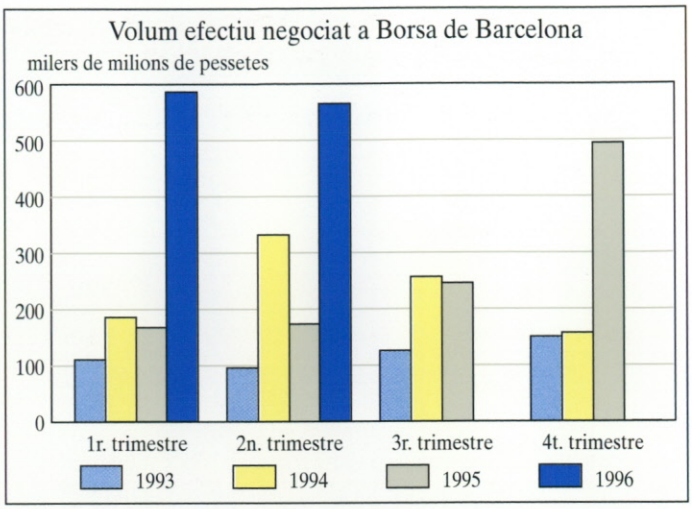

La retallada del preu del diner i les expectatives que aquest procés es mantindrà durant la segona meitat de l'any, augmenten l'atractiu del mercat de renda variable i la negociació de deute públic en el mercat secundari.

L'evolució de la contractació a les borses espanyoles durant el segon trimestre d'enguany ha estat calcada de la del primer, assolint nous màxims històrics. Un entorn de tipus d'interès clarament orientats a la baixa —amb la corresponent pèrdua d'atractiu de les noves col·locacions en renda fixa— juntament amb uns beneficis empresarials a l'alça, tot i que amb taxes de creixement inferiors a les d'un any abans, han estat els principals factors de caire econòmic que han atret capitals cap a la renda variable. En l'ordre polític, el pacte assolit entre el govern central i els principals grups nacionalistes per elaborar i aprovar uns pressupostos per al 1997 en la línia dels criteris de Maastrich, han reforçat les expectatives dels inversors de cara a previsibles retallades a curt termini del preu del diner. En conseqüència, aquestes expectatives també han cotitzat a l'alça a les borses.

Pel que fa a la contractació a la Borsa de Barcelona la taxa de creixement interanual del segon trimestre, com ja va succeir en el trimestre anterior, ha estat molt superior a la de Madrid. Contràriament, i en relació al primer trimestre, ha disminuït lleument el volum negociat en termes absoluts. En tot cas, cal destacar que en només sis mesos s'ha contractar més volum que en tot l'any passat.

Contractació al MEFF Renda Fixa			
Període	**Nombre de contractes***	**Nombre d'operacions**	**Saldo viu a final de període**
1990	188.744	12.274	5.752
1991	1.005.781	33.095	19.411
1992	2.218.693	45.637	37.378
1993	8.147.342	190.057	270.245
1994	19.735.329	489.780	240.401
1r. tr.	5.831.642	123.717	431.350
2n. tr.	5.717.868	145.407	406.507
3r. tr.	4.397.843	128.187	296.045
4t. tr.	3.787.976	92.469	240.401
1995	19.082.635	679.807	149.191
1r. tr.	6.250.015	158.196	342.179
2n. tr.	5.417.183	187.758	107.699
3r. tr.	3.753.102	169.952	132.505
4t. tr.	3.662.335	163.911	149.191
1996			
1r. tr.	5.937.754	288.008	188.625
2n. tr.	3.967.199	253.879	288.097

* El valor nominal de cada contracte és de 10 milions de pessetes. A partir de juny del 1995, s'hi introdueixen contractes d'un valor nominal de 100 milions.
Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'administració del mercat del MEFF.

Variació (%)	Nombre d'operacions	Saldo viu
2n. tr. 1996/1r. tr. 1996	–33,2	—
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	–26,8	—
30 juny 1996/31 març 1996	—	52,7
30 juny 1996/30 juny 1995	—	167,5

El manteniment d'un elevat nivell d'operacions durant el segon semestre és un bon reflex de la creixent acceptació del mercat de derivats i del moment de relativa incertesa que plana sobre l'evolució dels tipus d'interès.

El dinamisme del mercat que aparentment no es veu reflectit per l'evolució del nombre de contractes, es palpa en el nombre d'operacions realitzades i el saldo viu a final del període.

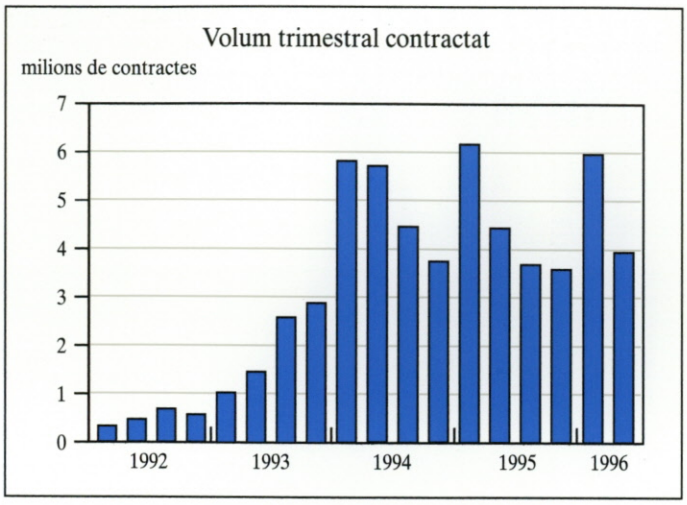

La sensible reducció del nombre de contractes negociats al Mercat de Futurs de Renda Fixa durant el segon trimestre de 1996 en relació al trimestre anterior obeeix bàsicament a un progressiu temperament del grau d'incertesa tant en l'ordre polític —i en conseqüència en la política econòmica a seguir— com en la coincidència força general d'esperar una evolució moderada i progressivament a la baixa dels tipus d'interès. El descens igualment acusat, en relació amb el mateix període d'un any abans, s'ha d'imputar bàsicament a la introducció de contractes amb un valor nominal deu vegades superior al del contracte estàndard. Això implica major cobertura fins i tot amb un menor nombre de contractes.

III. Consum, comerç i preus

Evolució del parc de vehicles

Evolució del parc automobilístic* (prov. de Barcelona)			
Període	**Matriculacions**	**Baixes**	**Saldo**
1984	92.130	n.d.	n.d.
1985	114.077	n.d.	n.d.
1986	138.468	46.572	91.896
1987	184.284	59.119	125.239
1988	215.631	78.322	137.309
1989	236.902	86.619	150.283
1990	204.151	64.695	139.456
1991	185.902	61.557	124.345
1992	192.843	79.213	113.630
1993	136.146	78.194	57.952
1994	152.956	88.085	64.904
1r. tr.	34.448	18.456	15.992
2n. tr.	40.732	21.850	18.882
3r. tr.	36.949	19.836	17.113
4t. tr.	40.827	27.910	12.917
1995	146.294	72.041	74.253
1r. tr.	37.843	19.906	17.937
2n. tr.	42.289	16.446	22.843
3r. tr.	30.044	10.864	19.180
4t. tr.	36.118	21.825	14.293
1996			
1r. tr.	38.188	14.976	23.212
2n. tr.	39.895	14.203	25.692

* Exclosos ciclomotors.
Font: Prefectura Provincial de Trànsit de Barcelona. Les dades de matriculacions anteriors al 1988 provenen del Boletín de Estadística y Coyuntura (COCINB).

Variació	Matriculacions	Baixes	Saldo
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	–5,7	–27,0	12,5
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	–2,6	–25,9	19,9
1995/1994	–4,4	–18,2	14,4

Tot i la moderació de les matriculacions, el fet que el nombre de vehicles donats de baixa sigui força reduït —com a conseqüència dels recents plans Renove— permet que s'incrementi notablement el parc de vehicles a la província.

Des de la segona meitat de l'any passat, es detecta un fet força singular en el parc de vehicles, a nivell provincial, però segurament extrapolable a tots els àmbits. Per una banda, el nombre de matriculacions —especialment de motocicletes— disminueix en relació amb l'any anterior. És el cas del segon semestre de l'any passat i del conjunt del primer semestre d'enguany. Els efectes dels plans Renove són evidents: la majoria dels qui volien canviar-se el cotxe, van aprofitar fer-ho en aquell moment.

Matriculació de turismes a Barcelona					
Any	**1r. tr.**	**2n. tr.**	**3r. tr.**	**4t. tr.**	**Total**
1988	17.699	18.041	14.697	17.406	67.843
1989	18.065	20.450	15.321	16.961	70.797
1990	15.182	15.955	11.615	11.271	54.023
1991	11.782	14.148	11.047	12.602	49.579
1992	14.438	14.229	10.067	11.452	50.186
1993	7.748	11.141	9.156	9.434	37.479
1994	9.872	10.451	10.222	9.552	40.097
1995	10.058	11.273	7.848	9.521	38.700
1996	9.853				

Font: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

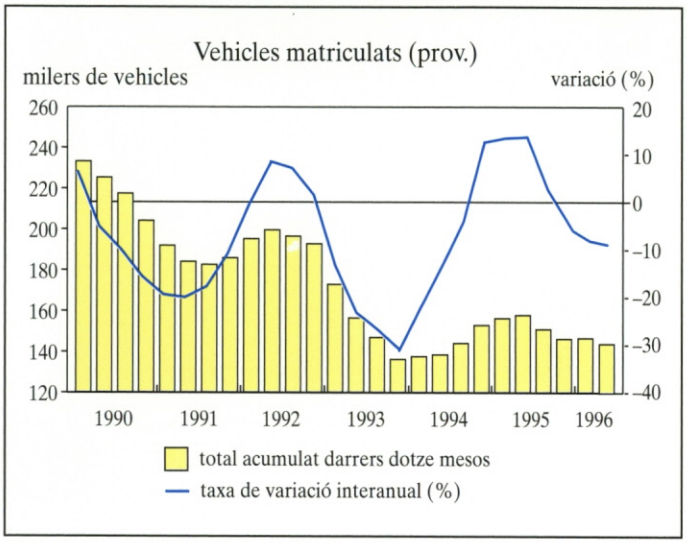

Fins aquí, pot ser comprensible que l'evolució de les matriculacions no sigui excessivament brillant. Però, per altra banda, cada vegada es donen de baixa menys vehicles, sobretot en comparació amb el període dels plans Renove que, no ho oblidem, implicava desballestar l'antic cotxe. Així, l'efecte conjunt dels dos factors —poques matriculacions però encara menys poques baixes— fa que el parc, en global, s'incrementi notablement: en només el primer semestre, el nombre de vehicles oficialment matriculats ha augmentat en quasi 49.000 unitats —equivalent a un augment interanual del quatre per cent— contra les tot just 40.000 del mateix període del 1995. Tot un símptoma del potencial de creixement del parc, però no necessàriament en vehicles nous. I és que, malgrat l'abaratiment del preu del diner, particulars i empreses es mostren reticents a canviar el vell vehicle per un de nou.

Consum d'energia i aigua

Consum d'electricitat

Període	Total: Num. índex 1985 = 100	Total: Gwh	Estructura d'usos (Gwh): Domèstic	Estructura d'usos (Gwh): Comercial i industrial	Estructura d'usos (Gwh): Tracció
1984	97,9	3.470,3	1.155,0	2.180,3	135,0
1985	100,–	3.544,2	1.113,3	2.297,7	133,2
1986	102,2	3.622,7	1.175,2	2.318,3	129,2
1987	113,6	4.025,5	1.276,4	2.602,8	146,3
1988	117,8	4.174,9	1.262,6	2.776,4	135,9
1989	126,3	4.476,6	1.314,3	3.023,9	138,4
1990	127,4	4.516,0	1.273,5	3.093,3	149,2
1991	135,2	4.792,9	1.431,0	3.222,0	139,8
1992	145,5	5.158,1	1.524,2	3.480,8	153,0
1993	139,9	4.958,9	1.548,9	3.245,9	163,7
1994	138,9	4.922,7	1.522,9	3.241,0	158,8
1r. tr.		1.267,4	444,8	783,1	39,5
2n. tr.		1.196,2	376,9	781,3	38,0
3r. tr.		1.268,4	351,5	878,2	38,7
4t. tr.		1.190,7	349,7	798,4	42,7
1995	142,0	5.031,2	1.577,8	3.280,9	172,5
1r. tr.		1.288,7	431,9	813,6	42,2
2n. tr.		1.248,6	404,3	799,9	44,2
3r. tr.		1.265,0	358,6	863,2	43,3
4t. tr.		1.222,1	375,4	804,1	42,6
1996					
1r. tr.		1.332,4	449,5	841,5	41,4
2n. tr.		1.294,7	430,0	821,8	42,9

Font: Dades d'ENHER, FECSA i HECSA recollides i facilitades pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Elaboració pròpia.

Variació (%)	Consum total	Domèstic	Comercial i industrial	Tracció
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	3,1	4,4	2,7	–3,4
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	3,3	4,2	3,1	–2,7
1995/1994	2,2	3,6	1,2	8,6

En el segon trimestre, el consum energètic continua a l'alça, tot i que a unes taxes més suaus que als primer mesos de l'any, pel menor impacte climàtic i per l'estabilitat del creixement econòmic.

El consum d'energia —tant de gas com d'electricitat— durant el segon trimestre d'enguany presenta unes taxes clarament positives en comparació amb el mateix període de l'any passat. Tanmateix, aquestes taxes difereixen subtancialment segons si aquest consum és per a usos domèstics o per a usos industrials/comercials. En efecte, el consum domèstic d'electricitat es veu força afectat per les condicions climàtiques, amb menys empenta que el primer trimestre, però encara amb un increment d'un 4,4 per cent sobre el mateix període de 1995.

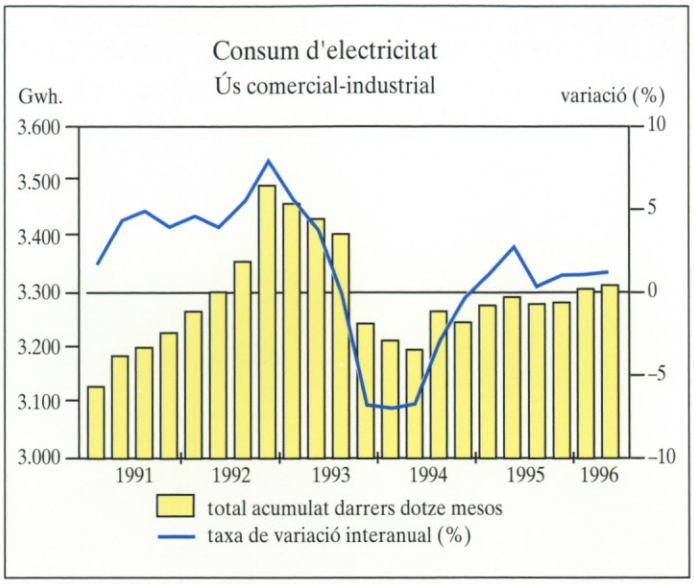

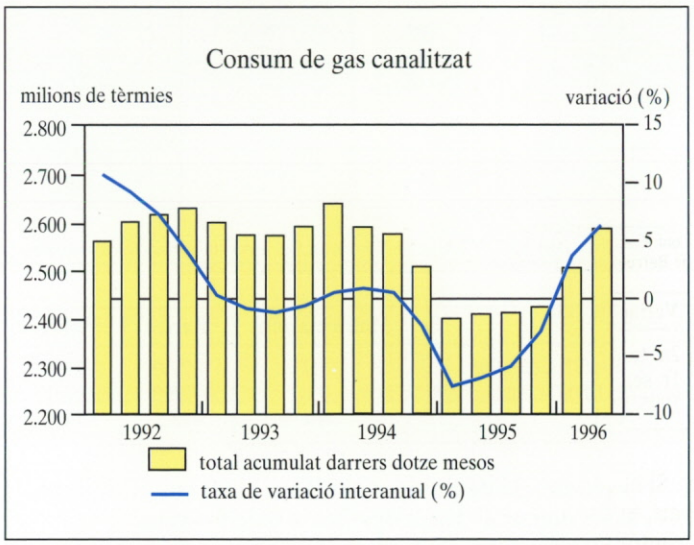

Tenint en compte el fort component domèstic en el conjunt del gas canalitzat, aquest presenta un increment del consum encara més espectacular que l'electricitat per a usos domèstics: un 12 per cent sobre el segon trimestre de l'any passat, i un 9,5 pel conjunt del primer semestre. En aquest cas, a banda de l'impacte dels factors climàtics, hem d'apuntar d'altres causes més directament lligades amb la producció i amb l'ús cada cop més extens de diversos aparells de gas, a banda de la calefacció —àmpliament promocionada i que s'ha convertit en un equipament estàndart a la majoria de noves promocions residencials— i de l'ampliació del nombre de clients en aquells edificis que encara no estan connectats a la xarxa urbana.

Consum de gas canalitzat

Període	Milions de tèrmies	Núm. índex 1985=100	Consum/hab. (tèrmies)
1984	1.906,3	94,2	1.074,9
1985	2.024,4	100,–	1.150,1
1986	1.967,8	97,2	1.125,4
1987	2.083,6	102,9	1.203,4
1988	2.047,2	103,1	1,197,3
1989	2.141,9	105,8	1.269,3
1990	2.188,9	108,1	1.316,1
1991	2.525,4	124,7	1.536,6
1992	2,626,0	129,7	1.606,1
1993	2.602,5	128,6	1.595,8
1994	2.526,1	124,8	1.551,7
1r. tr.	982,7		
2n. tr.	668,5		
3r. tr.	379,1		
4t. tr.	495,8		
1995	2.436,0	120,3	1.509,3
1r. tr.	870,2		
2n. tr.	673,5		
3r. tr.	380,7		
4t. tr.	511,7		
1996			
1r. tr.	935,4		
2n. tr.	754,4		

Font: Gas Natural, S.A. Dades recollides pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Elaboració pròpia.

Variació (%)	Gas canalitzat
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	12,0
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	9,5
1995/1994	–3,6

Si el consum domèstic d'energia ha presentat increments elevats, el consum elèctric d'usos comercials i industrials també manté la tònica de creixement, però a unes taxes més moderades: un 1,2 per cent aquest segon trimestre sobre el mateix període de l'any passat. Es tracta d'un consum moderat però continu, al mateix nivell que el conjunt del 1995 i que el primer trimestre d'enguany, en la línia del creixement econòmic en general.

Per altra banda, la disminució del consum d'electricitat per a tracció —un 3,4 per cent sobre el segon trimestre de 1995— és més causa de la compensació del fort increment que hi hagué en el període de referència —l'increment interanual d'aleshores fou d'un 17,1 per cent— més que a una disminució real del consum, sobretot si tenim en compte que enguany es comptabilitza la línia 2 del metro. Tanmateix, no cal oblidar les inversions en nou material mòbil més lleuger i que permet una disminució del consum d'energia amb la mateixa freqüència de pas i d'oferta de places.

Consum d'aigua

Període	Total		Estructura d'usos (hm³)		
	Núm. índex 1985 = 100	hm³	Domèstic	Comercial i industrial	Altres
1985	100,–	138,9	78,6	47,2	13,1
1986	98,7	137,1	80,0	44,6	12,5
1987	99,4	138,1	80,0	45,2	12,8
1988	101,2	140,5	82,0	46,0	12,5
1989	105,1	146,0	83,5	49,6	12,9
1990	100,1	139,0	81,4	46,0	11,6
1991	99,4	138,1	81,7	44,2	12,2
1992	94,9	131,8	79,9	40,8	11,0
1993	89,1	123,7	76,9	35,7	11,1
1994	87,0	120,9	76,2	34,6	10,2
1r. tr.		28,8	19,1	7,5	2,3
2n. tr.		30,6	19,7	8,5	2,4
3r. tr.		31,5	19,1	9,5	2,8
4t. tr.		30,0	18,3	9,0	2,7
1995	85,9	119,3	75,7	33,4	10,2
1r. tr.		29,3	19,4	7,8	2,1
2n. tr.		30,8	19,7	8,4	2,6
3r. tr.		30,2	18,7	8,7	2,8
4t. tr.		29,1	17,9	8,6	2,7
1996					
1r. tr.		28,3	19,0	7,4	1,9
2n. tr.		28,7	18,9	7,9	1,9

Font: Societat General d'Aigües de Barcelona, SA. Dades recollides i facilitades pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Variació (%)	Consum total	Domèstic	Comercial i industrial	Altres
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	–6,7	–4,2	–6,2	–27,6
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	–5,0	–3,1	–5,8	–18,3
1995/1994	–1,3	–0,5	–3,2	–0,6

Finalment, pel que fa al consum d'aigua, les nombroses pluges del darrer hivern i primavera n'han moderat el consum, especialment per a usos de serveis públics com ara el rec de parcs i jardins, arbres, neteja viària, etc. A banda d'aquest fet conjuntural, el consum d'aigua a la ciutat manté la tendència a la baixa iniciada a principis dels noranta.

Preus de consum

Índex general de preus de consum (1992 = 100) (Prov. Barcelona/Espanya)

Any		Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.
1992	**B**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**102,2**
	E	98,6	99,2	99,6	99,5	99,7	99,7	100,0	101,0	101,8	101,9	101,9	102,2
1993	**B**	**103,2**	**103,2**	**103,7**	**104,2**	**104,5**	**104,9**	**105,2**	**105,7**	**106,4**	**106,9**	**107,1**	**107,5**
	E	103,2	103,2	103,6	104,0	104,3	104,6	105,0	105,6	106,2	106,6	106,8	107,3
1994	**B**	**108,7**	**108,5**	**108,9**	**108,9**	**109,5**	**109,6**	**109,8**	**110,4**	**110,9**	**111,3**	**111,4**	**111,9**
	E	108,3	108,4	108,7	109,2	109,4	109,5	109,9	110,7	111,0	111,2	111,4	111,9
1995	**B**	**113,2**	**113,7**	**114,3**	**114,8**	**114,9**	**114,9**	**114,9**	**115,0**	**115,5**	**115,8**	**116,0**	**116,6**
	E	113,1	113,6	114,3	114,9	114,9	115,1	115,1	115,4	115,8	116,1	116,4	116,7
1996	**B**	**117,4**	**117,9**	**118,3**	**118,9**	**119,4**	**119,3**	**119,5**	**119,6**				
	E	117,5	117,8	118,2	118,9	119,3	119,2	119,3	119,7				

Nota: Les dades dels últims tres mesos són provisionals. Font: INE.

Variació (%)	juny 96/des. 95	juny 96/juny 95	des. 95/des. 94
Prov. Barcelona	2,4	3,8	4,1
Catalunya	2,4	3,9	4,3
Espanya	2,1	3,6	4,3
– subjacent	2,1	3,6	4,8
Prov. Madrid	1,7	2,9	3,7
UE	1,6	2,5	3,0

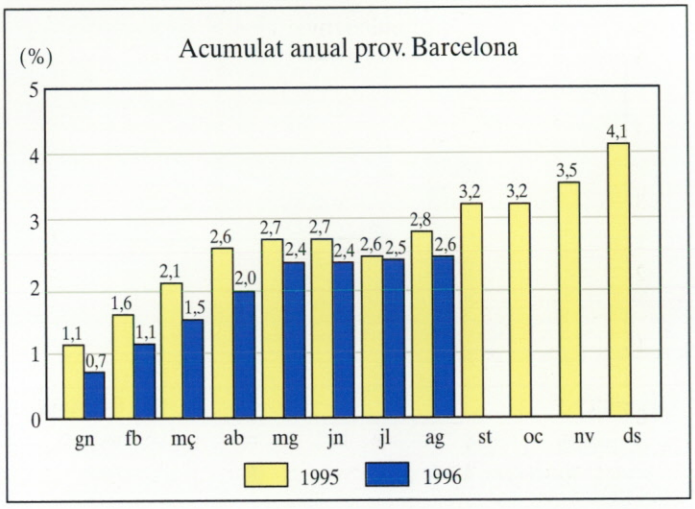

Malgrat el repunt del segon trimestre, tot fa preveure que l'objectiu del 3,5 per cent a final d'any és a l'abast.

Durant el segon trimestre d'enguany, l'índex de preus de consum ha augmentat moderadament fins a situar l'acumulat anual al juny en un 2,1 per cent pel conjunt espanyol i unes dècimes per sobre per a Catalunya i a la província de Barcelona. Set i tres dècimes menys, respectivament, que un any abans.

Tot i aquestes dades que fan preveure que l'objectiu del 3,5 per cent anual és assolible, el fet que la variación interanual trenqués la seva tendència descendent a l'abril i després s'estanqués al voltant del 3,7 per cent, va servir per moderar l'excés de confiança que s'havia assentat entre els agents econòmics i socials amb l'evolució del primer semestre.

Si comparem l'evolució del conjunt del semestre entre 1995 i enguany, veurem que han tingut un comportament diferent: l'any passat la puja forta fou als primers mesos, mentre que enguany la puja ha estat més distribuïda de gener a maig. D'aquí, doncs, que la variació interanual se situï al seu mínim al març —amb un 3,4 per cent a Espanya— i torni a pujar dues dècimes al juny. Amb tot, les dades provisionals dels mesos d'estiu confirmen que la taxa s'estabilitza a partir de juny. A més, donat el notable augment de l'IPC dels darrers mesos de l'any passat, s'interpreta que dóna marge per retallar la taxa interanual dues o tres dècimes durant el segon semestre.

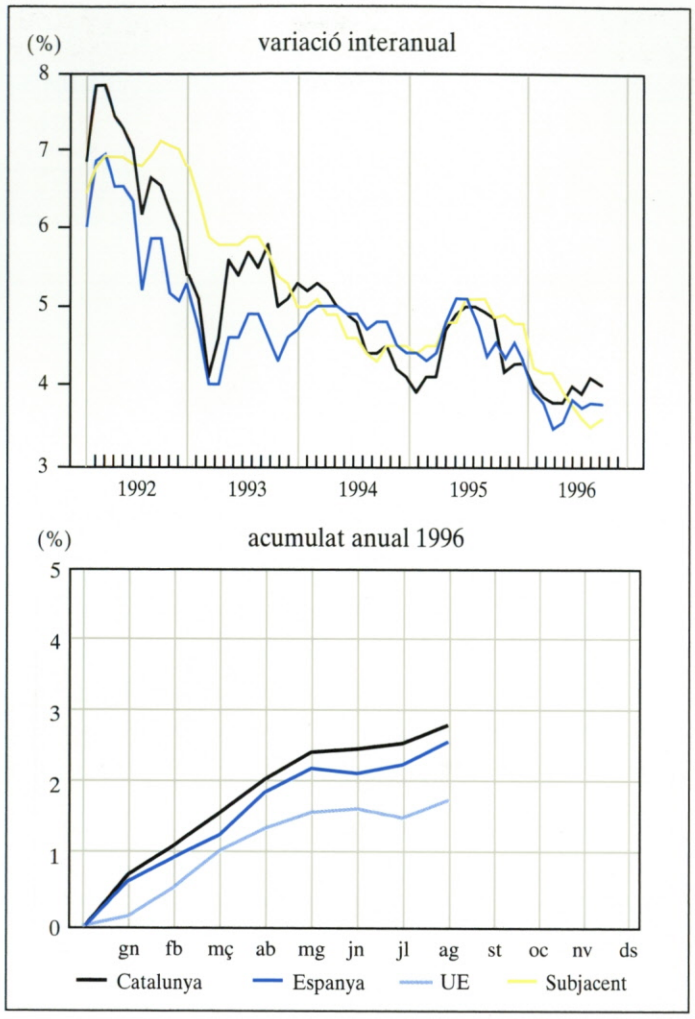

Són diversos els factors que expliquen aquesta relativa moderació dels preus. Entre els que pressionen a la baixa, destaquen els dels productes industrials i els dels productes alimentaris elaborats. Per contra, els no elaborats —afectats per l'augment del preu de venda de les carns substitutives de la vedella— i els energètics, han pressionat moderadament a l'alça. A més, la relativa fortalesa de la pesseta i la contenció del consum privat també han jugat a favor d'una evolució moderada de l'IPC.

IPC per components

	juny 96/març 96	juny 96/juny 95	des.95/des.94
	Catalunya		
Alimentació	1,1	4,8	4,4
Vestit	0,6	2,4	2,4
Habitatge	0,8	4,0	4,9
Parament llar	1,3	4,8	3,9
Medicina	0,7	4,3	3,8
Transport	0,2	2,9	4,8
Cultura	0,4	4,0	4,7
Altres	1,6	3,9	4,4
Total	**0,7**	**3,9**	**4,3**
	Espanya		
Alimentació	0,9	4,1	4,5
Vestit	0,7	2,8	2,9
Habitatge	0,7	3,5	5,4
Parament llar	1,1	4,5	4,2
Medicina	0,9	3,8	3,9
Transport	0,5	2,8	4,3
Cultura	0,1	3,0	4,3
Altres	1,3	3,9	4,5
Total	**0,8**	**3,6**	**4,3**

En conjunt, el component que més explica el control de preus és la inflació subjacent, que evoluciona amb una clara tendència a la desceleració, i que compensa les petites oscil·lacions que es puguin donar en els preus agrícoles no elaborats i en l'energia. Així, el seu acumulat anual se situa al final del primer semestre en un 2,1 per cent i a una taxa interanual del 3,6 per cent, en tots dos casos la mateixa que pel conjunt espanyol. Pel que fa als preus agrícoles, la seva variació interanual encara se situa força per sobre de la mitjana al mes de juny, i caldrà esperar els mesos posteriors per anar eliminant els efectes del fort increment que hi hagué l'any passat. I quant als preus energètics —sobretot els carburants— la puja del cru ha repercutit en els preus finals a partir de l'estiu. D'aquí la importància que la inflació subjacent continuï la seva tendència a la moderació.

Tot i aquesta tendència inflaccionista que ha frenat puntualment el procés de convergència a nivell de preus amb el conjunt comunitari, la tendència és a continuar reduint el diferencial, especialment durant el darrer trimestre.

Escombraries domiciliàries

Escombraries domiciliàries recollides			
Any	**Tones**	**Núm. índex**	**Kg/resident**
1984	453.600	100,–	255,8
1985	462.700	102,0	262,9
1986	500.406	110,3	286,2
1987	542.221	119,5	313,2
1988	581.909	128,3	340,3
1989	604.896	133,4	358,5
1990	625.793	138,0	376,0
1991	656.371	144,7	399,4
1992	675.215	148,9	413,0
1993	666.388	146,9	408,6
1994	650.057	143,3	402,6
1r. tr.	167.635		
2n. tr.	166.745		
3r. tr.	145.135		
4t. tr.	170.542		
1995	622.585	137,3	389,2
1r. tr.	163.835		
2n. tr.	157,048		
3r. tr.	138.590		
4t. tr.	163.112		
1996			
1r. tr.	162.569		
2n. tr.	159.357		

Font: Dades facilitades per la U.O. de Neteja de l'Ajuntament de Barcelona i elaboració pròpia a partir de les dades de població.

Variació (%)	Tones
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	1,5
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	0,3
1995/1994	–4,2

El lleuger increment interanual del segon trimestre, a banda de trencar la tendència a la baixa iniciada a principis del 1993, sembla confirmar els primers indicis de reactivació del consum de les famílies.

Per primer cop des del segon trimestre de 1993 el volum de recollida d'escombraries domiciliàries torna a presentar una taxa interanual positiva. En efecte, el volum recollit al segon trimestre d'enguany és un 1,5 per cent superior al d'un any abans, i es trenca així la tendència a la baixa que es va iniciar de manera ininterrompuda tres anys enrere.

Recollida selectiva (vidre, paper i envasos) (tones)					
Any	**1r. trim.**	**2n. trim.**	**3r. trim.**	**4t. trim.**	**Total**
1993	n. d.	n. d.	n. d	n. d	**13.311**
1994	4.060	3.920	3.517	4.104	**15.601**
1995	4.202	4.069	3.336	5.017	**16.625**
1996	5.121	5.088			

Nota: Envasos només inclosos a partir de 1995.

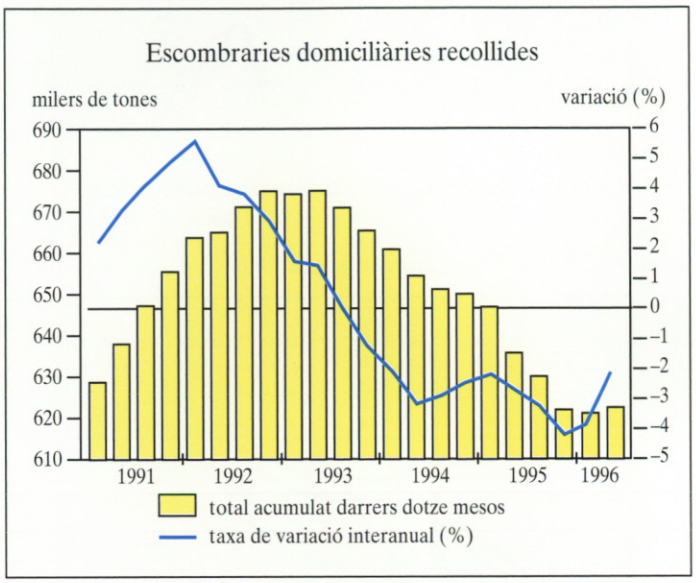

En un marc demogràfic en què la població resident s'estanca o disminueix lleugerament, el fet que el volum d'escombraries recollides torni a incrementar-se és atribuïble tant a un augment del consum —amb independència de qui l'efectuï— com de l'activitat econòmica a la ciutat. Recordem, un cop més, que aquestes dades inclouen les escombraries generades per les diverses activitats productives instal·lades dins de la ciutat, inclosos la majoria de comerços i establiments d'hosteleria i restauració, que generen un volum considerable de deixalles i embalatges.

Per altra banda, la recollida selectiva —encara a un nivell molt reduït en termes absoluts però un bon indicador del grau de consciència ecològica, de civisme i en definitiva de qualitat de vida— continua augmentant a unes taxes interanuals força elevades, en especial en paper i envasos. Un exemple de la importància econòmica i social d'aquest tipus de recollida és el recent acord entre la indústria paperera i els ajuntaments, a través del qual les empreses es comprometen a comprar a un preu fix tot el paper recollit selectivament per les administracions locals.

Superfície contractada, nombre d'expositors i de visitants (1r. sem. 1996)

Saló	Periodicitat	Superfície contractada (m²)	Expositors directes			Expositors indirectes			Total visitants
			Nacionals	Estrangers	Total	Nacionals	Estrangers	Total	
Saló de la Infància i de la Joventut	Anual	50.974	75	2	77	0	0	0	142.005
Stop Fuego	Anual	1.564	63	1	64	17	19	36	5.872
Pielespaña	Anual	3.869	112	18	130	0	0	0	12.936
Graphintro	Triennal	3.514	56	2	58	17	118	135	11.366
BCN Regal	Anual	5.100	146	5	151	163	0	163	10.012
Fipap	Anual	3.935	126	0	126	450	0	450	8.750
Gaudí Barcelona	Bianual	1.616	52	5	57	11	2	13	10.470
Mediterraneo Jeans	Anual	3.291	39	6	45	6	1	7	12.897
Intimoda	Anual	4.710	99	11	110	22	0	22	16.015
Expo-Óptica	Anual	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Sport	Anual	6.266	178	11	189	18	274	292	6.748
Alimentaria	Biennal	70.416	689	126	815	801	879	1.680	115.024
Saló de l'Ensenyament	Anual	6.000	n.d.	n.d.	203	0	0	0	n.d.
Saló d'Antiquaris	Anual	3.037	89	0	89	0	0	0	5.303
Expomóvil	Biennal	19.968	322	47	369	n.d.	n.d.	n.d.	59.415
Mostra F. Vaixell d'Ocasió	Anual	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Expodidàctica	Biennal	3.020	n.d.	n.d.	106	0	0	0	n.d.
SITC	Anual	7.947	141	33	174	548	174	722	89.040
Artexpo	Anual	3.500	108	7	115	0	0	0	33.625
Expopell	Anual	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Exporecycling	Anual	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Rehabitec	Biennal	7.347	195	13	208	268	85	353	31.868
Firastock	Anual	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Total 1r. sem. 1996		**206.074**	**2.490**	**287**	**3.086**	**2.321**	**1.522**	**3.873**	**571.346**

Font: Elaboració pròpia amb dades facilitades pel Departament d'Estudis de la Fira de Barcelona. Dades provisionals.

Nota: El total de visitants inclou els passis.

La celebració de sis nous certàmens al primer semestre palesa l'especialització d'alguns sectors i la necessitat d'obrir nous mercats en un món firal fortament competitiu.

L'activitat firal del primer semestre d'enguany es caracteritza, a banda de celebrar els salons que tradicionalment hi tenen lloc, com ara els lligats al món de la moda o els biennals Rehabitec i Alimentària, per la incorporació de sis nous salons, en sectors de l'economia emergents i en vies d'expansió. Aquests salons són: Stop fuego (Maquinària i tecnologia contra incendis), Graphintro (Maquinària per a pre-impressió i edició electrònica), Fipap (Sector de la paperera), Artexpo (de Galeries d'art) i Exporecycling (sobre la indústria del reciclatge). A més, hi hem d'afegir Expo-Óptica, organitzat per IFEMA al marc de Fira de Barcelona. Aquesta darrera dada és rellevant per tal com consolida la col·laboració entre les dues organitzacions firals més importants d'Espanya, en un marc de competència cada cop més internacional i que requereix de fires cada cop més especialitzades.

En conjunt, l'activitat firal ha respost a les expectatives de creixement i ha permès un impacte en la ciutat (especialment quant a ocupació hotelera) francament positiu. Així, Alimentària —una de les fires «gegants», conjuntament amb el Saló de l'Automòbil— augmenta la seva superfície ocupada, tot i que redueix el nombre d'expositors, reflex de la concentració empresarial del sector. Els salons vinculats a la moda (Pielespaña, Gaudí Barcelona, Mediterráneo Jean i Intimoda) mostren el dinamisme del sector després de la crisi dels darrers anys. Finalment, la reducció de la superfície ocupada per alguns salons o del seu nombre d'expositors és un reflex de les estratègies empresarials que opten ja sigui per una presència indirecta a través de firmes mares o d'associacions, ja sigui per seleccionar a nivell internacional aquelles fires a les quals volen ser presents. Davant d'una oferta firal cada cop més àmplia, els empresaris poden escollir entre aquelles fires que considerin de més projecció i que més s'ajustin als seus productes. D'aquí que el futur passi per l'especialització i no per l'augment indiscriminat del nombre de certàmens.

IV. Transports, comunicacions i turisme

Tràfic de mercaderies pel port de Barcelona

Període	Total				Càrrega general		Líquids a doll		Dolls sòlids	
	Sortida	Entrada	Sortida	Entrada	Sortida	Entrada	Sortida	Entrada	Sortida	Entrada
	Núm. índex (1977 = 100)		milers de tones		milers de tones					
1984	145,0	106,1	7.940	10.215	3.892	1.634	346	5.064	3.702	3.021
1985	134,6	108,2	7.372	10.413	3.967	1.953	247	5.493	3.158	2.939
1986	121,4	111,1	6.650	10.693	3.475	2.113	374	5.641	2.801	2.348
1987	113,9	110,5	6.236	10.642	3.646	2.343	359	5.949	2.231	2.840
1988	112,0	122,9	6.136	11.828	3.819	2.649	400	6.339	1.917	2.150
1989	114,1	123,6	6.248	11.896	3.903	3.069	418	6.677	1.927	2.857
1990	98,0	131,6	5.368	12.669	3.627	2.817	448	6.990	1.293	2.862
1991	95,9	135,6	5.253	13.059	3.761	2.988	417	7.209	1.075	2.525
1992	97,3	135,1	5.330	13.008	4.257	3.343	388	7.140	684	2.222
1993	95,1	129,4	5.216	12.466	3.969	2.947	361	7.298	887	2.132
1994	127,3	139,3	6.974	13.415	5.065	3.473	225	7.810	1.685	2.878
1r. tr.			1.259	3.220	882	749	42	1.944	335	697
2n. tr.			1.883	3.517	1.414	903	86	2.052	383	770
3r. tr.			1.705	3.025	1.243	782	57	1.706	405	714
4t. tr.			2.127	3.645	1.526	1.040	40	2.108	561	697
1995	144,8	154,0	7.931	14.824	5.432	3.975	262	7.965	2.237	2.884
1r. tr.			1.968	3.880	1.306	935	92	2.248	569	697
2n. tr.			1.943	3.693	1.414	1.043	73	1.874	457	776
3r. tr.			1.983	3.420	1.331	1.007	64	1.699	588	714
4t. tr.			2.037	3.831	1.382	990	33	2.144	623	697
1996										
1r. tr.			2.053	3.901	1.340	1.004	56	2.225	658	671
2n. tr.			2.151	3.795	1.499	1.106	59	1.974	593	715

Nota: A partir de 1995, les dades es comptabilitzen segons data de trànsit de la mercaderia i no segons documents. Aquesta taula no manté la sèrie homogènia, però sí que ho fan les variacions. Les dades dels darrers 12 mesos són provisionals.
Font: (de totes les dades d'aquest apartat) Autoritat Portuària de Barcelona. Elaboració pròpia.

Total	Sortides			Entrades		
	Total	Cabotatge	Exportacions	Total	Cabotatge	Importacions
	2n. tr. 1996/2n. tr. 1995					
Total	10,7	10,9	10,5	2,8	25,5	–0,2
Càrrega General	6,0	5,2	6,5	6,0	21,3	2,9
Líquids a doll	–19,6	–29,3	–16,2	5,4	35,2	1,3
Dolls sòlids	29,8	72,4	23,4	–7,9	–34,3	–7,0
	1r. sem. 1996/1r. sem. 1995					
Total	7,5	1,5	9,8	1,6	11,3	0,3
Càrrega General	4,4	–0,3	6,8	6,7	13,0	5,5
Líquids a doll	–30,7	–15,7	–33,4	1,9	13,4	0,2
Dolls sòlids	21,9	17,2	22,6	–5,9	–26,1	–5,3
	1995/1994					
Total	13,7	–2,7	21,2	10,5	–25,5	17,9
Càrrega General	7,3	2,2	9,8	14,4	–1,2	17,8
Líquids a doll	16,7	–34,5	48,8	2,0	–35,5	11,5
Dolls sòlids	32,8	–17,7	47,4	35,3	–16,1	37,7

El tràfic de mercaderies del segon trimestre, millor que el del primer, permet preveure que el 1996 serà un nou any rècord, tot i que el ritme expansiu sigui més modest que el dels darrers anys.

El tràfic de mercaderies durant el segon trimestre d'enguany ha millorat sensiblement en comparació amb el primer. De fet, la referència dels dos anys anteriors, amb uns creixements interanuals que van superar l'onze per cent, ens tenia acostumats a un ritme expansiu que ens va fer passar d'un tràfic total del voltant dels 18 milions de tones a prop de 23 en només dos anys. Per això, la caiguda del ritme de creixement del primer trimestre —tot i que el tràfic continuï a l'alça en termes absoluts— semblava anunciar un canvi de tendència important. I és per això que les dades del segon trimestre, amb un increment del 5,5 per cent sobre el mateix període de 1995, permeten recuperar l'optimisme i mantenir un ritme de creixement més d'acord amb la bona marxa de l'economia i el ritme d'inversions i millora del servei per part de l'autoritat portuària de Barcelona.

Distribució del tràfic de mercaderies (2n. tr. 1996)

	Valors absoluts (tones)				%			
	Sortida		Entrada		Sortida		Entrada	
	Cabotatge	Exportació	Cabotatge	Importació	Cabotatge	Exportació	Cabotatge	Importació
1. Gas natural	2	0	10.875	1.074.900	0,0	—	2,0	33,1
2. Fuel, gasolina i gasoil	4.808	171	264.489	366.195	0,8	0,0	49,7	11,3
3. Gasos energètics del petroli	2.482	0	0	21.981	0,4	—	—	0,7
4. Resta productes petrolífers	2.794	3.050	830	71.354	0,4	0,2	0,2	2,2
5. Olis i greixos	2.725	25.658	351	56.695	0,4	1,7	0,1	1,7
6. Ciment i clínker	106.714	409.709	4.602	97.238	16,9	27,3	0,9	3,0
7. Llavors i grans	28.207	15.664	2.201	522.884	4,5	1,0	0,4	16,1
8. Minerals	1.820	19.974	12.379	26.261	0,3	1,3	2,3	0,8
9. Ferralla	0	163	12.388	19.633	—	0,0	2,3	0,6
10. Carbons	116	8.887	38	1.078	0,0	0,6	0,0	0,0
11. Fosfats i adobs	1.627	2.005	242	13.991	0,3	0,1	0,0	0,4
12. Potassa	11.696	76.246	0	635	1,8	5,1	—	0,0
13. Productes químics	51.993	207.140	35.979	202.525	8,2	13,8	6,8	6,2
14. Productes siderúrgics	13.393	43.906	387	93.790	2,1	2,9	0,1	2,9
15. Fustes	3.662	10.894	2.081	22.620	0,6	0,7	0,4	0,7
16. Altres materials de construcció	32.049	102.994	956	33.841	5,1	6,9	0,2	1,0
17. Fruites, hortalisses i llegums	6.033	6.056	12.099	20.869	1,0	0,4	2,3	0,6
18. Vins, begudes, alcohols i derivats	53.328	35.863	3.232	26.320	8,4	2,4	0,6	0,8
19. Sal	389	342	0	264	0,1	0,0	—	0,0
20. Conserves i peix congelat	8.175	6.939	2.630	16.601	1,3	0,5	0,5	0,5
21. Tabac, cafè i cacau	4.209	12.578	5.324	57.038	0,7	0,8	1,0	1,8
22. Altres productes alimentaris	60.474	32.014	4.619	50.653	9,6	2,1	0,9	1,6
23. Paper i pasta	8.763	79.403	4.367	34.056	1,4	5,3	0,8	1,0
24. Maquinària i recanvis	23.562	53.528	4.959	54.482	3,7	3,6	0,9	1,7
25. Automòbils i peces	21.507	100.037	7.897	52.865	3,4	6,7	1,5	1,6
26. Altres productes metal·lúrgics	1.801	6.462	153	8.501	0,3	0,4	0,0	0,3
27. Resta mercaderies	180.062	240.097	138.698	300.482	28,5	16,0	26,1	9,3
28. Tares	45	549	259	48	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	**632.436**	**1.500.329**	**532.035**	**3.247.800**	**100,–**	**100,–**	**100,–**	**100,–**

Aquest to d'optimisme es veu reforçat si considerem tres fets importants en el tràfic d'aquest segon trimestre: que el tràfic de cabotatge augmenta considerablement després de la davallada de l'any passat; que la càrrega general presenta un increment del tràfic superior al del total i que les seves exportacions augmenten més que les seves importacions. En definitiva, un bon indicador de la creixent competitivitat del país.

Finalment, hem de ressaltar que les exportacions de ciment mantenen la seva expansió, que les importacions d'hidrocarburs —en definitiva consum energètic— continuen en augment i que els bons resultats agrícoles d'enguany suavitzen la necessitat d'importacions de llavors i grans, a banda de registrar-se un canvi en la tipologia dels productes agrícoles importats.

Aquests són els principals trets del tràfic de mercaderies portuàries d'aquest segon trimestre. Tanmateix, en disposar de dades més precises per epígrafs pel conjunt del primer semestre, també centrarem l'anàlisi en el global del sis primers mesos.

A nivell de grans tipologies de tràfic, cal remarcar un important augment del cabotatge, amb un 17,1 per cent de més al segon trimestre sobre el mateix període de l'any passat. Per contra, el tràfic exterior creix per sota de la mitjana, amb un tres per cent. Aquest creixement del tràfic de cabotatge es dóna sobretot en l'entrada de càrrega general, entrada de líquids a doll i sortida de dolls sòlids. Però el més remarcable d'aquest augment és que en termes absoluts es concentra en el conjunt de la càrrega general i que per volum, aquesta representa més d'un 63 per cent. Així, sembla que el tràfic marítim dins de l'Estat pot reprendre la seva competitivitat en front d'altres mitjans de transport, al contrari del que en els darrers anys havia succeït.

Per primer cop en molts anys, el tràfic de cabotatge augmenta per sobre de la mitjana, mentre que les importacions d'alguns dolls es redueixen, un cop superades les causes conjunturals de l'any passat. En tots els casos, però, el comportament de la càrrega general reflecteix la bona marxa de l'economia.

Quant al tràfic exterior, la magnitud d'alguns epígrafs de doll marquen el signe del conjunt. És el cas de les importacions de gas natural, de llavors i de grans i les exportacions de ciment. El total del tràfic exterior continua en augment, però a uns ritmes més suaus que en períodes anteriors. Així, l'increment del 3,1 per cent del primer semestre —força homogeni al llarg del període— s'ha de contrastar amb els increments elevats del 95 i del 94, anys en què cirumstàncies conjunturals van propiciar un tràfic molt més elevat: la competitivitat del ciment espanyol en els mercats internacionals i les modestes collites agrícoles van disparar el tràfic internacional de dolls dòlids, a banda d'un increment de les importacions de gas natural lligades al creixement econòmic. Per això és important el comportament de la càrrega general que presenta un tràfic exterior per sobre de la mitjana i a uns nivells menys distants dels d'anys anteriors.

Tràfic de contenidors

Període	Teus	Núm. índex (1980 = 100)
1984	325.592	174,6
1985	352.799	189,2
1986	340.870	182,8
1987	385.318	206,6
1988	409.542	219,6
1989	439.969	235,9
1990	447.920	240,2
1991	488.917	262,2
1992	552.309	296,2
1993	501.146	268,8
1994	605.356	324,6
1r. tr.	127.164	
2n. tr.	143.511	
3r. tr.	144.445	
4t. tr.	190.236	
1995	690.018	370,0
1r. tr.	168.002	
2n. tr.	179.467	
3r. tr.	166.731	
4t. tr.	175.818	
1996		
1r. tr.	168.538	
2n. tr.	188.962	

Nota: A partir de 1995, les dades es comptabilitzen segons data de trànsit de la mercaderia i no segons documents. Aquesta taula no manté la sèrie homogènia, però sí que ho fan les variacions. Les dades dels darrers 12 mesos són provisionals.

Variació (%)	Teus
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	5,3
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	2,9
1995/1994	14,0

L'evolució positiva del gas natural i molt positiva del ciment condicionen, per la seva magnitud, l'evolució de tots els dolls i compensen la caiguda parcial del tràfic de productes agrícoles.

En el capítol dels líquids a doll, hem de ressaltar que les importacions de Gas natural continuen essent l'epígraf més important de tot el tràfic, gràcies a una demanda creixent tant per l'ús més intensiu —en especial en el consum domèstic— com extensiu, amb una xarxa de canalitzacions que no cessa d'ampliar-se per tot el territori. Amb un augment molt similar al del total de la mercaderia, el tràfic de gas natural continua concentrant una cinquena part del tràfic total.

Paral·lelament al tràfic de gas natural, hem d'assenyalar també un increment de les entrades de gasolina, tant de cabotatge com d'importació. Contràriament, altres hidrocarburs com el fuel i els gasoils disminueixen lleugerament. En conjunt, però, es registra un augment de les entrades de productes energètics, en consonància amb el consum i el creixement econòmic. Per altra banda, el tràfic de productes químics a doll —sobretot derivats líquids de la potassa— disminueix lleugerament, mentre que augmenta la importació d'olis animals o vegetals a doll.

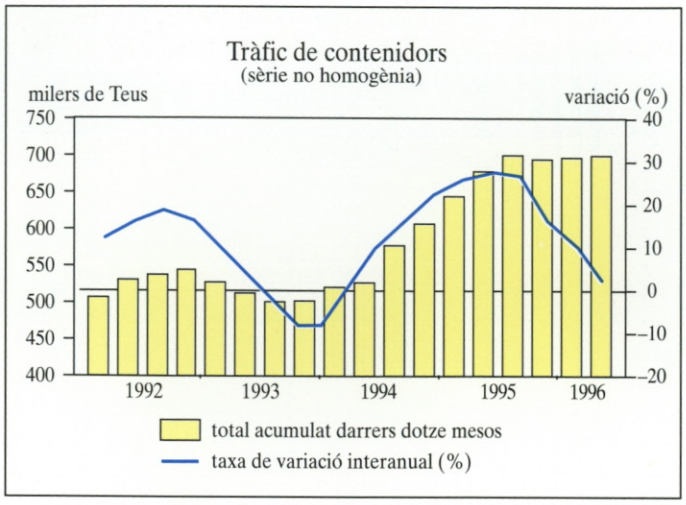

Quant als dolls sòlids, remarquem, com ja hem comentat, la importància creixent de les exportacions de ciment, però també de les seves sortides de cabotatge. El tràfic d'aquest doll ja representa l'onze per cent del tràfic total en el primer semestre, amb un volum superior als 11,3 milions de tones i amb un increment sobre el mateix període del 37,6 per cent.

A banda del ciment, l'altra gran partida dels dolls sòlids, el tràfic de llavors i grans, presenta una conjuntura diferent de la de l'any passat, en què la sequera provocà una importació molt elevada de ferratges i pinsos. Enguany, el nivell d'importacions torna al seu curs i es recull una disminució d'aquest tipus de mercaderia. Així, la importació de blat de moro en el primer semestre disminueix de més de 200.000 tones i la fava de soja, de més de 50.000. Contràriament, es recullen nous tràfics de cereals, com la importació de sègol i de melca, amb més de 100.000 i de 40.000 tones respectivament. Finalment, també es detecta una disminució de les sortides de potassa.

Un increment lleu però força homogeni de la càrrega general permetrà acabar l'any per sobre dels 700.000 Teus.

El tràfic de la càrrega general mostra, en el seu conjunt, una característica important i que reflecteix el bon moment econòmic: tot el seu tràfic, tant d'entrada com de sortida i tant de cabotatge com exterior, augmenta al segon trimestre en relació amb el mateix de l'any passat. En el tràfic exterior, s'accentua el signe positiu de la seva balança comercial: les exportacions superen en termes absoluts les importacions i, a més, creixen a un ritme superior.

Les principals mercaderies que expliquen aquest creixement de la càrrega general són els vehicles nous —sobretot en exportació— i els productes químics en general. Contràriament, la importació d'alguns productes alimentaris —lleguminoses i tubercles— confirma les bones collites locals. A nivell anecdòtic (que explica parcialment el canvi en l'estacionalitat del consum energètic) destaca la importació d'aparells d'aire condicionat.

Finalment, el tràfic de mercaderia contenidoritzada —que representa, en pes, més del 70 per cent del total de la càrrega general en el primer semestre— també augmenta a un ritme més lleu que en anys anteriors, però que premetrà obtenir un nou rècord absolut que superi les prop de 700.000 tones de l'any passat.

Moviment a l'aeroport de Barcelona i als principals aeroports espanyols

Trànsit de passatgers i tràfic de mercaderies a l'aeroport de Barcelona

	Avions			Passatgers (milers)			Mercaderies (tones)		
Període	Total	Interior	Internacional	Total	Interior	Internacional	Total	Interior	Internacional
1987	80.064	50.893	29.171	6.680	4.335	2.345	44.065	24.459	19.606
1988	96.263	61.427	34.836	7.234	4.752	2.482	55.622	30.575	25.046
1989	106.129	61.271	44.858	8.146	5.144	3.002	61.321	33.687	27.634
1990	117.731	59.955	57.776	9.041	5.654	3.388	66.499	34.942	31.557
1991	123.048	63.806	59.242	8.976	5.710	3.266	61.662	30.290	31.372
1992	136.082	68.054	68.028	10.037	6.123	3.913	72.421	34.158	39.263
1993	133.541	65.144	68.397	9.654	5.706	3.949	57.478	29.637	27.841
1994	142.792	73.863	68.929	10.297	6.094	4.202	58.883	27.832	31.051
1995	152.842	80.249	72.593	11.314	6.751	4.563	68.286	31.047	37.238
1r. tr.	35.583	18.766	16.817	2.403	1.509	895	15.034	7.099	7.936
2n. tr.	39.309	20.765	18.544	3.029	1.819	1.209	16.678	7.816	8.862
3r. tr.	40.191	20.868	19.323	3.174	1.792	1.381	16.423	7.849	8.573
4t. tr.	37.759	19.850	17.909	2.708	1.631	1.077	20.170	8.283	11.887
1996									
1r. tr.	38.927	20.945	17.982	2.711	1.678	1.033	18.558	7.636	10.922
2n. tr.	44.325	22.832	21.493	3.356	1.960	1.395	19.070	8.211	10.859

Font: Aeroport de Barcelona.

Variació (%)	Passatgers	Mercaderies
	2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	
Total	10,8	14,3
Interior	7,8	5,0
Internacional	15,4	22,5
BCN-MDD	9,6	—
	1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	
Total	11,7	18,7
Interior	9,3	6,2
Internacional	15,4	29,7
BCN-MDD	11,3	—
	1995/1994	
Total	9,9	16,0
Interior	10,8	11,6
Internacional	8,6	19,9
BCN-MDD	7,4	—

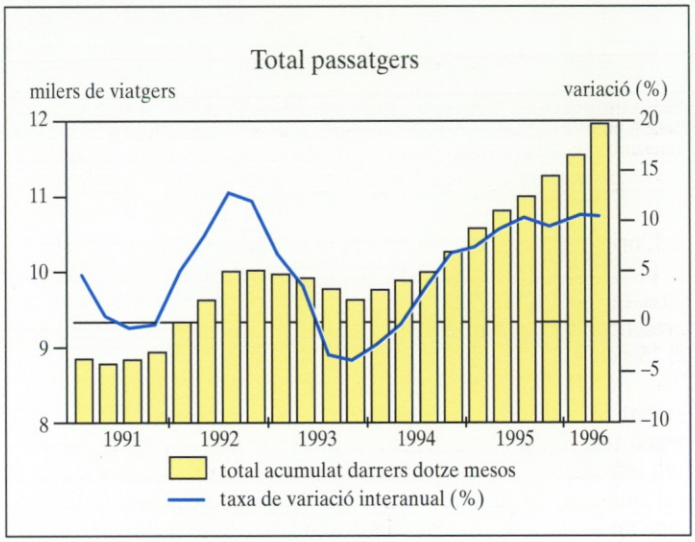

Afavorit per l'empenta dels vols internacionals, el nombre total de passatgers continua augmentant a unes taxes interanuals al voltant del deu per cent, i ja s'assoleix un promig mensual d'un milió de passatgers.

Un trimestre més, l'aeroport de Barcelona presenta uns resultats francament positius. Així, el nombre total de viatgers durant el segon trimestre d'enguany és un deu per cent superior al d'un any abans, i no deixa d'augmentar des del 1993. Amb aquesta evolució, les xifres rècord del 1992 queden molt enrere, i si prenem l'acumulat dels darrers dotze mesos, ja podem parlar d'un promig mensual d'un milió de viatgers, xifra que equival a una mitjana de 33.000 passatgers diaris.

Aquestes xifres són encara més espectaculars si considerem el nombre de vols: més de 160.000 vols en els darrers dotze mesos, i que equival a més de 440 vols diaris. És a dir, un promig teòric d'un vol cada 3,3 minuts durant les 24 hores del dia. Als dies i hores punta, evidentment, aquest promig se situa al límit de la capacitat física de les instal·lacions de l'aeroport.

Trànsit de passatgers als principals aeroports espanyols (2n. tr. 1996) (milers)

Aeroports	Interior			Internacional			Total		
	Total	Regular	No regular	Total	Regular	No regular	Absolut	Variació (%) 2n.tr.96/2n.tr.95	Índex BCN = 100
Barcelona	1.960	1.905	55	1.395	1.270	126	3.356	10,8	100,–
Bilbao	342	305	36	104	92	11	445	6,6	13,3
Madrid	2.841	2.796	45	2.524	2.404	120	5.364	6,3	159,8
Sevilla	315	281	35	88	71	17	403	7,8	12,0
València	344	325	19	122	113	9	466	4,3	13,9

Font: Subsecretaría de Aviación Civil. Dades recollides pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Usuaris de la línia BCN-MDD (milers)

Anys	1r. tr.	2n. tr.	3r. tr.	4t. tr.	Total
1988	356,9	382,0	300,4	405,5	1.444,7
1989	379,6	456,3	352,4	472,1	1.660,4
1990	407,6	490,6	383,7	496,6	1.878,5
1991	421,9	493,9	377,0	561,6	1.853,9
1992	556,9	562,3	466,8	537,9	2.123,9
1993	547,7	563,1	430,6	546,4	2.087,8
1994	582,5	650,4	516,1	619,5	2.368,6
1995	636,4	684,4	548,2	675,9	2.544,9
1996	720,0	750,0			

Font: Aeroport de Barcelona.
Nota: A partir del 1993, les dades recullen el nombre de passatgers de la línia Barcelona-Madrid de totes les companyies i vols, inclosos els regulars.

L'origen de l'increment que permet arribar a aquestes xifres és principalment en el trànsit internacional. Així, el nombre de passatgers d'aquest tipus de vols manté una tònica expansiva, i presenta increments superiors als de l'any passat i que superen el 15 per cent en el segon trimestre sobre el mateix període de l'any passat. Contràriament, el trànsit interior de passatgers, tot i mantenir un ritme de creixement gens menyspreable durant el segon trimestre —un augment del 7,8 per cent—, ho fa a un nivell inferior al de l'any passat. De tota manera, aquesta reducció del ritme expansiu no es dóna en els vols que connecten Barcelona amb Madrid —un bon indicador dels desplaçaments per motius de negoci i per tant de la marxa de l'economia en general—, però sí amb el d'altres aeroports espanyols.

Un reflex de la marxa de l'economia també ho és el tràfic de mercaderies per avió, encara que només estiguem parlant en el cas de Barcelona d'un tràfic anual d'unes 72.000 tones, en el moment de superar el sostre assolit al 1992. Amb tot, és rellevant l'increment ininterromput des del 1994, i a unes taxes molt elevades en el cas del tràfic internacional en què l'increment de més del 22 per cent d'aquest segon trimestre continua la tònica expansiva de l'any passat, en què fou del 20 per cent.

Als principals aeroports espanyols, també augmenta més el trànsit internacional que l'interior, amb l'única excepció de Madrid.

Les característiques d'augment del nombre de passatgers que es donen a Barcelona en el segon trimestre són comunes a la majoria d'aeroports espanyols comercials: un increment global de passatgers, però superior en vols internacionals que en interiors. L'única excepció a aquest fet és el cas de Madrid, en què l'augment és superior en vols interiors.

De tota manera, hi ha en tots ells un altre factor que cal destacar: el fet que l'augment de passatgers es dóna en vols regulars, i que en alguns casos ha disminuït el seu nombre en els vols xàrter. Un bon reflex de la progressiva liberalització de l'espai aeri que potencia l'obertura de noves línies regulars que vénen a confirmar l'obertura de mercats que els vols xàrter anuncien en un primer moment.

Transport públic urbà i de rodalia

Nombre de viatgers a les línies de rodalia de RENFE i als FGC (milers)

Període	RENFE C-1	RENFE C-2	RENFE C-3	RENFE C-4	RENFE Total	FGC Catalans	FGC CiS Suburbà	FGC Total	Total
1989	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	7.904	16.054	23.957	n.d.
1990	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	8.350	17.059	25.409	n.d.
1991	19.713	23.345	3.360	17.554	63.791	8.864	17.363	26.228	90.199
1992	22.512	25.164	4.015	20.871	72.562	9.127	17.354	26.481	99.043
1993	22.671	24.938	3.841	18.973	70.423	8.410	16.764	25.174	95.597
1994	21.994	25.848	3.964	23.208	75.014	8.236	16.947	25.183	100.196
1r. tr.	5.020	6.064	977	5.907	17.968	2.106	4.106	6.212	24.180
2n. tr.	5.435	6.417	980	6.500	19.332	2.159	3.911	6.070	25.402
3r. tr.	5.941	6.437	860	4.667	17.905	1.739	3.347	5.086	22.991
4t. tr.	5.598	6.930	1.147	6.134	19.809	2.231	5.583	7.814	27.623
1995	24.110	26.725	4.161	24.869	79.865	8.418	16.933	25.351	105.215
1r. tr.	5.311	6.983	1.026	6.159	19.479	2.210	4.241	6.450	25.929
2n. tr.	6.283	7.006	1.118	6.087	20.494	2.180	3.681	5.861	26.355
3r. tr.	6.409	5.991	956	5.651	19.007	1.805	3.313	5.117	24.124
4t. tr.	6.107	6.745	1.061	6.972	20.885	2.224	5.698	7.921	28.806
1996									
1r. tr.	5.893	6.560	1.001	6.809	20.263	2.281	4.339	6.620	26.883
2n. tr.	6.328	6.664	1.087	6.991	21.070	2.221	3.912	6.133	27.203

RENFE. C1: Maçanet-Mataró-Barcelona-Aeroport/l'Hospitalet. C2: Sant Vicenç-Vilanova-Barcelona-Granollers-Maçanet. C3: Vic-Barcelona-l'Hospitalet. C4: Manresa-Terrassa-Barcelona-Vilafranca-Sant Vicenç. FGC. Línia Catalans: Barcelona-Igualada/Manresa. Línia Catalunya i Sarrià, servei suburbà: Barcelona-Terrassa/Sabadell.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per RENFE i pels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

Variació (%)	2n. tr. 1996/ 2n. tr. 1995	1r. sem. 1996/ 1r. sem. 1995	1995/1994
RENFE	2,8	3,4	6,5
C1	0,7	5,4	9,6
C2	–4,9	–5,5	3,4
C3	–2,8	–2,6	5,0
C4	14,9	12,7	7,2
FGC	4,6	3,6	0,7
Catalans	1,9	2,6	2,2
CiS suburbà	6,3	4,2	–0,1

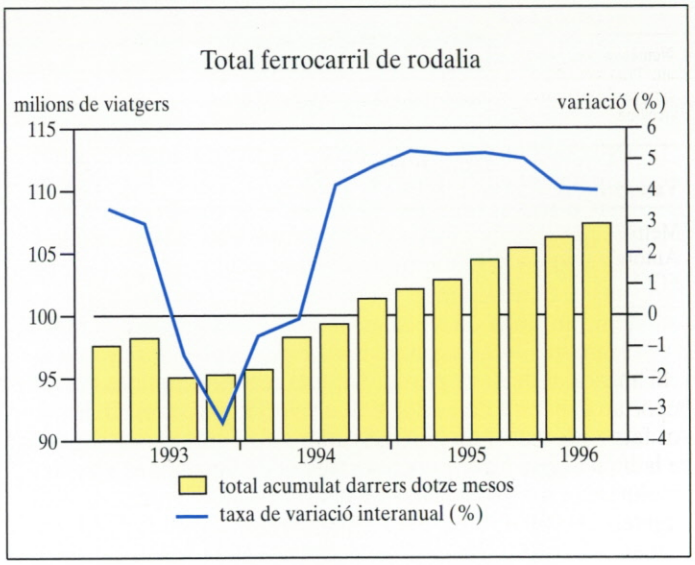

Continua creixent el nombre de viatgers en tot tipus de transport públic, tot i que a unes taxes no tan elevades com en trimestres passats.

Les dades relatives al trasport públic urbà i de rodalia durant el segon trimestre d'enguany, continuen reflectint un augment del nombre de viatgers, tot i que les taxes de creixement interanual són més moderades que en trimestres anteriors. Malgrat que es registri una moderació, no hem d'oblidar que aquestes dades s'emmarquen dins d'una tendència a l'augment de viatgers iniciada amb la recuperació econòmica. Així, si comparem l'acumulat dels darrers dotze mesos amb els dotze anteriors, l'increment del nombre de viatgers és de l'ordre del dos per cent en el transport públic urbà i de l'obre del quatre per cent en el conjunt del ferrocarril de rodalia.

En termes absoluts, el nombre de viatgers no ha deixat de créixer des de mitjans del 1993 en els ferrocarrils i ha fet pràcticament el mateix en el transport públic urbà des de final del 1994. És evident, doncs, que el manteniment del creixement econòmic potencia una major mobilitat a l'interior de tota l'àrea metropolitana.

Transport públic urbà				(milers de viatgers)*
Període	**Xarxa Metro**	**Xarxa Autobusos**	**FGC CiS urbà**	**Total**
1984	236.828	223.400	17.204	477.432
1985	240.801	212.600	17.247	470.648
1986	245.605	193.000	17.707	456.312
1987	247.841	186.600	18.011	452.452
1988	253.452	185.900	18.159	457.511
1989	253.442	175.000	19.101	447.544
1990	268.522	174.295	19.836	462.653
1991	269.581	173.691	19.844	463.116
1992	260.719	174.234	19.907	454.860
1993	247.804	169.334	18.219	435.357
1994	237.395	172.877	17.312	427.584
1r. tr.	62.544	42.753	4.787	110.084
2n. tr.	59.613	45.607	4.618	109.838
3r. tr.	48.039	34.665	3.056	85.760
4t. tr.	67.199	49.852	4.851	121.902
1995	247.185	177.213	17.251	441.649
1r. tr.	66.587	44.784	4.862	116.233
2n. tr.	63.300	47.034	4.506	114.840
3r. tr.	50.102	36.368	3.106	89.576
4t. tr.	67.196	49.027	4.778	121.001
1996				
1r. tr.	67.701	47.660	5.116	120.477
2n. tr.	64.490	47.151	4.608	116.249

* Només es comptabilitzen els passatgers que paguen algun tipus de tarifa.
Font: Transports de Barcelona i Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Les dades anteriors al 1990 han estat recollides pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Variació (%)	**2n. tr. 1996/ 2n. tr. 1995**	**1r. sem. 1996/ 1r. sem. 1995**	**1995/ 1994**
Metro	1,9	1,8	4,1
Autobús	0,2	3,3	2,5
FGC	2,2	3,8	–0,3

Si analitzem amb més detall les dades, obtenim alguns matisos importants, en especial en el transport urbà. Hi hem de destacar dos fets. Per una banda, la inauguració l'octubre de l'any passat de la línia 2 de metro que ha permès que augmenti el nombre absolut de viatgers. Per altra, la restricció de la concessió de les targetes roses ha fet que augmenti el nombre de viatgers que paguen una tarifa reduïda en detriment dels que no en pagaven cap amb anterioritat a la modificació dels criteris de concessió. En aquest sentit, recordem que les dades només recullen el nombre de viatgers que paguen algun tipus de tarifa —en definitiva els que passen per les màquines— i no recullen per tant aquells que mostren el seu carnet a taquilla o al conductor. Així, el percentatge de viatgers de pagament sobre el total ha augmentat, sense que això impliqui un augment de la mateixa magnitud en el nombre total de viatgers.

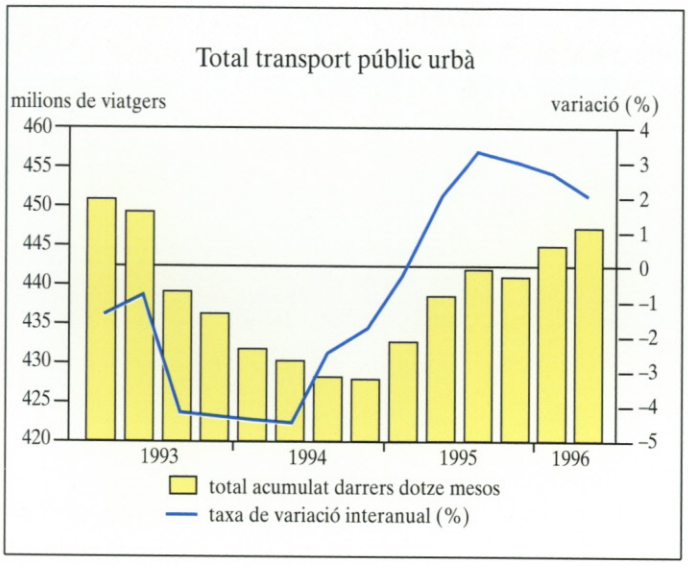

Quant al ferrocarril de rodalia, es detecta tant a Renfe com als Ferrocarrils de la Generalitat un augment significatiu de les línies que serveixen el Vallès Occidental, en consonància amb la importància urbana i econòmica que està tenint la comarca i la millora del servei en totes dues empreses, especialment en relació amb els accessos a la UAB. En previsió de l'increment de la mobilitat a banda i banda de la serra de Collserola, els Ferrocarrils de la Generalitat van iniciar a partir de Sant Joan la reestructuració de la línia en el «metro vallès», que incrementa de forma considerable la freqüència de pas de tota la línia. Les dades del segon trimestre, però, no en recullen encara els efectes.

Visitants i pernoctacions als hotels de Barcelona			
Període	**Pernoctacions**	**Visitants**	**Estada mitjana***
1990	3.795.522	1.732.902	2,2
1991	4.089.510	1.727.610	2,4
1992	4.333.420	1.874.734	2,3
1993	4.256.524	2.455.249	1,7
1994	4.704.681	2.663.887	1,8
1995	5.674.580	3.089.974	1,8
gn.-fb.	669.962	388.539	1,7
mç.-ab.	1.042.781	534.675	2,0
mg.-jn.	924.567	496.223	1,9
jl.-ag.	1.014.537	547.825	1,9
st.-oc.	1.095.304	580.324	1,9
nv.-ds.	927.429	542.388	1,7
1996			
gn-fb	754.806	408.775	1,8
mç-ab	1.130.840	557.520	2,0
mg-jn	1.103.759	536.192	2,1
jl-ag	1.173.453	529.533	2,2

* Dades expressades en nits.
Font: Tots els quadres i gràfics d'aquesta secció són d'elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'activitat turística de Turisme de Barcelona.

El bon moment que viuen els serveis de recepció i acollida dels visitants es referma amb les dades de l'estiu: les pernoctacions hoteleres han augmentat un 17 per cent gràcies a l'impuls del turisme, i mantenen així el ritme expansiu dels darrers tres anys.

Durant els mesos centrals de l'any el nombre de visitants atrets per la ciutat i les pernoctacions hoteleres que han generat han mantingut la tònica expansiva que caracteritza el sector del turisme d'ençà el 1993. Amb els darrers increments registrats, més intensos en les pernoctacions que en el nombre de visitants a causa d'un augment de l'estada mitjana als hotels, s'ha assolit un nou màxim absolut que —en termes acumulats en els dotze darrers mesos— consolida la xifra d'un quart de milió de visitants que generen mig milió de pernoctacions de mitjana mensual.

Els mesos d'estiu d'enguany han suposat una temporada turística sense precedents a Barcelona. Si l'any passat ja es va registrar un augment molt notable de l'afluència de visitants durant el mesos d'estiu, enguany la presència d'un nombre semblant de persones que ha restat més nits a la ciutat ha derivat en un volum de pernoctacions imponent, d'1,2 milions entre els mesos de juliol i agost. És el nombre de pernoctacions en hotels més elevat registrat en un bimestre a Barcelona al llarg de la seva història.

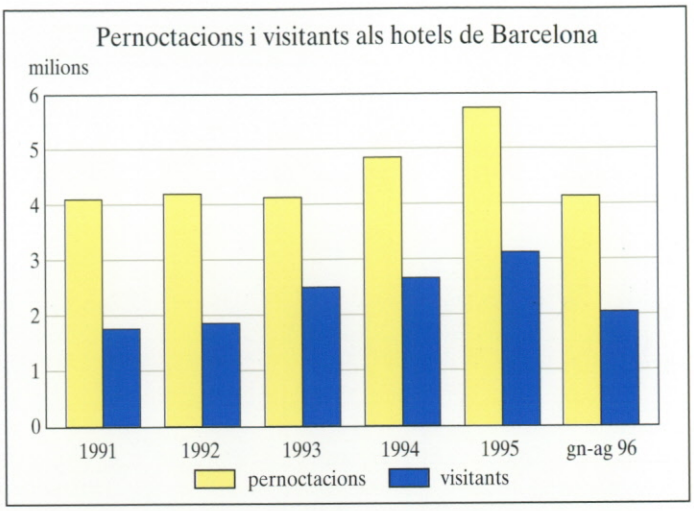

Per tenir una idea de l'impressionant i sostingut ritme de creixement que ha registrat l'activitat turística de la ciutat només cal pensar que els visitants que han pernoctat als hotels de la ciutat durant els primers vuit mesos del 1996 superen amb escreix el total de visitants que pernoctaren el 1992. Tot fa pensar que, malgrat que els ritmes de creixement dels dos darrers bimestres d'enguany continuïn alentint-se, el volum d'activitat del 1995 es veurà àmpliament superat fins al punt que les pernoctacions pel conjunt del 1996 poden superar els 6,2 milions i els visitants fregar els 3,2 milions, amb augments del 9,5 per cent respectivament.

Cal apel·lar a la profunda transformació que ha experimentat la ciutat en el darrer decenni per entendre aquest creixement persistent i notable del nombre de visitants atrets per la ciutat. A més, és un creixement singular, ja que no hi ha gaires indicadors econòmics de la ciutat que hagin experimentat augments d'aquest ordre d'una manera tan constant. En conseqüència, el conjunt d'activitats i serveis relacionats amb el turisme i les infraestructures d'acollida i suport als visitants en general han estat els més dinàmics d'entre el total dels sectors econòmics amb significació a la ciutat.

Aquesta transformació ha afectat tant l'aspecte físic (transformació urbanística, renovació de barris i infraestructures...) com un aspecte més intangible (resultat de l'èxit d'organització i de participació dels Jocs), i entre moltes altres conseqüències, ha afavorit la consolidació de la dimensió internacional de la ciutat com a lloc per a fer negocis, organitzar o assistir a congressos, fer turisme o visitar un equip mèdic de prestigi. Tot plegat, ha fet que Barcelona se situï en l'òrbita de les grans capitals europees. Naturalment, a distància de Londres o París, però prop de Brussel·les, Estocolm, Berlín, Atenes o Moscou. La renovació i ampliació de les infraestructures hoteleres, fruit també d'aquella transformació, ha permès i estimulat, alhora, l'increment de demanda.

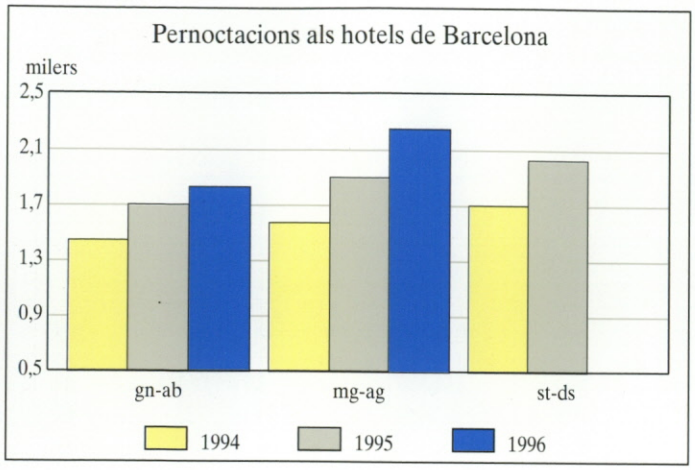

El ressò d'aquesta transformació s'ha vist també amplificat en els darrers anys per la recuperació econòmica dels tradicionals països de procedència dels visitants, per les successives operacions de reajust de la pesseta que van abaratir les despeses d'estada a la ciutat, per l'enfonsament de destins turístics consolidats per motius geopolítics a la ribera de la mediterrània, i per l'entusiasme de la demanda per ampliar els destins turístics tradicionals de capitals europees (Praga o Berlín, amb transformacions més convulses que les de Barcelona, han experimentat també fenòmens similars).

La major presència de turistes entre els visitants provoca un augment de l'estada mitjana als hotels. Les taxes d'ocupació han registrat un increment substancial a totes les categories hoteleres, i fins i tot els hotels de la gamma alta, sovint ocupats gairebé en exclusiva per professionals, s'han beneficiat de l'auge del turisme.

A diferència del que és habitual en els mesos estivals, quan es produeix un desplaçament en la distribució dels visitants per categories cap als hotels amb menys estrelles, la temporada turística d'enguany no ha suposat una menor afluència de visitants cap als hotels de categoria elevada, freqüentats bàsicament per visitants en viatge de negocis o assistents a congressos. El tradicional descens d'activitat que afectava els hotels de quatre i cinc estrelles durant l'estiu no s'ha produït i, en comparació amb la distribució dels visitants del bimestre juliol-agost de l'any passat, enguany els hotels de més categoria han rebut un 4,3 per cent més de visitants. Tota una novetat que apunta cap a una major presència de turisme d'elevat poder adquisitiu.

Per la seva banda, els hotels de la gamma mitjana i baixa han vist disminuir el nombre de clients en un 13,3 per cent; no hi ha, però, cap motiu d'alarma per a aquest segment, ja que amb l'augment de l'estada mitjana, el nombre de pernoctacions s'ha incrementat en més d'un 13 per cent.

Visitants i pernoctacions als hotels de Barcelona

Categoria	Nivell d'ocupació (%) En places	Nivell d'ocupació (%) En habitacions	Nombre de pernoctacions	Nombre de visitants
				(mg-jn 1996)
H 5*	52,9	82,7	96.446	47.561
H 4*	66,9	75,1	542.600	284.280
H 3*	61,6	72,5	328.796	149.247
H 2*	60,3	69,0	83.329	31.671
H 1*	60,1	65,1	52.588	23.433
Total	**63,0**	**74,1**	**1.103.759**	**536.192**
				(jl-ag 1996)
H 5*	55,0	69,2	101.823	56.842
H 4*	66,0	69,8	543.910	266.085
H 3*	68,0	82,3	368.740	143.173
H 2*	66,2	73,4	92.938	37.190
H 1*	74,2	82,3	66.042	26.243
Total	**66,8**	**74,3**	**1.173.453**	**529.533**

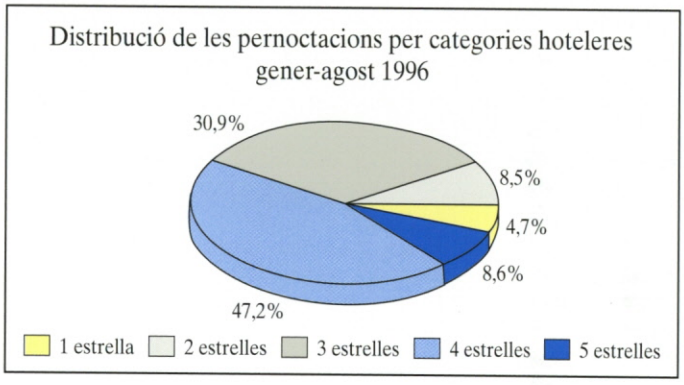

En resum, una excel·lent temporada en la qual els hotels de totes les categories s'han beneficiat d'augments significatius d'activitat i, per tant, de facturació. Els nivells d'ocupació registrats són prou concloents: un 74 per cent de mitjana en termes d'habitacions, catorze punts més que durant el bimestre estival de l'any passat. Per categories, la ràtio d'ocupació oscil·la entre el 70 per cent dels hotels de quatre i cinc estrelles i el 82 per cent dels hotels d'una i tres estrelles. L'aparent innocència d'aquestes ràtios, i especialment haver traspassat la frontera d'una taxa d'ocupació superior al 70 per cent, ha esdevingut un detonant perquè s'iniciï una pujada de les tarifes dels hotels de la ciutat. Pujada que s'havia anant ajornant per la pressió de l'augment de l'oferta amb ocasió dels Jocs, i que amb la consolidació dels actuals nivells d'activitat ha trobat impuls suficient.

Enquesta d'activitat turística a Barcelona. Sèrie homogènia de visitants

	nv-ds'95	gn-fb'96	mç-ab'96	mg-jn'96	jl-ag'96	1994	1995
Sexe (%)							
Homes	68,0	69,2	68,0	63,1	57,2	65,9	63,4
Dones	32,0	30,8	32,0	36,9	42,8	34,1	36,6
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Edat (%)							
14-17	0,2	—	0,9	0,2	0,3	—	0,8
18-24	4,5	7,6	7,7	9,2	13,3	4,3	5,3
25-34	18,1	24,2	25,0	25,3	26,1	23,9	22,0
35-49	57,2	49,9	44,7	48,5	44,1	44,7	51,4
50-64	19,9	17,6	21,3	16,6	15,4	27,0	20,4
65 i més	—	0,7	0,4	0,2	0,7	0,1	0,1
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Nacionalitat (%)							
Espanyola	37,3	39,6	40,9	35,1	30,4	37,8	37,4
Madrid	*10,4*	*10,3*	*8,9*	*8,2*	*6,3*	*13,8*	*10,1*
País Basc	*2,9*	*1,6*	*4,0*	*2,4*	*2,4*	*2,5*	*2,9*
Andalusia	*3,3*	*5,0*	*4,3*	*3,1*	*4,9*	*3,7*	*4,3*
País Valencià	*2,7*	*7,7*	*4,5*	*2,5*	*5,7*	*4,7*	*4,0*
Altres	*18,0*	*15,0*	*19,2*	*18,9*	*11,1*	*13,1*	*16,1*
Estrangera	62,7	60,4	59,1	64,9	69,6	62,2	62,6
Francesa	*8,7*	*7,1*	*8,3*	*10,2*	*11,0*	*10,3*	*7,3*
Britànica	*6,4*	*8,0*	*7,3*	*9,3*	*10,1*	*7,0*	*7,0*
Italiana	*3,4*	*4,0*	*5,2*	*3,6*	*6,6*	*7,2*	*4,8*
Alemanya	*4,6*	*6,0*	*5,4*	*5,5*	*3,8*	*7,6*	*6,1*
Nord-americana	*7,3*	*10,4*	*8,3*	*10,1*	*9,9*	*8,7*	*9,0*
Japonesa	*2,7*	*3,1*	*1,3*	*3,2*	*0,9*	*2,5*	*1,9*
Altres	*29,6*	*21,8*	*23,3*	*23,0*	*27,3*	*18,9*	*26,5*
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Professió de l'enquestat (%)							
Professional liberal	19,7	23,3	28,8	27,6	30,5	22,7	23,3
Alt directiu	15,4	13,3	13,5	14,2	11,0	14,8	14,7
Quadres intermedis	14,8	12,4	11,8	10,9	7,6	6,4	8,0
Empleat	6,5	5,9	7,4	5,0	5,9	5,4	6,2
Tècnic superior	17,4	17,4	17,4	12,2	16,1	24,0	18,2
Estudiant	4,0	6,8	6,4	6,6	11,1	4,5	5,2
Mestressa de casa	13,5	12,5	8,9	15,5	12,3	13,2	17,1
Altres	8,7	8,4	5,8	8,0	5,5	9,0	7,3
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–

Barcelona es consolida com a centre d'atracció del turisme urbà. Les bones comunicacions, i l'oferta i la programació cultural, ben valorades pels visitants, afavoreixen l'atracció del turisme.

Com s'ha comentant anteriorment, la gran novetat de les dades d'enguany és la massiva afluència de turistes: gairebé mig milió entre maig i agost, tres-cents mil dels quals s'han concentrat en el bimestre juliol-agost. N'han vingut més que durant l'estiu d'un any enrere —un 8,2 per cent—, i han guanyat pes en termes relatius sobre els diferents motius d'atracció de la ciutat, sis punts que situen en un 56 per cent el percentatge de visitats atrets per motius turístics sobre el total de visitants. L'altre punt important es que això no es limita a la temporada estival. D'ençà començament d'any ja s'havia anat detectant un progressiu augment de la importància del motiu turístic en detriment d'altres motivacions.

Així, sembla que els esforços de promoció turística de la ciutat orientats a eixamplar la temporada turística estan donant fruit. Esforços que enguany es veuran ampliats mitjançant la utilització de les oficines del Consorci de Promoció Comercial de Catalunya instal·lades arreu del món. Barcelona, com a destí turístic urbà, té al seu favor el fet d'haver estat *descoberta* pel turisme massiu fa relativament poc temps, el que li obre encara possibilitats d'expansió. A més, gaudeix dels avantatges tradicionals del turisme urbà sobre el turisme de platja, de muntanya o d'aventura, molt dependents de la climatologia que determina una durada limitada de la temporada.

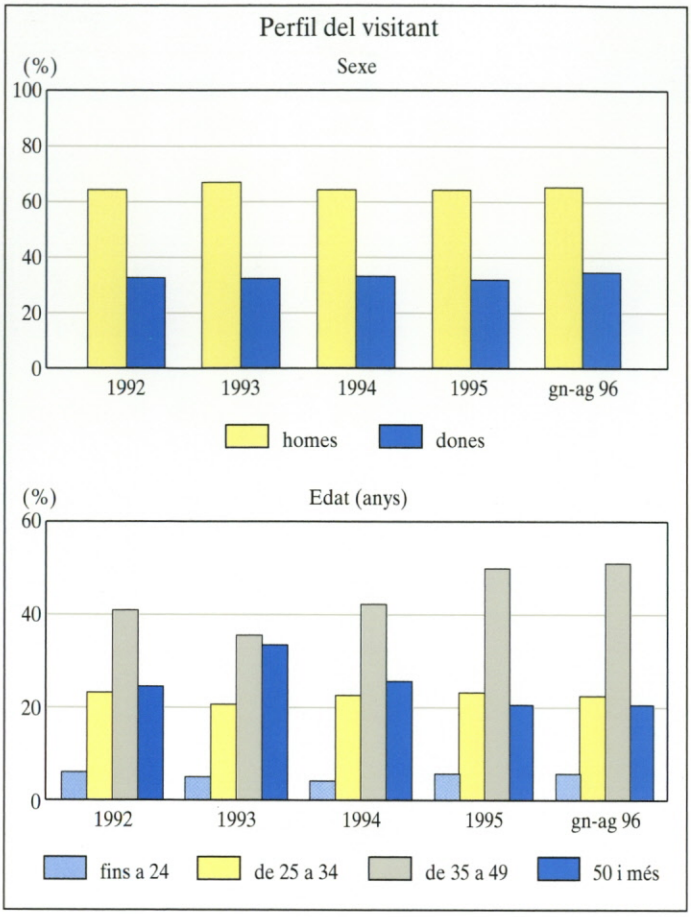

Els destins urbans, per definició, estan més a l'abast en termes de temps de desplaçament per estar sovint més ben connectats per avió o tren; a més, permeten escapades curtes aprofitant caps de setmana llargs, ponts o vacances partides, i, en una major proporció a la d'altres destins, tenen continuïtat en visites successives. En aquest sentit, una programació cultural de qualitat amb capacitat de renovació és un dels elements que més contribueixen a impulsar la repetició de les visites, a banda de fomentar algun tipus específic de turisme, com el turisme escolar. L'ampliació de l'oferta de museus que s'ha produït en els darrers anys ha significat un augment clar de l'atractiu de la ciutat per a molts visitants: l'increment de l'assistència als museus i centres culturals per part dels no residents així ho confirma.

Que el turisme urbà és un segment independent i en expansió ho demostra el contrast que s'ha produït aquest estiu entre Barcelona i la resta de Catalunya, on l'evolució de la temporada turística ha experimentat un fre pel retrocés del nombre de visitants a les zones costeres, sobretot dels procedents de la resta de França, Alemanya, Gran Bretanya i Holanda. Aquest estiu, Barcelona s'ha convertit en la tercera destinació turística més important en nombre de visitants, essent només superada per la Costa Brava i la Costa Daurada.

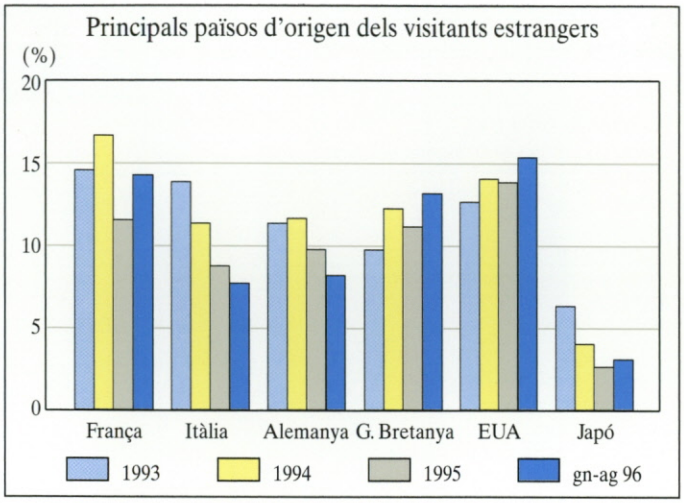

El segon grup de visitants important en termes quantitatius el componen els atrets per motius professionals, un trenta per cent del total. El període estival és l'únic en què aquest grup cedeix el protagonisme, en aquest cas als turistes, però no cal més que esperar que arribi la tardor per tornar a constatar la preeminència d'aquest grup sobre la resta de visitants. Una activitat firal pràcticament nul·la i el recés de l'activitat congressual durant els mesos d'estiu rebaixen substancialment l'afluència de visitants per aquests motius, tot i que durant els primers mesos de l'any tant l'activitat firal com la congressual han manifestat un dinamisme encara més acusat que el registrat un any enrere.

Els turistes aporten una nota de color que contrasta amb el perfil monòton dels visitants habituals: vénen tantes dones com homes, els visitants són més joves, i vénen acompanyats d'amics i familiars.

La monotonia que habitualment caracteritza el gruix dels visitants atrets per la ciutat es trenca amb l'aparició massiva dels turistes. El període estival és l'única època de l'any que permet parlar d'un perfil que desentona amb la uniformitat de la resta de l'any: per l'aeroport del Prat (on arriba un 57 per cent del total de visitants que pernocten a la ciutat) o pels hotels de la ciutat hi passen més dones del que és habitual (la meitat dels turistes ho són); els visitants són més joves, hi ha més estrangers, més estudiants, i són més els que vénen per primera vegada. Quan arribi el paisatge de la tardor, els professionals, els homes de negoci i els assistents a fires i congressos —majoritàriament homes joves i madurs de nacionalitat estrangera, amb estudis superiors i categoria professional elevada— tornaran a omplir els hotels de la ciutat, tot i que l'ampliació de la temporada turística permetrà mantenir una part de la nota de color que aporten habitualment els turistes.

Enquesta d'activitat turística a Barcelona. Sèrie homogènia de visitants (continuació)

	nv-ds'95	gn-fb'96	mç-ab'96	mg-jn'96	jl-ag'96	1994	1995
Motiu de la visita (%)							
Comercial/Negocis/Professionals	52,7	50,4	39,2	40,9	29,6	47,4	42,1
Turisme	25,7	24,7	23,8	36,7	55,4	25,3	28,0
Fires	4,3	4,6	12,1	2,7	—	5,1	7,2
Congressos	9,0	7,3	9,1	5,4	5,2	5,4	6,6
Etapa viatge	3,1	4,1	3,1	3,5	3,8	6,0	7,3
Motius familiars i acompanyants	3,8	3,4	3,0	6,0	3,4	3,9	5,6
Altres	1,4	5,5	9,7	4,8	2,6	6,9	3,2
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Raons d'elecció de Barcelona* (%)							
Coneixement previ	15,7	15,7	17,3	18,3	16,1	16,8	14,6
Per recomanació	21,2	19,2	15,0	14,4	20,1	14,2	15,6
Motius familiars i acompanyants	20,9	12,2	12,7	18,2	12,4	23,0	19,6
Etapa viatge	15,2	16,6	7,9	22,5	23,3	18,7	20,2
Informació (fulletó...)	7,7	10,9	17,3	9,7	8,9	4,9	6,9
Recomanació agència viatges	0,8	3,1	2,5	1,5	1,4	2,4	2,0
Altres	18,5	22,3	27,3	15,4	17,8	19,9	21,0
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Repetitivitat de la visita (%)							
No cap vegada	28,0	26,5	26,7	26,3	46,4	28,5	29,0
Una vegada o més	72,0	73,5	73,3	73,7	53,6	71,5	71,0
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Mitjà de transport utilitzat (%)							
Avió	78,4	70,8	68,4	72,7	57,1	65,3	71,3
Vehicle propi	13,2	17,0	18,4	15,3	28,8	21,9	15,5
Autocar/Autobús	3,9	3,6	9,8	4,5	5,6	6,8	6,9
Tren	4,3	8,3	2,3	4,6	7,2	5,4	5,5
Altres	0,2	0,3	1,1	2,9	1,3	0,6	0,9
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–

* Hom només ha enquestat els visitants per motius de turisme i d'etapa de viatge.

Si bé la superior presència de visitants estrangers ja és un fet habitual, aquesta presència s'accentua amb l'afluència de turistes durant el període estival. Pràcticament augmenta deu punts sobre el percentatge habitual —el nombre de visitants estrangers sobre el total de visitants passa d'un 60 per cent de mitjana durant la resta de l'any a un 70 per cent a l'estiu. A més, crida l'atenció la procedència cada cop més variada dels visitants. A banda dels habituals veïns europeus —un quaranta per cent dels visitants ho són—, dels procedents de la resta d'Espanya —un trenta per cent—, o dels Estats Units —un col·lectiu que ha experimentat un creixement molt significatiu en els dos darrers anys i que representa un quinze per cent dels estrangers—, destaca la creixent importància de col·lectius procedents d'altres latituds més llunyanes: d'antigues repúbliques de la Unió Soviètica i principalment de Rússia, del Sud-est asiàtic, de Llatinoamèrica, i en menor mesura, de països africans.

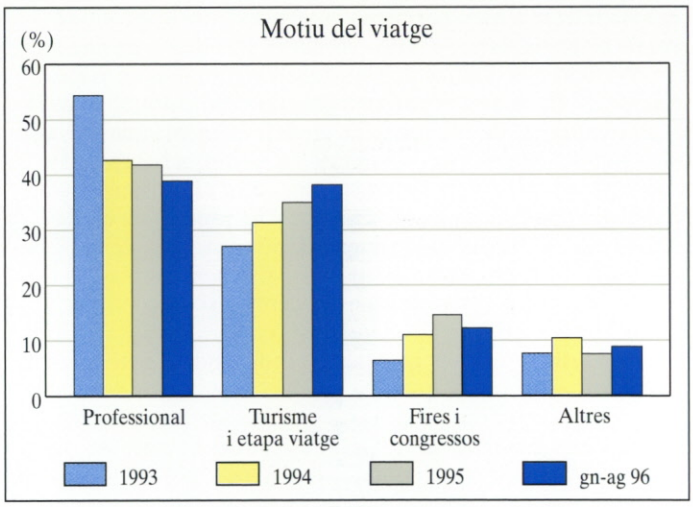

Els turistes es desplacen, habitualment, més acompanyats que els professionals o les persones que assisteixen a fires o congressos. Les unitats familiars, preferentment sense fills, o els grups d'amics són els col·lectius més fàcils de trobar entre els turistes. Fora d'aquests casos, l'únic col·lectiu que presenta un comportament gregari i ve i visita la ciutat en viatge organitzat és el dels visitants japonesos.

Enquesta d'activitat turística a Barcelona. Sèrie homogènia de visitants (continuació)

	nv-ds'95	gn-fb'96	mç-ab'96	mg-jn'96	jl-ag'96	1994	1995
Durada de l'estada mitjana a la ciutat							
Dies	2,6	2,7	3,0	2,9	2,8	2,6	2,7
Nits	1,7	1,9	2,0	2,1	2,2	1,8	1,8
Acompanyat per (%)							
Sol	38,1	41,0	32,3	32,1	18,4	32,9	32,5
Amic/companys	30,9	30,3	35,9	26,4	29,7	35,3	30,6
Amb la família	28,2	25,2	27,4	39,2	45,4	27,2	33,2
Amb fills	*8,4*	*8,6*	*7,5*	*9,6*	*13,8*	*5,7*	*8,9*
Sense fills	*19,8*	*16,6*	*19,9*	*29,6*	*31,6*	*21,5*	*24,3*
Grup organitzat	—	1,6	1,5	0,3	1,8	1,6	0,9
Altres	2,8	3,5	2,9	2,0	4,7	3,0	2,8
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Distribució de la despesa extrahotelera (%)							
Menjar/beguda	75,0	74,0	72,0	71,0	63,0	79,3	75,8
Compres	1,0	4,0	5,0	3,0	4,0	1,8	2,0
Entreteniment	9,0	7,0	9,0	11,0	20,0	7,8	8,9
Transport intern	15,0	15,0	14,0	15,0	13,0	11,1	13,2
Altres	—	—	1,0	—	—	—	0,2
Total	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
Valoració dels enquestats sobre els següents punts (Mitjana, sobre la base d'una valoració de l'1 al 10)							
Oferta arquitectònica	7,9	8,2	8,2	8,1	8,4	8,1	7,9
Oferta cultural	7,6	7,7	7,8	7,6	7,9	7,8	7,4
Entreteniment	7,7	7,8	8,1	8,2	8,2	7,6	7,7
Caràcter/amabilitat dels ciutadans	6,9	7,1	7,2	7,2	7,3	7,6	7,1
Accessos	7,6	8,2	7,8	8,1	7,8	7,8	7,4
Transport públic	7,2	7,7	8,0	8,0	7,9	7,7	7,3
Nivell d'informació	6,5	6,8	6,8	6,8	6,8	6,5	6,5
Seguretat ciutadana	5,7	6,0	6,0	6,0	6,3	6,1	5,8
Contaminació atmosfèrica	5,2	4,9	5,1	4,9	5,4	4,8	5,0
Sorolls	5,1	4,9	5,1	5,0	5,4	4,7	5,0
Neteja general de la ciutat	5,0	5,2	5,2	4,9	5,4	4,9	5,0
Relació qualitat/preu oferta restauració	7,4	7,1	7,6	7,5	7,4	7,1	7,2
Relació qualitat/preu oferta hotelera	7,4	7,2	7,4	7,3	7,4	7,2	7,3
Relació qualitat/preu oferta comercial	6,8	6,8	7,9	7,9	7,0	6,5	6,6

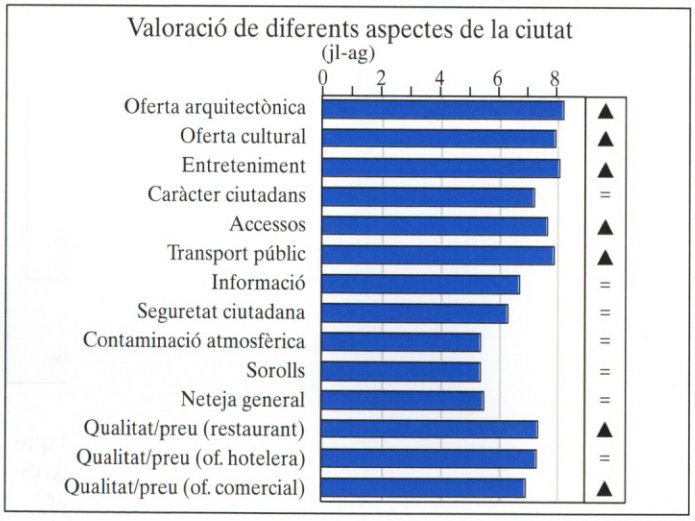

Nota: Els signes de la dreta mostren com ha evolucionat la valoració en relació amb els mateixos mesos de l'any passat.

Com és habitual, la recomanació d'amics o familiars constitueix, juntament amb el coneixement previ, un dels principals motius de captació de visitants a la ciutat. La promoció directa, via fulletó o via recomanació d'agència de viatges, continuen tenint una incidència mínima en la decisió dels visitants d'acudir a la ciutat. Aquest és un fet relativament habitual, ja que com més conegudes són les ciutats, més augmenta el nombre de persones que transmeten una imatge de la ciutat. Si l'opinió d'amics i familiars que han visitat la ciutat constitueix un dels principals estímuls de noves visites, necessàriament cal fer-ne una valoració positiva. De fet, la puntuació obtinguda en l'enquesta dels diferents aspectes de la ciutat ja permet intuir que la imatge que trasmeten els vistants quan tornen als llocs de procedència és molt positiva. Amb una mitjana de notable, els aspectes més ben valorats són l'oferta arquitectònica, d'entreteniment i la cultural. Cal destacar que no hi ha cap aspecte que, als ulls dels visitants, mereixi un suspens. I això és important per la major intensitat d'utilització que fan els turistes en relació amb la resta dels visitants de serveis com els transports públics o els d'informació, o pel coneixement que tenen sobre la neteja general de la ciutat o la seguretat ciutadana.

V. Mercat Immobiliari

Consum aparent de ciment				
	Província de Barcelona		Catalunya	
	Tones	Núm. índex*	Tones	Núm. índex*
1990	2.613.640	100,–	3.793.304	100,–
1991	2.532.335	96,9	3.652.683	96,3
1992	2.502.844	95,8	3.745.209	98,7
1993	2.145.106	82,1	3.143.324	82,9
1994	2.171.980		3.202.300	
1r. tr.	559.975	84,5	800.295	84,0
2n. tr.	566.377	84,1	847.400	83,8
3r. tr.	520.671	82,7	768.226	83,0
4t. tr.	524.957	83,1	786.379	84,4
1995	2.206.978		3.445.957	
1r. tr.	606.966	84,9	925.653	87,7
2n. tr.	598.021	86,1	925.886	89,8
3r. tr.	499.439	85,3	807.185	90,8
4t. tr.	502.552	84,4	787.233	90,8
1996				
1r. tr.	510.872	80,8	799.504	87,5
2n. tr.	578.057	80,0	910.908	87,1

* Números índex de l'acumulat dels darrers dotze mesos.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per Oficemen.

Variació (%)	prov. Barcelona	Catalunya
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	–3,3	–1,6
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	–9,6	–7,6
1995/1994	1,6	7,6

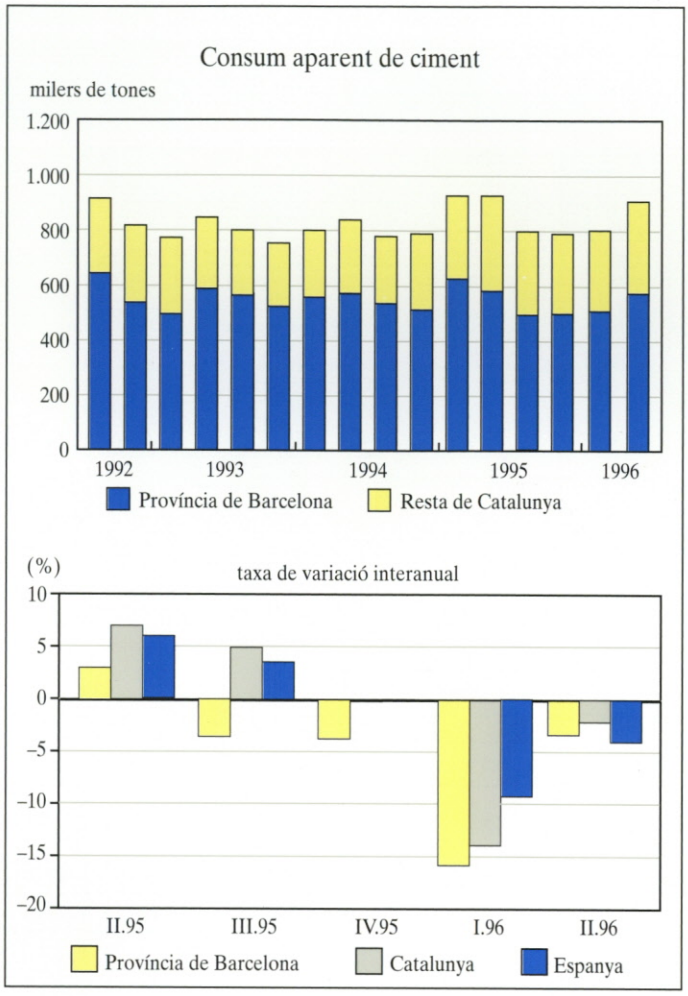

La bona marxa de l'edificació, especialment de la residencial, no és suficient per a compensar la dinàmica negativa que afecta l'obra civil i que incideix directament en un menor consum de ciment.

El comportament del sector de la construcció durant el segon trimestre del 1996 revela que malgrat que continua retrocedint —entra en taxes de creixement interanuals negatives—, ho fa a un ritme inferior al detectat a finals de 1995 i començament de 1996. Aquest sotrac —que previsiblement s'allargarà fins a final d'any—, ha interromput una etapa d'intens creixement que va des de la segona meitat de 1994 fins a pràcticament les darreries de 1995 en què el VAB del sector arribà a doblar les taxes de creixement del PIB a Espanya, i es fa palès amb l'anàlisi de diversos indicadors representatius del sector.

Un d'ells és el consum de ciment, que ha moderat sensiblement la davallada amb què inicià l'any, però que presenta encara uns volums inferiors als d'un any enrere: un 3,3 per cent a la província de Barcelona, un 1,6 per cent a Catalunya i un 3,7 per cent a Espanya. A banda d'haver-se moderat el ritme de la davallada, cal recordar que la comparació es fa amb el període en què es va consumir més ciment d'ençà el 1992, ja que va ser precisament la primera meitat del 1995 quan el sector de la construcció assolí el nivell més expansiu dels darrers anys. Els indicadors disponibles de mercat de treball posen de manifest com a principi d'any s'interrompé el ritme de creixement de l'ocupació del sector, després d'un any de creixement continuat tant a la província de Barcelona com a Catalunya i Espanya.

Pel que fa als indicadors qualitatius, l'Indicador del Clima de la Construcció, que reflecteix la confiança dels empresaris en l'activitat futura del sector, ha millorat en 26 punts d'ençà el març, i s'ha situat al maig en un –4, només 5,5 punts per sota del mateix mes de l'any passat. Les perspectives de la producció i l'ocupació són, per la seva banda, les més positives del darrer any, i es basen en la confiança del manteniment de la tendència positiva de la construcció residencial.

Aquest subsector és, com se sap, el gran protagonista de l'expansió del sector a què al·ludíem anteriorment. Amb l'excepció de la incertesa prèvia a l'aprovació del nou Pla de l'Habitatge, els factors que han determinat la interrupció del creixement afecten la resta de subsectors, en especial de l'obra civil, que representa el 35 per cent del total del sector. Els principals són el refredament econòmic que incidí en la major part de les economies occidentals durant els darrers mesos de l'any passat i els primers d'enguany, el retard en l'adaptació a la nova Llei de Contractes de les Administracions Públiques, però, sobretot, les restriccions pressupostàries orientades a accelerar l'ajust del dèficit públic, que són al darrere d'una pronunciada tendència a la baixa de la licitació pública. Després d'un any de forta caiguda —del 16,9 per cent a Catalunya i del 23,9 per cent a Espanya—, les dades de licitació oficial d'enguany continuen presentant una acusada tendència recessiva, amb una disminució del 13,3 per cent a Catalunya durant el primer trimestre. Un canvi de signe d'aquesta tendència sembla, per ara, improbable.

Construcció d'habitatges

Construcció d'habitatges[1]

Període	Barcelona		Resta RMB		Regió Metropolitana		Resta Catalunya		Catalunya	
	Iniciats	Acabats	Iniciats	Acabats	Iniciats	Acabats	Iniciats	Acabats	Iniciats	Acabats
1987	3.828	3.146	17.120	12.663	20.948	15.809	26.875	19.618	47.823	35.427
1988	3.480	3.302	21.756	13.221	25.236	16.523	35.632	19.214	60.868	35.737
1989	4.720	3.218	22.532	17.373	27.252	20.591	36.398	25.010	63.650	45.601
1990	2.724	2.431	14.841	15.988	17.565	18.419	19.797	24.105	37.362	42.524
1991	2.157	2.503	14.725	14.403	16.882	16.906	16.468	20.488	33.351	37.394
1992	2.819	4.103	15.217	12.189	18.036	16.292	16.265	14.688	34.301	30.980
1993	2.336	2.708	18.953	15.114	21.289	17.822	14.678	15.857	35.967	33.679
1994	2.756	2.130	22.876	16.720	25.632	18.850	16.810	13.964	42.442	32.814
1r. tr.	704	426	5.875	3.522	6.579	3.948	3.510	3.236	10.089	7.184
2n. tr.	695	477	5.604	4.923	6.299	5.400	4.620	3.732	10.919	9.132
3r. tr.	539	505	5.391	3.448	5.930	3.953	3.813	3.098	9.743	7.051
4t. tr.	818	722	6.006	4.827	6.824	5.549	4.867	3.898	11.691	9.447
1995	3.109	2.641	22.161	19.299	25.270	21.940	17.926	14.607	43.196	36.547
1r. tr.	740	950	6.399	4.401	7.139	5.351	5.166	3.422	12.305	8.773
2n. tr.	801	612	6.426	5.288	7.227	5.900	4.790	3.816	12.017	9.716
3r. tr.	913	526	4.524	4.389	5.437	4.915	3.683	3.414	9.120	8.329
4t. tr.	655	553	4.812	5.221	5.467	5.774	4.287	3.955	9,754	9.729
1996										
1r. tr.	997	383	6.930	5.596	7.927	5.979	4.617	3.784	12.544	9.763
2n. tr.	976	763	6.408	6.036	7.384	6.799	4.425	4.508	11.809	11.307

1 Fins a 1994 les dades inclouen reformes i ampliacions.
Nota: no es comptabilizen els habitatges públics en la seva totalitat.
Font: Explotació dels visats d'obra residencial i dels certificats finals d'obra dels Col·legis d'Aparelladors de Catalunya. Direcció General d'Arquitectura i Habitatge. Generalitat de Catalunya. Elaboració pròpia.

Variació (%)	Barcelona		Resta RMB	
	Iniciats	Acabats	Iniciats	Acabats
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	21,8	24,7	–0,3	14,1
1r. sem. 1996/1r. sem. 1995	28,0	–26,6	4,0	20,1
1995/1994	12,8	24,0	–3,1	15,4

Enmig d'un procés generalitzat de moderació del creixement de l'edificació d'habitatges, Barcelona i la resta del Barcelonès destaquen de la resta d'àmbits pel manteniment d'un notable dinamisme.

Al llarg dels sis primers mesos d'enguany s'ha registrat una moderació de la tendència alcista que havia caracteritzat la construcció d'habitatges en els darrers dos anys. Amb l'excepció de Barcelona, on el ritme de creixement continua sent molt elevat, la resta d'àmbits analitzats presenta diversitat de comportaments, des de reduccions de les taxes de creixement fins a disminucions en termes absoluts.

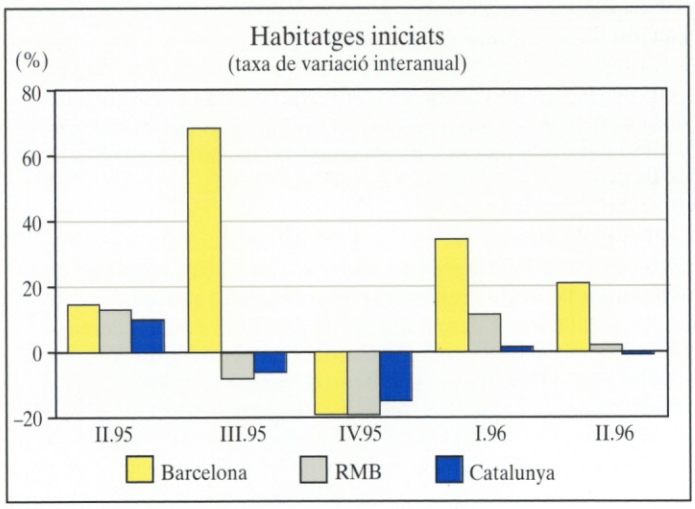

Així, en termes semestrals, Barcelona registra un creixement en el nombre d'habitatges iniciats del 28 per cent en relació amb la primera meitat del 1995, més del doble de la taxa registrada pel conjunt de l'any passat. És un dinamisme que contrasta amb la moderació detectada a d'altres àmbits. Les taxes de creixement registrades en els habitatges iniciats es redueixen així que ens allunyem de l'àrea de Barcelona: a la resta de la Regió I és del 4,3 per cent; a la resta de la regió metropolitana (RMB) és de l'1,2 per cent; per últim, a la resta de Catalunya s'ha produït una davallada del 9,2 per cent. En els habitatges acabats, el perfil intertrimestral mostra una evolució molt més homogènia, amb taxes de creixement intertrimestrals que oscil·len entre el 15 i el 24 per cent a tots els àmbits analitzats.

Habitatges iniciats als grans municipis de la regió metropolitana[1]

	2n. tr. 96	1995	Variació (%)[2]
Barcelona	976	4.087	11,5
l'Hospitalet de Llobregat	238	788	123,3
Badalona	196	754	–13,6
Sabadell	346	1.269	14,1
Terrassa	593	1.756	–27,3
Santa Coloma de Gramenet	25	208	82,1
Mataró	269	723	–22,3
Cornellà de Llobregat	163	412	–13,4
Sant Boi de Llobregat	75	746	24,7
el Prat de Llobregat	28	158	128,3
Cerdanyola del Vallès	99	1.084	–14,9
Granollers	104	293	17,2
Total 12 municipis	**3.112**	**12.278**	**4,8**
Total RMB	**7.384**	**28.348**	**–3,9**
Total Catalunya	**11.809**	**46.309**	**–6,1**

1 Municipis de la Regió I que tenen més de 50.000 residents (Cens del 1991).
2 Variació registrada en els darrers dotze mesos.
Nota: Fins a 1995 les dades inclouen reformes i ampliacions.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge.

Aquest estancament del creixement que es detecta al conjunt de Catalunya marca el punt màxim després de gairebé tres anys de forta expansió en la què s'han assolit els volums de producció més elevats dels darrers sis anys. Un element remarcable en l'anàlisi del ritme de creixement que es registra en aquesta primera meitat de l'any és que la comparació es realitza amb un període (la primera meitat de l'any passat) en què es produí una forta concentració en la producció d'habitatges, a causa de la incertesa derivada de l'acabament del primer Pla de l'Habitatge a finals del 1995. En aquells moments, s'hi van concentrar molts projectes que, de no haver-se produït aquella incertesa, probablement s'haurien distribuït amb més homogeneïtat al llarg de l'any. Aquest element mitiga en part aquest alentiment del creixement registrat, principalment, fora de les àrees urbanes.

La capacitat de la demanda per anar absorbint la nova oferta d'habitatges constitueix l'element clau en la producció residencial. El II Pla de l'Habitatge, la moderació dels preus de venda i dels tipus d'interès dibuixen un escenari favorable per a aquesta absorció.

De mantenir-se mínimament aquest ritme de construcció durant el segon semestre, enguany s'assoliria una xifra semblant a la de l'any anterior pel conjunt de Catalunya, i es depassarien àmpliament els 40 mil habitatges iniciats. Es tracta d'una xifra força més elevada que les registrades a començament dels noranta, just quan s'acabà l'anterior fase expansiva, en la que la construcció de segones residències fou un dels elements més destacats.

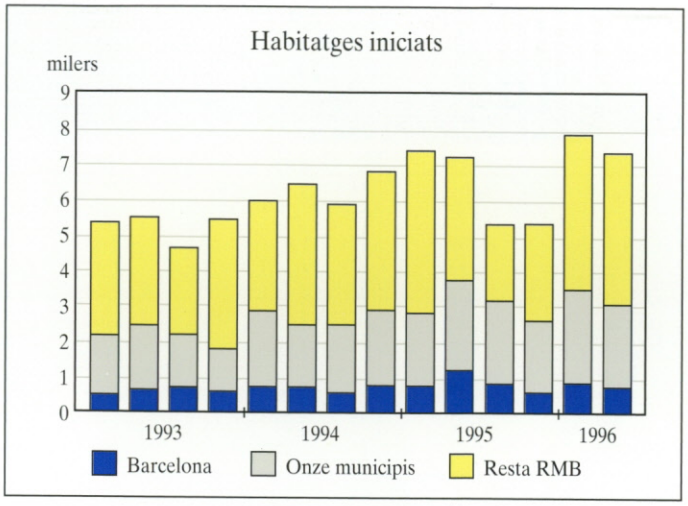

Com se sap, la recuperació de l'activitat constructora residencial que s'ha produït en els darrers anys ha estat el resultat de l'exitosa política d'ajuts públics a l'accés a un primer habitatge en propietat, i s'espera que el desenvolupament del segon Pla, actualment vigent, doni continuïtat a aquesta tendència expansiva. A diferència de la de la segona meitat dels vuitanta, l'actual expansió afecta les àrees urbanes, on es concentra el gros de la demanda de primera residència o residència habitual, l'única sobre la que recauen els ajuts previstos al Pla i també l'única que des de fa anys té un tractament fiscal favorable.

L'evolució futura de la construcció d'habitatges depèn del ritme de col·locació de l'oferta construïda durant els darrers anys i de les previsions d'absorció de la nova oferta. D'una banda, la capacitat d'absorció de la demanda s'ha revelat força elevada, a causa de la confluència de diversos elements (i no oblidem que el procés a què al·ludim ha durat un seguit d'anys): l'existència d'una demanda potencial molt elevada per la contenció experimentada durant la segona meitat dels vuitanta, quan els preus creixien ràpidament i les condicions de finançament no eren gens favorables; la contenció dels preus de venda i la millora relativa de les condicions de finançament des de començament de la dècada; l'adaptació de l'oferta a una tipologia de producte més propera a la capacitat adquisitiva de la demanda; i, per últim, l'empenta que ha representat el Pla de l'Habitatge amb els ajuts previstos per al segment baix i mitjà de la demanda. Tot plegat ha significat un notable augment de les operacions de compravenda d'habitatges, el que ha derivat en un nivell d'endeutament agregat per l'adquisició d'un habitatge desconegut en la història recent d'aquest país; aquest fet, equivalent a un elevat nivell d'estalvi forçós de les famílies, ha tingut una repercussió molt notable en la contenció del consum en altre tipus de béns.

Habitatges de Protecció oficial de nova construcció[1]

	RMB[2]	Resta Catalunya	Catalunya
Iniciats			
1993	2.687	4.070	6.757
1994	2.691	3.531	6.222
1995	3.406	5.633	9.039
1r. tr.	820	1.113	1.933
2n. tr.	1.077	2.418	3.495
3r. tr.	590	1.094	1.684
4t. tr.	919	1.008	1.927
1996			
1r. tr.	617	779	1.396
2n. tr.	1.242	960	2.202
Acabats			
1993	948	1.734	2.682
1994	1,111	2.381	3.492
1995	1.708	3.451	5.159
1r. tr.	534	752	1.286
2n. tr.	325	871	1.196
3r. tr.	397	715	1.112
4t. tr.	452	1.113	1.565
1996			
1r. tr.	546	1.247	1.793
2n. tr.	1.163	543	1.706

1 Fins a 1994 les dades inclouen reformes i ampliacions.
2 Fins a 1994 les dades corresponen a la Regió I.
Font: Direcció General d'Arquitectura i Habitatge. Generalitat de Catalunya.

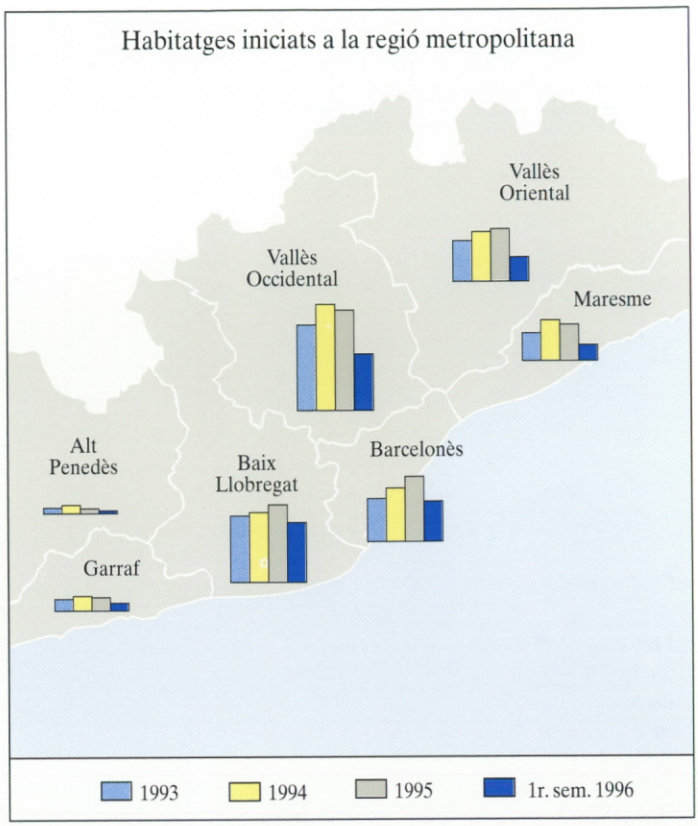

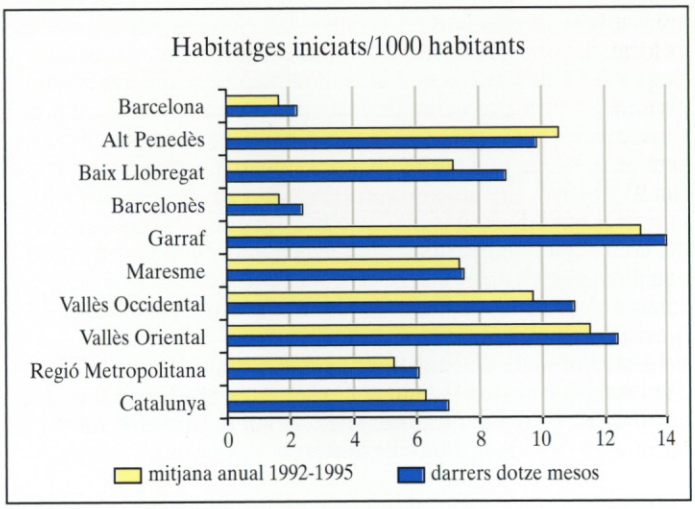

Un cop s'ha donat sortida a una part important de la demanda, sembla realista esperar-ne una certa retracció. No obstant això, hi ha diversos elements que fan pensar que el segment dels compradors pot mantenir encara un ritme força viu en un futur immediat. En primer lloc, resta encara una bossa significativa de potencials compradors a la que dia a dia s'afegeixen nous membres: el col·lectiu de persones que desitgen formar una llar i els que volen canviar d'habitatge. Aquest col·lectiu es veurà estimulat a comprar un habitatge, nou o de segona mà, o a llogar-ne un (de moment, a Barcelona continua sent una opció minoritària en termes relatius —i ho serà mentre els preus de lloguer no s'ajustin a la nova realitat del mercat hipotecari—, o de transició fins assolir un habitatge en propietat, sovint primer un de segona mà, i després, un de nou), depenent de l'enfortiment de les economies domèstiques —lligada a la consolidació de la recuperació econòmica—, del manteniment de l'atonia dels preus de venda, i de l'evolució de les condicions de finançament. Tots tres elements presenten, ara per ara, bones perspectives des del punt de vista del potencial comprador; és per això (i no oblidem que existeix un escenari d'ajuts públics garantits fins al 1999 adreçat al segment més sensible a la conjuntura) que l'oferta d'habitatge manté uns volums de construcció molt elevats en relació amb el començament dels noranta.

Sembla inevitable considerar que, un cop se superi aquest horitzó temporal, les opcions d'ús d'un habitatge que ara apareixen com a minoritàries puguin prendre una major consistència; especialment, si no hi ha alteració de les perspecives de creixement demogràfic a mitjà termini. Treure el màxim profit del parc d'habitatges existent és una responsabilitat col·lectiva que, ja ho hem dit moltes vegades des d'aquestes pàgines, implica una preocupació pel manteniment del parc en bones condicions. Després de tot, a molts països europeus on hi ha estancament demogràfic, el subsector de la rehabilitació té un pes major que el de la construcció residencial en el conjunt del sector de la construcció (a Europa Occidental la rehabilitació representa el 33 per cent i la construcció residencial el 26 per cent).

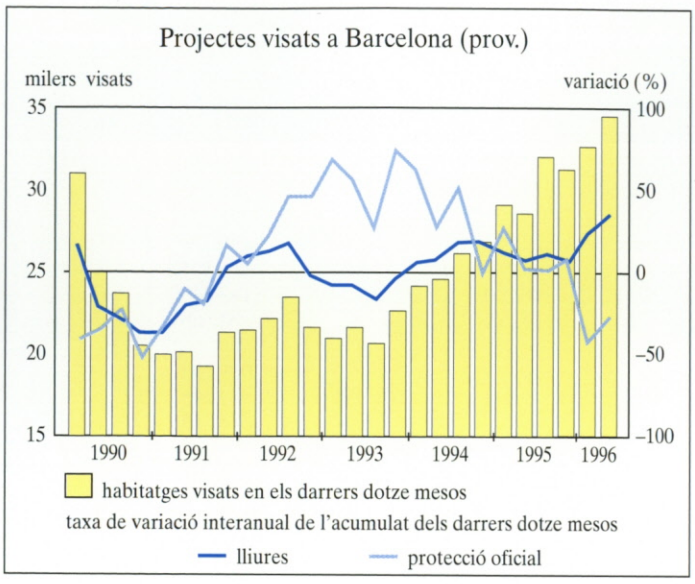

El fet que en els darrers anys només l'adquisició d'habitatge principal rebi ajuts públics, tant via subvenció d'interessos com avantatges fiscals, ha afavorit una major oferta d'habitatge nou a les grans àrees urbanes, on existeix una major demanda potencial.

Tal i com ha succeït en els darrers anys, la construcció d'habitatges a Catalunya es concentra de manera molt acusada en les àrees urbanes. Més del seixanta per cent dels habitatges iniciats es localitzen a la regió metropolitana de Barcelona. Aquesta proporció manté el ritme creixent que l'ha caracteritzat durant els darrers anys, i enguany es veurà enfortida per l'espectacular creixement que es registra a la ciutat de Barcelona (un 28,0 per cent en la primera meitat de l'any) i a la resta del Barcelonès (un 91,9 per cent). El fre al ritme de creixement dels habitatges iniciats que es detecta al conjunt de Catalunya, i l'acceleració del creixement que es dóna al Barcelonès, afavorirà un cert reequilibri entre la producció residencial a les zones urbanes i les rurals o de segona residència, tot i que aquesta variació serà previsiblement poc important en temes absoluts a causa del pes del Barcelonès sobre el conjunt de Catalunya (un 12,4 per cent). Tot i aquest aparent desequilibri, l'índex de producció d'habitatges/1000 habitants del Barcelonès continuarà sent clarament inferior al del conjunt de Catalunya.

Dintre de la regió metropolitana, són el Vallès Occidental (amb més de 4.300 habitatges iniciats durant el primer semestre), el Baix Llobregat (3.413 habitatges) i el Barcelonès (3.015) les comarques que registren uns volums de producció més elevats en termes absoluts. A les grans àrees urbanes de la regió metropolitana (els municipis que segons el cens del 1991 tenien més de 50.000 residents), s'ha moderat el ritme de creixement, i, en termes semestrals, la nova oferta es manté en uns volums similars als de la primera meitat de l'any passat.

Projectes d'habitatges visats pel Col·legi d'Arquitectes (Província de Barcelona)

Període	Habitatges		
	Total	Lliures	Protecció oficial
1983	16.188	10.227	5.961
1984	13.644	8.014	5.630
1985	15.260	9.104	6.156
1986	11.621	7.965	3.656
1987	17.919	12.577	5.342
1988	26.330	22.819	3.511
1989	32.942	30.222	2.720
1990	20.489	19.203	1.286
1991	21.570	20.077	1.493
1992	21.868	19.687	2.181
1993	22.730	18.925	3.805
1994	27.744	23.929	3.815
1r. tr.	6.337	5.660	677
2n. tr.	7.329	5.949	1.380
3r. tr.	6.970	6.043	927
4t. tr.	7.108	6.277	831
1995	30.884	26.641	4.243
1r. tr.	7.547	5.660	1.887
2n. tr.	6.801	6.285	516
3r. tr.	10.154	9.034	1.120
4t. tr.	6.382	5.662	720
1996			
1r. tr.	9.099	8.466	633
2n. tr.	9.066	8.623	443

Font: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Elaboració pròpia.

Variació (%)	Projectes visats		
	Total	Lliures	Protecció oficial
2n. tr. 1996/2n. tr. 1995	33,3	37,2	–14,1
1r. sem. 1995/1r. sem. 1994	26,6	43,0	–55,2
1995/1994	11,3	11,3	11,2

Pel que fa a la resta d'àrees urbanes, amb volums de producció molt més modestos, n'hi ha una que experimenta un creixement espectacular (el Tarragonès, amb 581 habitatges i un creixement del 38 per cent), i dues que registren baixades considerables (el Gironès, amb 416 habitatges i una variació del –19,8 per cent; i el Segrià, amb 187 habitatges i una variació del –35,3 per cent). En canvi, tant les àrees anomenades turístiques com la resta de Catalunya experimenten davallades significatives (del 12,1 i del 10,9 per cent respectivament).

Sostre previst a les llicències d'obres aprovades (m²)

	Sostre de nova planta								Reforma i Ampliació
	Residencial	Aparcament	L. comercials	Indústries	Oficines	Equip. i hotels	Altres	Total[1]	
1988	275.752	210.327	59.141	47.953	56.149	32.542		681.864	140.903
1989	480.800	403.524	174.196	94.756	79.260	59.436		1.291.972	227.293
1990	451.787	629.003	241.413	111.789	267.339	301.827		2.003.158	231.627
1991	252.847	435.874	122.016	55.567	202.940	127.512		1.196.756	205.008
1992	192.105	278.695	110.557	44.491	86.292	82.541	6.426	801.107	194.087
1993	286.341	507.874	119.905	27.959	105.890	106.016	29.263	1.183.248	375.741
1994	230.622	355.673	70.140	22.417	14.975	58.245	7.986	760.058	243.554
1995	337.926	430.047	193.079	25.152	11.795	56.219	12.481	1.066.699	304.241
1r. tr.	98.262	84.320	19.941	6.361	2.867	15.044	7.571	234.366	84.501
2n. tr.	116.165	256.634	137.146	8.683	6.843	10.109	2.435	538.015	89.539
3r. tr.	66.868	54.060	20.114	1.643	0	24.628	1.213	168.526	65.501
4t. tr.	56.631	35.033	15.878	8.465	2.085	6.438	1.262	125.792	64.700
1996									
1r. tr.	49.862	38.157	10.729	3.857	29	12.442	1.908	116.984	85.224
2n. tr.	31.334	25.748	9.977	1.841	486	7.349	618	77.353	39.103

1 Fins l'any 1991 inclou el sostre de nova planta dels projectes d'ampliació.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Servei de Control de l'Edificació de l'Ajuntament de Barcelona.

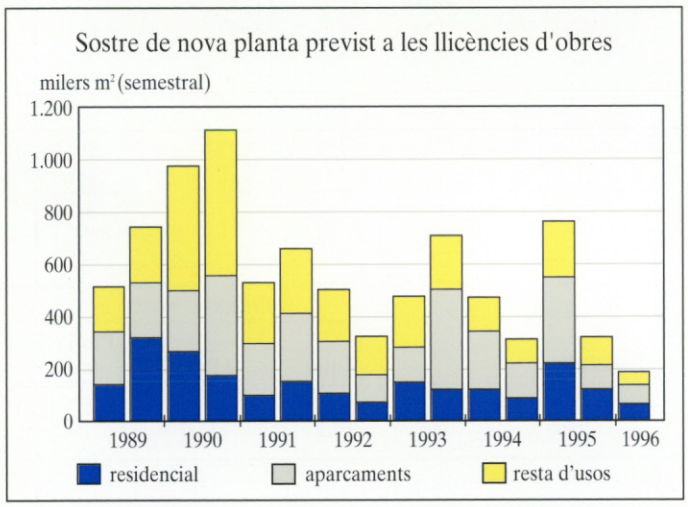

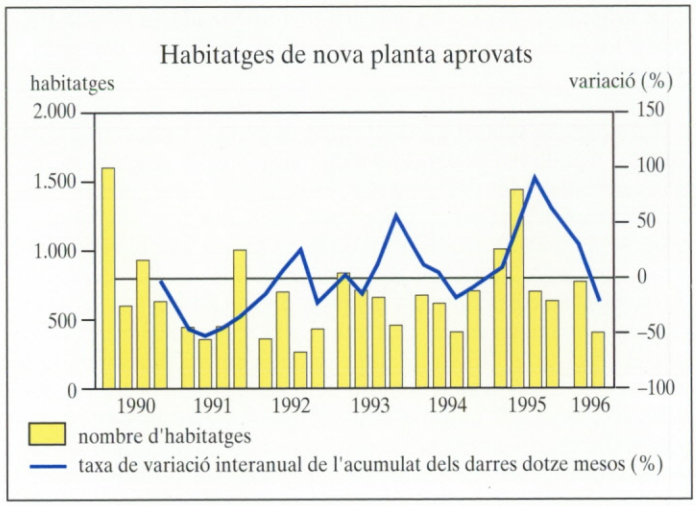

Enmig d'una situació d'atonia generalitzada pel que fa al sostre previst de nova construcció aprovat a les llicències d'obres al llarg del primer semestre de l'any, destaca la presència de nombroses promocions residencials de dimensió mitjana escampades arreu de la ciutat.

Sembla que enguany es confirmarà de nou la pauta seguida per la sèrie estadística de la superfície prevista a les llicències d'obres, que confirma la idea que després d'un any expansiu en ve un que ho és menys, i així successivament. D'ençà l'acabament de la fase de construccions olímpiques, cadascun dels anys posteriors al 1992 ha tancat l'evolució anual amb el signe contrari al de l'any precedent. Tot plegat dibuixa un comportament lògic atès que es tracta d'un sector —el de la construcció— amb una capacitat operativa limitada i força inelàstica, un producte amb un període de maduració irregular però força superior a l'any i un mercat on s'han anat succeint productes de grandària molt diversa. Així, l'aprovació en el seu moment de grans projectes com Glòries o l'Illa Diagonal ha distorsionat, pel volum de sostre que representa, la comparació amb períodes previs o posteriors.

En absència de grans construccions com les que han caracteritzat la metamorfosi urbanística de la ciutat en els darrers anys, els projectes que enguany s'han aprovat tenen un caire molt més modest. De manera gradual, les promocions residencials de dimensió mitjana i petita s'estan erigint en protagonistes del sector de la construcció a Barcelona. No és cap sorpresa, conegut el moment dolç que viu la construcció residencial arreu, però representa un canvi en relació amb la tipologia d'edificis residencials aprovats en els darrers anys i amb la seva ubicació.

Mentre que uns anys enrere les promocions residencials aprovades eren d'una dimensió mitjana superior i estaven més concentrades en pocs districtes, a hores d'ara se n'aproven moltes de petites —deixant de banda les unifamiliars, més de la meitat dels edificis residencials previstos en aquest trimestre té menys de deu habitatges—, i, com es pot veure al mapa adjunt, força escampades arreu de la ciutat. Moltes d'aquestes promocions són executades per petites constructores. En alguns casos, es tracta d'omplir petits solars buits, però la major part correspon a una substitució d'edificació antiga.

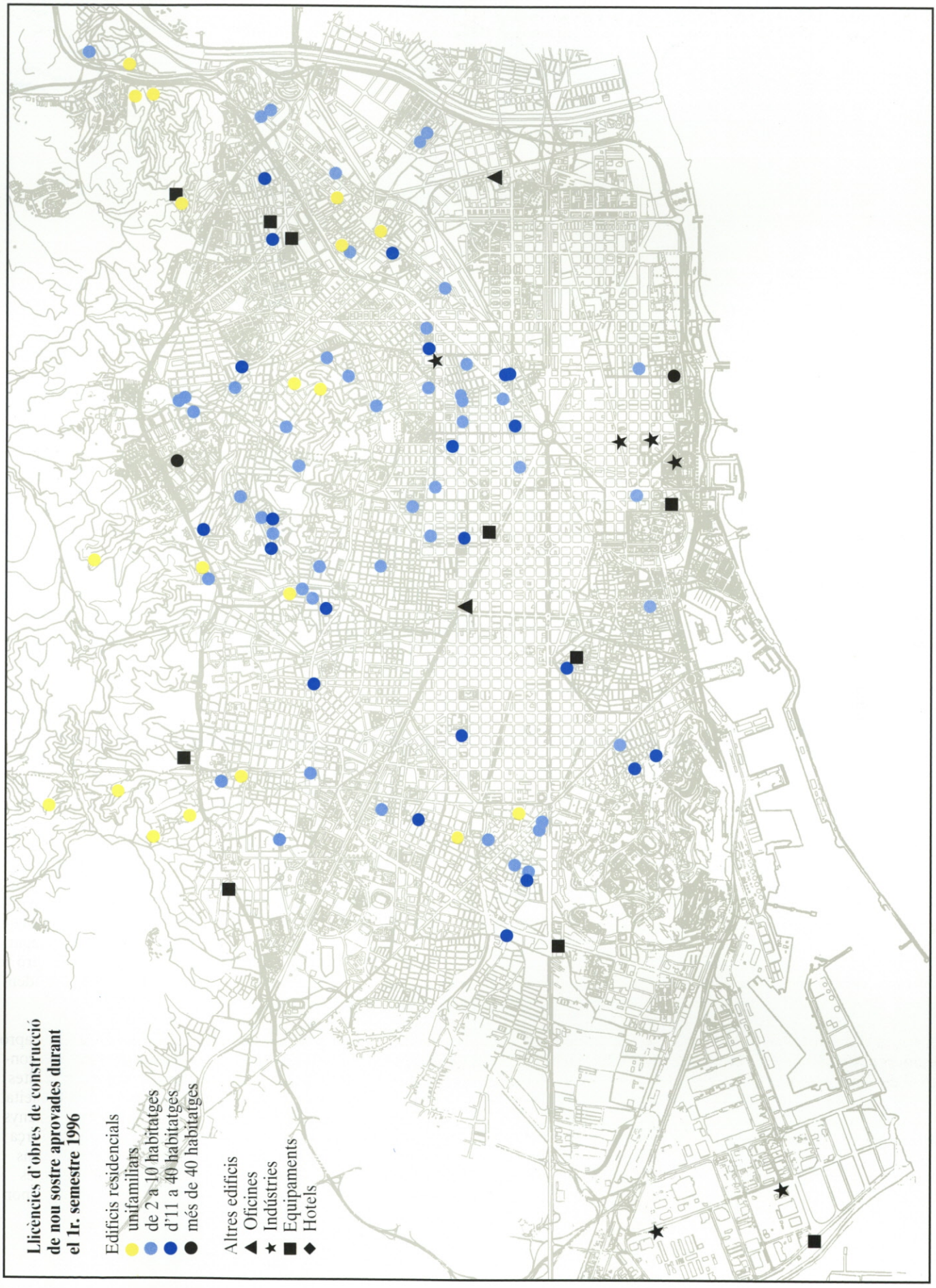

Font: Elaboració propia a partir de les dades facilitades pel Servei de Control de l'Edificació de l'Ajuntament de Barcelona.

Evolució dels preus al mercat immobiliari: habitatges i places d'aparcament

Evolució dels preus al mercat immobiliari residencial

Període	Preu de venda (ptes./m²)				Preu de lloguer (ptes./m²/mes)
		Segona mà			
	Nova planta	Preu d'oferta	Preu transacció	Preu ponderat	
1986	67.258	57.814			
1987	102.712	79.456			
1988	146.554	132.815			
1989	191.050	163.205			
1990	203.274	195.829			
1991	213.920	205.465	150.554	169.564	1.146
1992	229.614	214.459	190.107	201.959	942
1993	234.238	207.501	184.900	199.701	937
1994	233.907	212.757	197.475	208.405	944
1995	243.027	227.409	203.962	215.682	955
1r.sem.96	238.555	227.970	201.788	212.818	922

Font: Tecnigrama, Departament d'Estudis Fiscals de l'Ajuntament de Barcelona, Forcadell i elaboració pròpia.

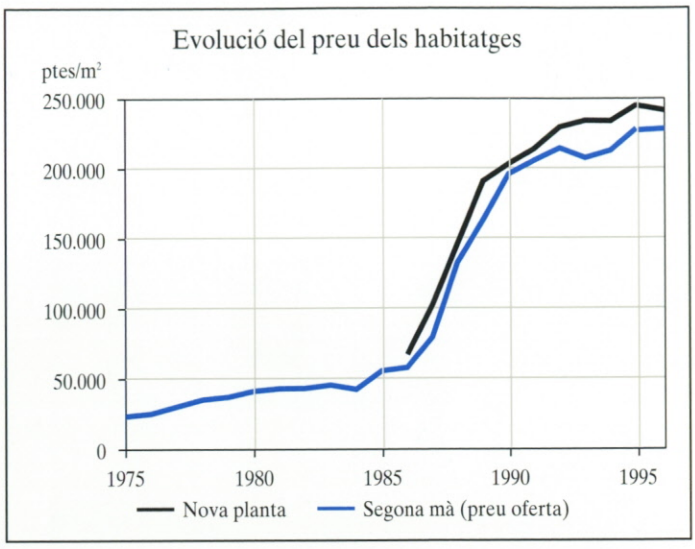

Introducció

Presentem en aquestes pàgines les dades referides a l'evolució del preu d'habitatges i de les places d'aparcament durant la primera meitat del 1996. Aquest avanç, necessàriament succint a l'espera de disposar de totes les dades que acostumen a integrar aquest apartat i el dedicat a l'anàlisi del cost d'accés a l'habitatge a Barcelona, serà completat amb les dades de final d'any.

L'evolució recent dels preus dels habitatges

Persisteix la moderació dels preus de venda i de lloguer registrada a Barcelona durant el darrer trienni, corregida parcialment a la baixa per l'augment de l'oferta a zones on els preus són més baixos.

Si bé al llarg del trienni 1993-95 l'estabilitat va ser la tònica que va dominar l'evolució dels preus dels habitatges, alterada tan sols per l'esporàdica aparició d'alguna promoció d'alt estànding que va provocar un augment dels preus durant el primer semestre del 1995, sembla que les dades disponibles referides a la primera meitat d'enguany i que, com se sap, provenen de diverses fonts, ofereixen un panorama d'una discreta davallada dels preus.

En el segment de nova planta, els preus se situen en 238.000 ptes/m², amb un descens del 2,7 per cent en termes nominals en relació amb un any enrere. En termes absoluts, i en haver-se reduït també la superfície mitjana, la davallada és més acusada, del 9,3 per cent; en unes altres paraules, els habitatges nous costen, de mitjana, 2,9 milions de pessetes menys que un any enrere. Però aquesta contundència que donen les dades mitjanes de la ciutat requereixen una observació detallada per districtes: una part important d'aquesta disminució és atribuïble directament a una substancial rebaixa dels preus en els districtes amb preus més elevats. En el segment de segona mà l'estabilitat és la tònica dominant, amb una pràctica repetició dels valors d'un any enrere. I pel que fa als preus de lloguer, es detecta una suau i alhora significativa davallada, per la tendència que apunta, del 4,1 per cent en relació amb el primer semestre de l'any passat.

L'anàlisi de l'evolució dels preus dels habitatges de nova planta, tot i tractar-se d'una davallada moderada i d'escassa magnitud —significativa si es considera el preu total mitjà—, a partir de la qual encara no és prudent aventurar si es tracta de l'inici d'una nova tendència, sembla confirmar que, de moment, el sostre de les 245.000 ptes/m² assolit durant la primera meitat del 1995 marcarà un màxim relatiu, que es podria mantenir vigent durant la resta de la dècada per poc que es mantinguin les circumstàncies actuals. L'evolució recent de les condicions d'accés a l'habitatge per part de la demanda, i les conseqüències d'aquesta evolució sobre l'oferta són els elements en què se sustenta aquesta afirmació, i que tot seguit analitzem.

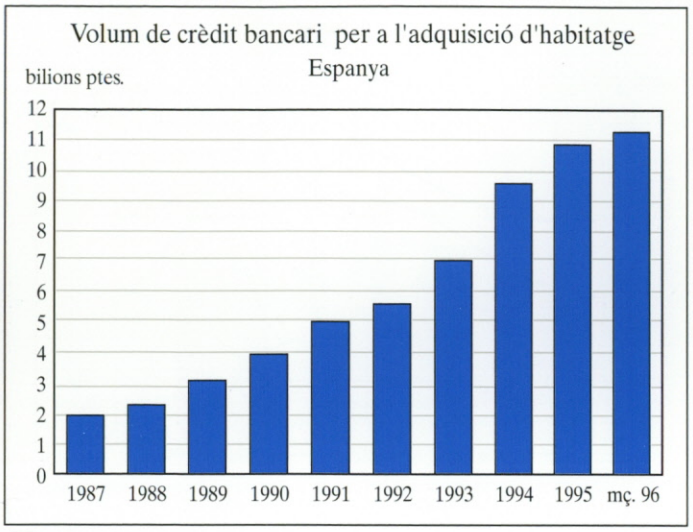

Nota: Saldos a final de període.
Font: Banco de España.

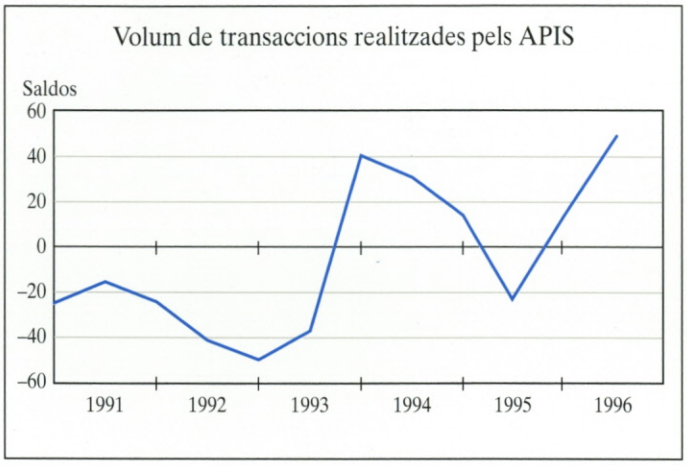

Font: Dades dels APIS facilitades per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge

El progressiu enfortiment de la demanda que s'inicià a començament de la dècada però que veritablement s'accentuà d'ençà el 1993, prové bàsicament de la combinació de tres elements: per un cantó, un moderat redreçament de les rendes familiars; per l'altre, i amb molt més pes, l'estancament dels preus de venda i la millora de les condicions de finançament, sobretot via una notable retallada dels tipus d'interès. A tall d'il·lustració: per un préstec de dotze milions a quinze anys, la quota mensual s'ha reduït des del 1990 fins al juny de 1996 en més d'un trenta per cent, el que equival pràcticament a seixanta mil pessetes. Els set punts de diferència del tipus d'interès hipotecari, responsables d'aquesta contundent reducció, i un context d'ajuts públics extraordinàriament generós en comparació amb l'exigüetat del deceni precedent, han animat la demanda a la compra d'habitatges: els gràfics corresponents al volum de crèdit concedit per l'adquisició d'un habitatge i del nombre de transaccions realitzades ho il·lustren suficientment.

En fer-se més accessibles els habitatges i, per tant, perdre la por els constructors a les dificultats de sortida dels seus productes, augmenta la producció d'habitatges. I tot això, no ho oblidem, en un context dominat per la baixa contractació d'obra pública i l'atonia de la construcció residencial. Tal com les dades de llicències d'obres o d'habitatges visats posen de manifest, l'oferta d'habitatge nou a Barcelona ha superat una llarga fase d'atonia i ha experimentat un impuls força considerable. Les magnituds assolides, tot i ser importants, no ho són prou per a satisfer el dèficit existent; però com pràcticament a qualsevol mercat, fins i tot el mercat imperfecte que és l'immobiliari a Barcelona, quan augmenta l'oferta, els preus tendeixen a baixar. Especialment si les expectatives apunten a un manteniment de l'oferta a mitjà termini.

L'augment de la taxa d'estalvi de les famílies d'ençà el 1992 ha afavorit un augment del volum i la solvència de la demanda.

Amb els matisos necessaris de les conegudes limitacions a una possible expansió indefinida de l'oferta, sustentades en l'escassetat de sòl disponible, cal considerar aquest creixement de l'oferta com una resposta a les excel·lents possibilitats de col·locació del producte en un escenari de demanda potencial considerable. A diferència del que succeí a començament de la dècada, quan alguns promotors van trobar dificultats per donar sortida als seus productes, a hores d'ara la progressiva aproximació dels productes oferts a les necessitats i, sobretot, a la capacitat adquisitiva dels compradors ha facilitat l'augment de les operacions de compravenda realitzades. En definitiva, hi ha una oferta més abundant, més diversa, escampada en petites promocions per tota la ciutat, més assequible, i capaç de ser absorbida per una demanda esperonada, a més, per la millora de les condicions d'accés a l'habitatge i per les expectatives de menor rendibilitat de les inversions en actius financers.

Es construeixen, per tant, més promocions en districtes on els preus són més baixos, i, a més, alguna d'elles és de preu taxat (un esquifit u per cent de l'oferta actual correspon a aquesta modalitat). Això ja determina, per si sol, que la mitjana dels preus experimenti una flexió a la baixa.

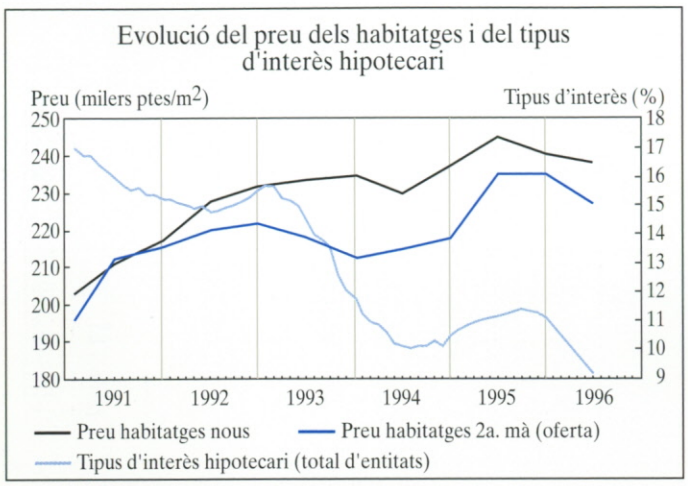

Font: Banco de España, Tecnigrama, Departament d'Estudis Fiscals de l'Ajuntament de Barcelona i elaboració pròpia.

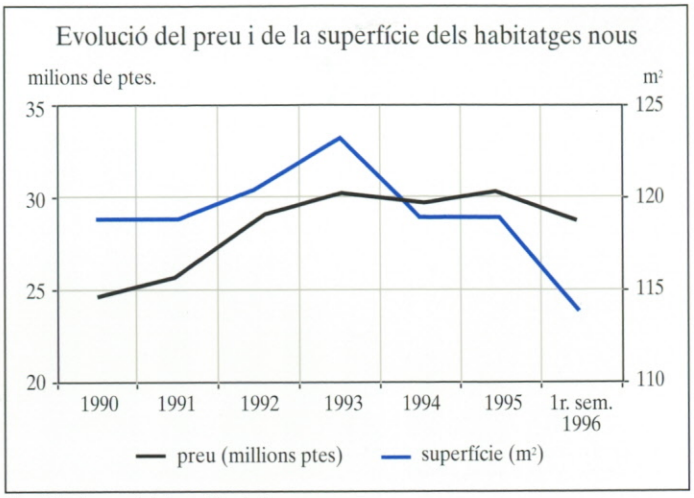

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

Però alhora, hi ha un altre element que frena i frenarà a curt termini un augment dels preus a Barcelona. En un context de rendes salarials creixentment inestables i contingudes entre els segments més joves de la població, la que temps enrere es conformava com a demanda insatisfeta troba avui altres alternatives per realitzar les seves aspiracions d'accedir a un habitatge. Hi ha una premisa prèvia, i és que la millora de les condicions de finançament és universal (en el nostre reduït escenari metropolità) i ha convertit en possible el que abans era irreal per un segment molt important de la demanda. Així, si el preu de venda és l'element diferencial, la creixent metropolinització i mobilitat que es dóna a la regió metropolitana resta un cert pes a la centralitat com a lloc de residència en relació amb d'altres poblacions on, a més, l'oferta protegida via preu taxat o protecció oficial manté la diferència de preus entre els habitatges de les dues àrees. Un cop l'oferta a Barcelona s'ha orientat preferentment a satisfer una franja relativament àmplia de demanda —habitatges que costen de 18 a 28 milions—, sap que eixamplar aquesta oferta per la banda alta pot derivar en dificultats de comercialització dels seus productes.

Per la seva banda, el segment de la segona mà acusa la contenció dels preus del mercat de primera mà, i reacciona mantenint els preus estables en relació amb un any enrere. Amb una proximitat entre els preus de nova planta i de segona mà que pot semblar extraordinària a qui no sàpiga que a Barcelona tots dos mercats estan força integrats i que una bona part del mercat secundari actua com oferta nova, no hi ha gaire marge per pensar que els preus de segona mà puguin seguir augmentant, perquè, al cap i a la fi, van a remolc dels de nova planta. I especialment si es confirma la dispersió de l'oferta nova arreu de la ciutat.

En canvi, l'evolució dels preus de lloguer revela un descens, del 4,1 per cent en relació amb el primer semestre del 1995, que s'ha d'atribuir a una primera i tímida adaptació als menors costos d'accés a un habitatge en propietat. Un descens que s'hauria d'accentuar en els propers semestres si és que aquesta modalitat no vol continuar perdent quota en el segment de la residència habitual a favor del règim de propietat.

Evolució de l'oferta d'habitatges de nova planta[1]

Districte	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1. Ciutat Vella	20	86	133	194	131	256
2. L'Eixample	511	543	613	718	754	1.056
3. Sants-Montjuïc	514	666	780	868	735	852
4. Les Corts	133	115	275	276	300	472
5. Sarrià-Sant Gervasi	146	184	253	237	407	509
6. Gràcia	146	106	306	256	220	249
7. Horta-Guinardó	638	636	600	610	593	590
8. Nou Barris	266	112	86	142	173	150
9. Sant Andreu	327	352	364	350	209	337
10. Sant Martí	1.224	2.949	2.789	2.999	2.826	1.093
Barcelona	**3.925**	**5.749**	**6.199**	**6.650**	**6.348**	**5.564**

1 Oferta referida al primer semestre de cada any.
Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

Anàlisi de l'oferta

Continua disminuint la dimensió mitjana de les noves promocions residencials i de la superfície dels nous habitatges: en termes de mitjana, els edificis tenen vint habitatges que fan uns 113 m² de superfície construïda.

La major part dels districtes acusa un significat augment de l'oferta de nous habitatges. Destaca especialment el districte de l'Eixample, que amb 54 promocions i 1.056 habitatges supera en un 40 per cent l'oferta existent un any enrere; pràcticament un vint per cent dels habitatges en oferta estan situats en aquest districte, i, més en concret, a les zones no centrals d'aquest. De la resta de districtes mereix una menció especial Ciutat Vella, on la progressiva substitució d'edificació antiga per promocions residencials noves l'ha allibertat del *mèrit* de ser sempre el districte amb una dotació residencial nova més esquifida en termes quantitatius.

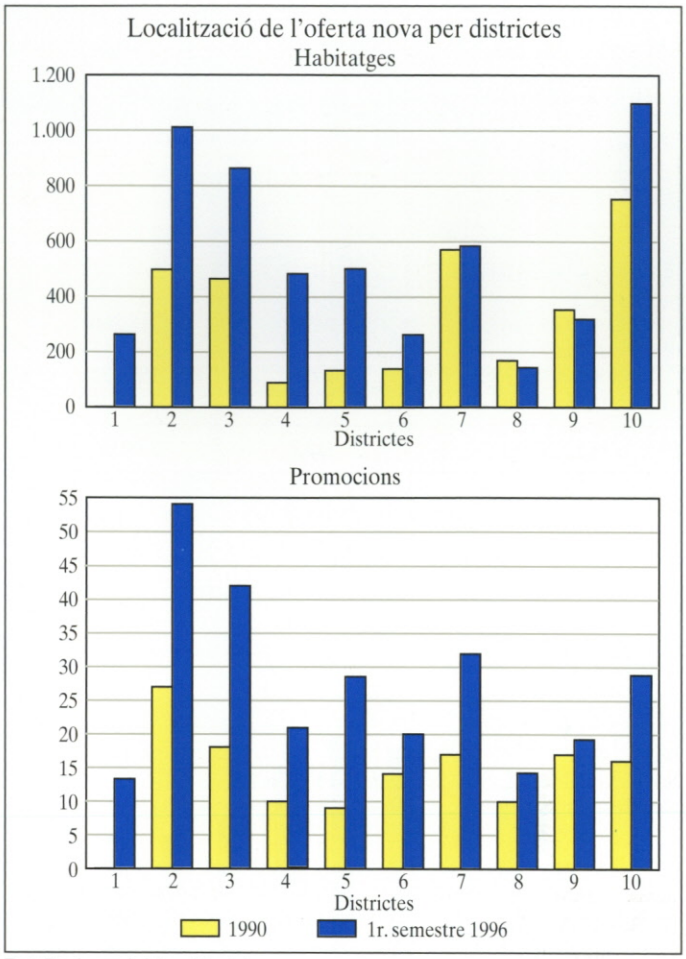

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

Amb l'augment de les promocions petites i la sortida del mercat dels habitatges olímpics de Poblenou, la ratio d'habitatges per promoció s'ha reduït fins a vint, després que en els darrers cinc anys hagi estat situada al voltant de trenta habitatges per promoció.

Preu dels habitatges de nova planta (1r. semestre 1996)

Districte	Superfície mitjana (m² construïts)	Preu de venda (ptes./m²)		Preu de venda dels habitatges (milers ptes.)		
		preu mitjà	variació[1] (%)	mitjà	màxim	mínim
1. Ciutat Vella	108,4	211.072	9,1	23.349	49.000	9.500
2. L'Eixample	106,4	236.548	–6,7	24.769	56.000	11.500
3. Sants-Montjuïc	99,7	220.751	1,0	21.989	39.000	9.200
4. Les Corts	135,6	257.636	–4,9	37.728	235.000	13.600
5. Sarrià-Sant Gervasi	160,7	364.321	–1,5	61.258	140.000	24.900
6. Gràcia	100,2	235.737	–3,6	23.530	36.000	12.300
7. Horta-Guinardó	115,1	218.880	–2,1	25.253	50.000	11.165
8. Nou Barris	99,0	205.315	3,3	20.338	30.250	12.800
9. Sant Andreu	100,0	197.539	1,1	19.627	28.890	14.600
10. Sant Martí	108,2	211.724	2,5	22.985	50.000	12.000
Barcelona	**113,2**	**238.555**	**–2,7**	**28.217**	**235.000**	**9.200**

[1] Variació (1r. semestre 1996/1r. semestre 1995).
Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

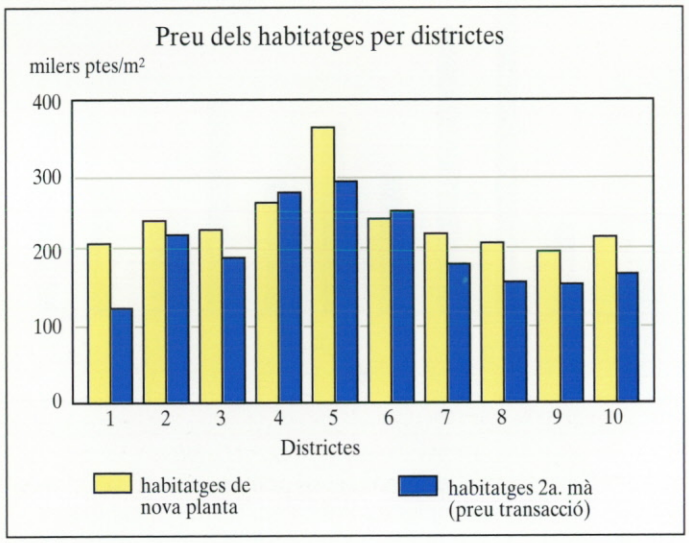

Font: Tecnigrama, Forcadell i elaboració pròpia.

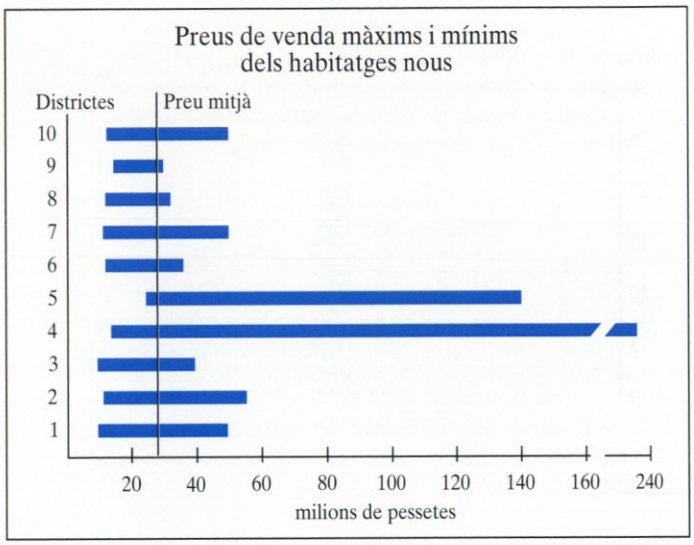

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

A la baixa continua també la superfície mitjana dels habitatges, que amb 113,2 m² de superfície construïda inclosos els elements comuns, correspon a la menor dimensió dels habitatges registrada d'ençà el 1990. Amb les habituals excepcions de Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts —amb 161 i 136 m² per habitatge—, la resta de districtes presenta una acusada homogeneïtat a l'entorn de la mitjana.

Persisteix l'elevada dispersió per la banda alta dels preus atribuïble als habitatges de Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts. A la resta de la ciutat, on s'hi concentra més del 80 per cent de l'oferta, el preu mitjà és de 23 milions, 5 per sota del conjunt de la ciutat.

El comportament discordant d'aquests dos districtes es repeteix en l'anàlisi dels preus, però, en aquest cas, s'eixamplen les diferències. Encara que no és cap novetat, val la pena remarcar-ho. La diferència de preus entre ambdós districtes i la resta és notable: en relació amb els 28,2 milions de mitjana, un habitatge a Sarrià-Sant Gervasi costa, de mitjana, 2,2 vegades més que aquesta mitjana, i a Les Corts, 1,3 vegades més.

Distribució de l'oferta d'habitatges per intervals de preu i districtes

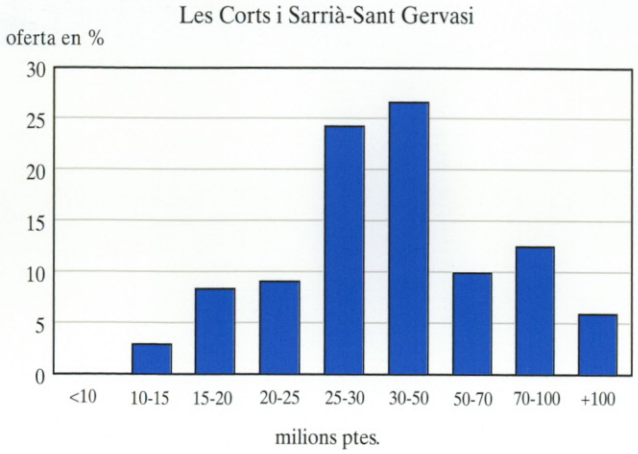

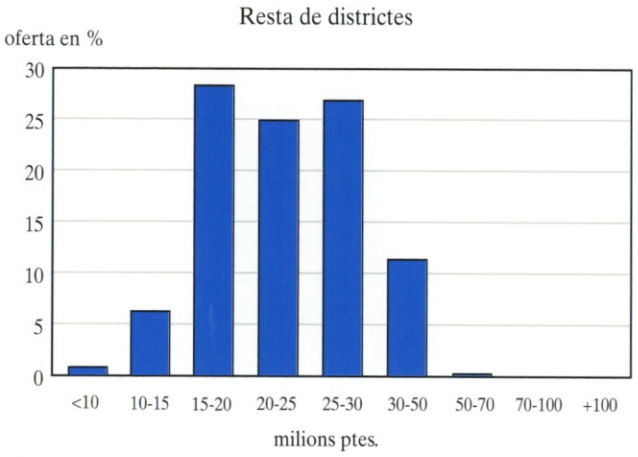

Aquestes xifres amaguen, però, un altre fet important. Els vuit districtes restants presenten una extraordinària homogeneïtat: tots ells tenen un preu mitjà inferior a la mitjana de la ciutat i, a més, la distància entre el districte on hi ha el preu mitjà més baix (Sant Andreu) i el més elevat (Horta-Guinardó) és de només 5,6 milions de pessetes. En aquests vuit districtes, en els que es concentra el 82,4 per cent de l'oferta existent, el preu mitjà de venda d'un habitatge nou és de 23,2 milions de pessetes.

Evolució de l'oferta i del preu dels habitatges (1r. semestre 1996)

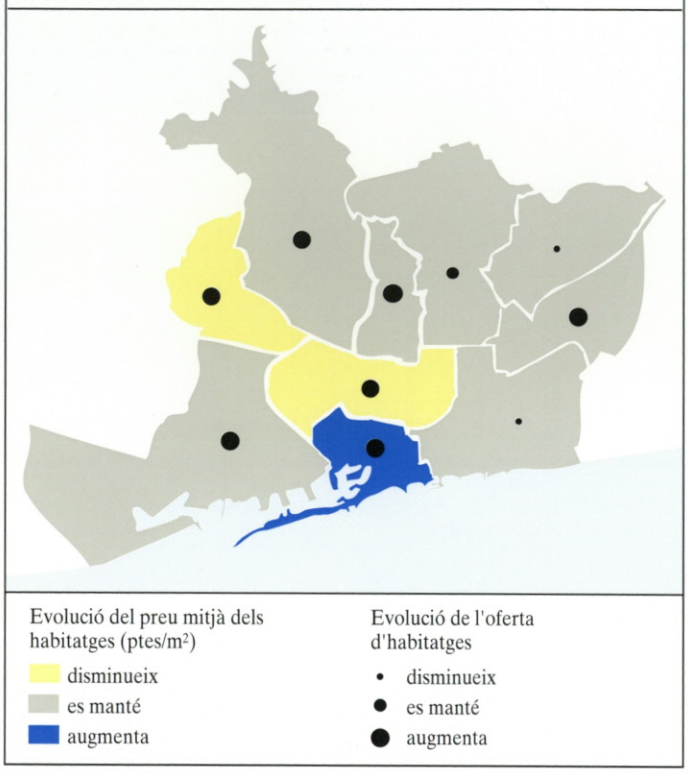

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

És prou clar que la dispersió prové del segment elevat de l'oferta. Pel conjunt de la ciutat, el gruix de l'oferta s'hi concentra en els intervals mitjans de preus: una tercera part dels habitatges en oferta no superen els vint milions de pessetes, i pràcticament tres de cada quatre costen entre quinze i trenta milions de pessetes.

Preu de les places d'aparcament en edificis residencials de nova planta. Tipologia de l'oferta[1] (1r. semestre 1996)

Districte	Preu mitjà		Tipologia de l'oferta (%)			
	milers ptes.	variació[2] (%)	Sense oferta	Inclosa en el preu	Opcional	Total
1. Ciutat Vella	2.670	–24,8	15,4	7,7	76,9	100,–
2. L'Eixample	2.880	–12,1	24,1	3,7	72,2	100,–
3. Sants-Montjuïc	2.664	–5,1	19,1	2,4	78,6	100,–
4. Les Corts	2.856	–8,9	14,3	14,3	71,4	100,–
5. Sarrià-Sant Gervasi	3.241	–17,1	0,0	21,4	78,6	100,–
6. Gràcia	2.918	–9,5	25,0	15,0	60,0	100,–
7. Horta-Guinardó	2.817	–14,5	15,6	6,3	78,1	100,–
8. Nou Barris	2.738	–6,9	28,6	7,1	64,3	100,–
9. Sant Andreu	2.445	–5,9	10,5	0,0	89,5	100,–
10. Sant Martí	2.609	–7,0	3,5	6,9	89,7	100,–
Barcelona	**2.791**	**–11,7**	**15,8**	**7,7**	**76,5**	**100,–**

[1] La distribució de les places d'aparcament en tres categories fa referència a les promocions d'habitatges de nova planta segons si aquestes disposen o no de places d'aparcament i —si en disposen— del règim de venda vinculat a la venda de l'habitatge.
[2] Variació (1r. semestre 1996/1r. semestre 1995).

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

Places d'aparcament

S'intensifica la davallada del preu de venda de les places d'aparcament. Mentre que tres anys enrere el preu mitjà d'una plaça superava els tres milions a tots els districtes, a hores d'ara només a Sarria-Sant Gervasi s'assoleix aquest preu.

Un dels trets que caracteritzen aquesta davallada és el seu caràcter sostingut i generalitzat. D'ençà el 1993, quan es detectaren els primers símptomes de recessió, els preus no han parat de baixar i ho han fet de manera clara a tots els districtes. En relació amb el màxim històric que s'assolí la segona meitat de 1992, amb un preu mitjà de 3,6 milions per plaça, els preus han baixat fins els 2,8 que es registren actualment, el que representa una davallada del 22,6 per cent.

Enguany, i seguint la tendència del segon semestre del 1995, s'ha accentuat el ritme de la davallada, i supera l'11 per cent en relació amb el primer semestre de l'any passat. Per districtes, Ciutat Vella i Sarrià-Sant Gervasi acusen, amb davallades de 24,8 i 17,1 per cent respectivament, les pèrdues de valor més intenses. El fet que les reduccions més acusades es registrin en els districtes on els preus són més elevats està provocant una reducció molt significativa de les diferències entre districtes. La distància entre el preu màxim (a Sarrià-Sant Gervasi, de 3,2 milions) i el mínim (a Sant Andreu, de 2,4 milions) és just la meitat de la distància que existia l'any 1991.

Evolució del preu de les places d'aparcament
(en edificis residencials de nova planta)

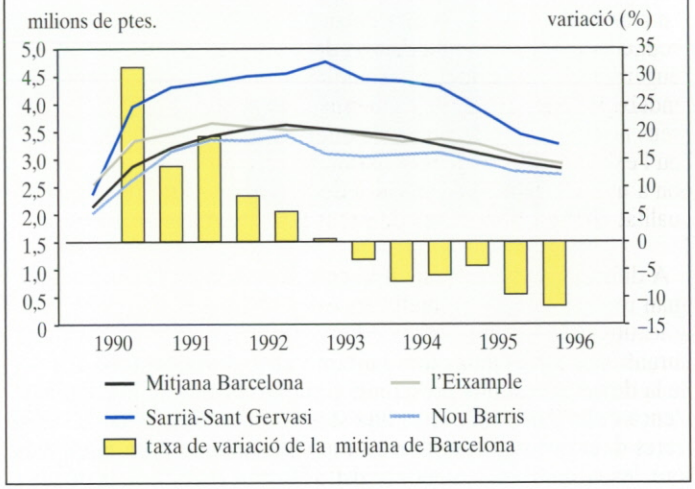

Font: Tecnigrama i elaboració pròpia.

La progressiva reducció del dèficit de places d'aparcament per a residents, que té el seu origen tant en un increment molt significatiu de l'oferta com en un estancament del parc de turismes, no permet pensar, per ara, en un canvi significatiu en la tendència baixista dels preus a curt termini. De tota manera, per bé que l'augment de l'oferta ha alleugerit notablement el caràcter d'escassetat que tenien les places d'aparcament a determinades zones de la ciutat i ha estès la idea que es pot ajornar la decisió d'adquirir una plaça, la conjuntura actual, en la que s'alien uns preus a la baixa amb unes condicions de finançament força favorables via reducció dels tipus d'interès dels crèdits hipotecaris, pot activar de nou la demanda que restava expectant a l'espera d'una situació com l'actual, molt favorable si es compara amb la d'uns pocs anys enrere.

Preus de venda dels habitatges nous a la regió metropolitana de Barcelona

Preus de venda dels habitatges nous a la regió metropolitana de Barcelona

Municipi	Preus nominals (ptes./m²) 1991	1993	1996	variació (%) 96/95	creix. anual acum. 96-91 (%)	Núm. índex 96 (Bcn = 100)	Habitatges iniciats (91-95)	variació parc hab. 91-95 (%)
Badalona	126.264	149.037	153.263	4,7	4,0	64,2	2.545	3,4
Barcelona	**210.925**	**233.937**	**238.555**	**–2,7**	**2,5**	**100,0**	**13.177**	**1,9**
Cerdanyola del Vallès	120.518	154.451	154.293	2,8	5,1	64,7	2.673	13,8
Granollers	123.982	151.031	153.072	4,5	4,3	64,2	2.144	11,8
l'Hospitalet de Llobregat	135.201	179.255	190.022	5,6	7,0	79,7	1.763	1,8
Martorell	94.626	119.210	106.142	0,3	2,3	44,5	1.571	26,0
Mataró	130.704	138.954	138.260	4,1	1,1	58,0	2.828	7,8
Sabadell	141.124	155.644	159.773	2,4	2,5	67,0	5.733	8,7
Sant Cugat del Vallès	209.141	217.411	202.543	–2,2	–0,6	84,9	3.700	22,3
Sant Just Desvern	214.681	237.832	220.974	1,8	0,6	92,6	172	3,7
Terrassa	109.741	127.644	130.269	1,7	3,5	54,6	7.944	13,8
Vilanova i la Geltrú	113.695	136.529	125.252	1,3	2,0	52,5	1.913	8,2

Font: Tecnigrama, Direcció General d'Arquitectura i Habitatge i elaboració pròpia.

En línia amb el que ha succeït darrerament a Barcelona, la moderació és el tret més destacable de l'evolució dels preus al mercat residencial de nova planta a la regió metropolitana.

Les darreres dades disponibles palesen que les habituals diferències de preus entre municipis, que d'una manera vaga tendeixen a atribuir-se tant a la diferència de qualitat o tipologia dels productes en oferta com a factors de localització, s'han reduït lleugerament, sense que això signifiqui que hagi desaparegut o tendeixi a desaparèixer la segmentació del mercat. Una ullada als preus nominals que regeixen als diferents municipis posa de relleu l'existència de segments clarament diferenciats, que no respon a una diferenciació tan clara de tipologia del producte ni de qualitat com les diferències de preus podrien donar a entendre.

A diferència del que succeí al començament de la dècada, quan tots els municipis analitzats experimentaren augments significatius de preus a remolc de l'evolució registrada a Barcelona durant la segona meitat dels vuitanta deguda en part a la pressió de la demanda de nous residents procedents de la ciutat central, d'ençà el 1994 la moderació ha estat la tònica dominant. Les darreres dades disponibles mostren que en relació amb un any enrere, les variacions de preus registrades són clarament més moderades i, en la major part dels municipis, equivalen a un estancament dels preus en termes reals. Només l'Hospitalet de Llobregat, Badalona i Granollers experimenten augments per sobre de l'IPC, i només algunes dècimes. Tampoc hi ha cap descens significatiu, més enllà dels registrats a Barcelona i Sant Cugat del Vallès.

El major impacte de les figures protegides del Pla de l'Habitatge als municipis amb més disponibilitat de sòl ha eixamplat el diferencial de preus entre la ciutat central i els nuclis urbans mitjans de la perifèria metropolitana.

En definitiva, es respira un clima de total estabilitat i, més que d'una situació d'atonia, caldria parlar del fre als preus que ha suposat la introducció de figures protegides (habitatges de protecció oficial i de preu taxat) i que representen una part molt important de l'oferta actual de nova construcció als municipis de l'entorn metropolità. Aquesta oferta, que es va absorbint gradualment, ha experimentat un augment molt important en els darrers anys que, en la major part dels casos, ha estat lligada a l'execució del Pla de l'Habitatge, i que, per exemple, a Sant Cugat del Vallès o a Martorell ha suposat un increment del parc d'habitatges superior al 20 per cent en els darrers 5 anys.

Evolució dels preus a la regió metropolitana (1991-1996)

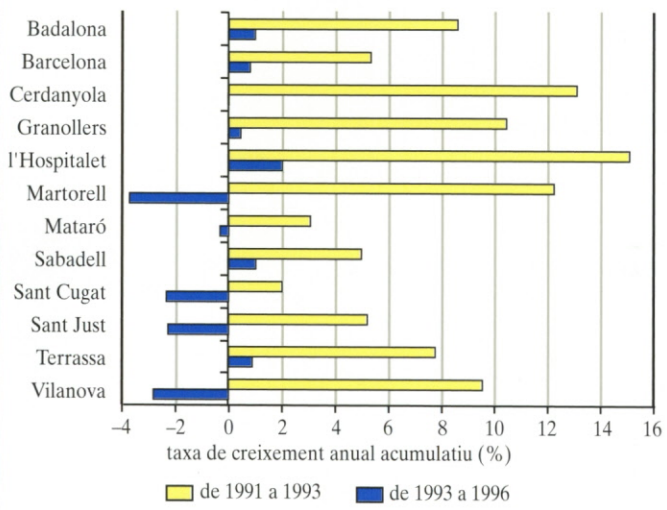

Si analitzem els diferents segments, podríem destacar, d'una banda, els municipis que sobrepassen les 200.000 ptes./m²: Sant Just Desvern i Sant Cugat del Vallès, a banda, naturalment, de Barcelona. L'evolució recent dels preus a ambdós municipis ha estat molt similar: primer, un moderat creixement entre el 1991 i el 1993, i posteriorment una fase de suau baixada de preus. Tots dos municipis han experimentat augments importants de la població resident entre el 1991 i el 1995, del 15,5 per cent Sant Cugat i del 8,7 per cent Sant Just, i, especialment en el primer han estat acompanyats d'un notable augment del parc residencial, del 22,3 per cent.

A la resta de municipis, i amb només dues excepcions, els preus oscil·len entre les 125.000 i les 160.000 ptes./m². L'Hospitalet és una de les excepcions per la banda alta dels preus, i amb un ritme de creixement superior al de la resta de municipis en tot el període analitzat, assoleix les 190.000 ptes./m² de mitjana. L'altra excepció és Martorell, per la banda baixa dels preus, amb 106.000 ptes./m²; aquest municipi, que registra l'increment de parc residencial més important dels considerats, és un dels que registren un índex/1000 habitants més elevat.

VI. Ocupació

Població activa, ocupada i aturada. Taxes d'atur

Període	Barcelona			Regió Metropolitana			Taxes d'atur registrat			
	Actius	Ocupats	Aturats	Actius	Ocupats	Aturats	Barcelona	RMB	Catalunya	Espanya
1987	732.027	613.625	118.402	1.741.556	1.395.220	346.336	16,2	19,9	18,3	20,9
1988	725.042	627.965	97.077	1.721.522	1.438.889	282.633	13,4	16,4	15,2	18,8
1989	737.803	667.161	70.642	1.751.523	1.538.125	21.398	9,6	12,2	11,6	16,2
1990	731.720	665.482	66.238	1.785.001	1.581.980	203.021	9,1	11,4	10,9	15,6
1991	711.966	645.671	66.295	1.775.721	1.577.973	197.748	9,3	11,1	11,0	15,6
1992	691.589	622.098	69.491	1.746.982	1.541.734	205.248	10,0	11,7	11,2	15,5
1993	715.959	629.623	86.336	1.834.095	1.574.342	259.753	12,1	14,2	13,8	17,6
1994	712.291	625.373	86.918	1.852.960	1.605.383	247.577	12,2	13,4	12,6	16,5
I.95	712.630	627.238	85.392	1.867.581	1.625.007	242.574	12,0	13,0	12,2	16,4
II.95	708.614	627.677	80.937	1.861.791	1.632.413	229.378	11,4	12,3	11,3	15,6
III.95	708.968	630.139	78.829	1.876.591	1.650.840	225.751	11,1	12,0	11,0	15,2
IV.95	706.044	629.976	76.068	1.873.638	1.652.755	220.883	10,8	11,8	11,1	15,1
I.96	693.979	618.725	75.254	1.846.351	1.625.183	221.168	10,8	12,0	11,3	15,2
II.96	695.173	624.937	70.236	1.854.288	1.647.787	206.501	10,1	11,1	10,3	14,1

Nota: Dades a final de període. Aquesta taula incorpora l'estimació de la població activa a partir de les rectificacions padronals de la població. La RMB (Regió Metropolitana de Barcelona) es compon de les 7 comarques de l'Alt Penedès, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa per a la província de Barcelona, de les dades de població de Barcelona i RMB i de les dades d'atur de l'INEM.

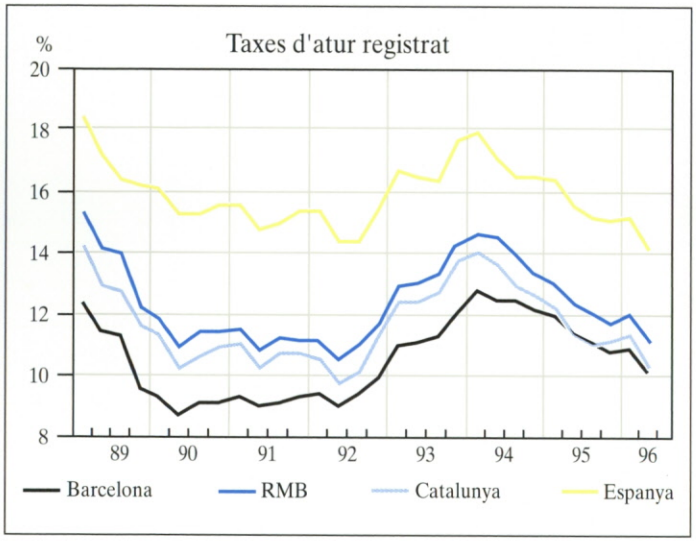

L'augment de l'ocupació permet que la taxa d'atur continuï el seu descens al segon trimestre i es redueixi a quasi el deu per cent de la població activa.

Les dades del segon trimestre referides al mercat de treball presenten, en conjunt, uns resultats molt positius. Dins de la línia de creixement de l'economia, l'augment de l'activitat genera noves contractacions que són capaces d'absorbir el lleuger creixement de la població activa que hi ha hagut en relació amb el primer trimestre i de reduir considerablement el nombre de demandants de treball apuntats a les llistes de l'INEM.

De tota manera, aquest augment de la població activa és conjuntural i només es dóna en comparació amb el primer trimestre, ja que el cert és que el seu valor es mou en una línia decreixent del 1993 ençà, a banda de factors estacionals com el que ens ocupa. Recordem, però, que aquesta disminució de població activa es refereix a residents, sense que això impliqui una reducció del nombre d'ocupats que treballen a Barcelona.

Contràriament, la resta de la Regió Metropolitana presenta una població activa lleugerament en alça, on també l'increment de l'ocupació —molt per sobre del de la població activa— ha fet que la taxa d'atur hi disminueixi considerablement. En el conjunt de la Regió Metropolitana, la taxa d'atur se situa al mes de juny en un 11,1 per cent, un punt més que a Barcelona.

De tota manera, aquest augment de l'ocupació i la corresponent disminució de l'atur no tenen, ara per ara, els efectes que caldria esperar en les principals macromagnituds econòmiques, en especial en un rellançament del consum privat, després de tres anys llargs de contenció. La propensió a l'estalvi —sota múltiples formes— per part de les economies domèstiques palesa una certa incertesa d'ingressos, principalment de les rendes del treball, i sense oblidar que els rèdits dels productes financers estan en una fase clarament decreixent. Aquestes incerteses s'alimenten de les durades limitades dels contractes, les retallades pressupostàries de les administracions públiques, la política de contenció de la massa salarial, d'impostos col·lectius, etc. En definitiva, una estreta de cinturó força general, no sols en vistes a complir les condicions d'ingrés a la Unió Econòmica i Monetària, sinó també a millorar el grau de competitivitat de l'economia espanyola en els mercats internacionals.

Un elevat nivell de contractacions, principalment a temps parcial, mostra el dinamisme de les empreses però també la seva por a contractar indefinidament.

Deixant de banda aquest marc més general del mercat de treball, el cert és que l'augment de l'ocupació és especialment rellevant. Així, el nombre de contractes signats no cessa d'incrementar-se, i a unes taxes pròximes al dotze per cent anual pel conjunt del primer semestre sobre les del mateix període de l'any passat. Això té més significació si tenim en compte que ja aleshores s'estaven assolint màxims absoluts de creació de nous contractes, que fins i tot ja superaven el període de gran contractació que fou el 1992 i finals del 1991.

Atur registrat a Barcelona i a la Regió Metropolitana

Període	Total	Masculí	Femení	<25 anys	Indústria	Construcció	Serveis	S.o.a.
	Barcelona							
31 des. 1989	70.642	28.580	42.062	15.360	25.408	2.789	33.067	9.239
31 des. 1990	66.238	26.886	39.352	13.780	24.203	2.659	33.454	5.809
31 des. 1991	66.295	27.721	38.574	13.721	23.199	3.063	35.372	4.572
31 des. 1992	69.491	32.795	36.696	14.029	23.785	4.461	37.193	3.956
31 des. 1993	86.336	44.246	42.090	18.432	28.785	5.567	46.312	5.529
31 des. 1994	86.918	45.129	41.789	16.806	28.922	5.183	45.611	7.016
31 març 1995	85.392	43.870	41.522	15.889	27.941	4.964	45.277	7.026
30 juny 1995	80.937	41.333	39.604	14.048	26.190	4.819	43.114	6.640
30 set. 1995	78.829	40.001	38.828	13.747	25.072	4.688	42.109	6.779
31 des. 1995	76.068	38.808	37.260	11.121	23.658	4.535	40.906	6.793
31 març 1996	75.254	38.240	37.014	10.959	22.406	4.461	41.096	7.107
30 juny 1996	70.236	35.287	34.979	9.624	20.779	4.125	38.248	6.921
	Regió Metropolitana							
31 des. 1989	213.068	76.726	136.342	56.367	92.563	10.802	76.793	32.005
31 des. 1990	202.641	76.138	126.503	52.177	90.838	11.318	78.652	21.029
31 des. 1991	197.748	77.016	119.732	51.572	85.682	13.116	82.063	16.280
31 des. 1992	205.248	94.910	110.268	55.186	87.125	19.395	84.296	13.813
31 des. 1993	259.753	132.910	126.843	73.260	105.867	24.933	108.209	19.869
31 des. 1994	247.577	125.478	122.099	61.345	96.656	21.921	104.999	23.032
31 març 1995	242.574	120.304	122.270	59.519	92.475	20.333	105.111	23.704
30 juny 1995	229.378	112.125	117.253	53.542	86.597	19.337	99.465	23.076
30 set. 1995	225.751	110.628	115.123	52.713	84.050	19.638	97.951	23.255
31 des. 1995	220.883	109.646	111.237	44.857	80.441	19.440	97.275	22.807
31 març 1996	221.168	109.294	111.874	44.712	78.224	19.341	98.716	23.979
30 juny 1996	206.501	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.

Font: Dades de l'INEM facilitades per la Regidoria de Promoció Econòmica i Ocupació de l'Ajuntament de Barcelona i per la Direcció General d'Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Variació (%)	Barcelona	
	30 juny 96/31 març 96	30 juny 96/30 juny 95
Atur total	–6,7	–13,2
— masculí	–7,7	–14,6
— femení	–5,6	–11,8
— juvenil	–12,2	–31,5
— agricultura	–11,4	–6,3
— indústria	–7,3	–20,7
— construcció	–7,5	–14,4
— serveis	–6,9	–11,3
— s.o.a.	–2,6	4,2

Però la principal diferència entre aquell període i l'actual és la tipologia de contracte i la seva durada. Malgrat la represa de l'activitat econòmica i el clima de confiança generat a nivell polític amb els pactes assolits entre el partit en el govern i les principals forces nacionalistes, la proporció de contractes indefinits continua essent molt minsa, de l'ordre d'un sis per cent, contra un 94 per cent de contractes de durada determinada. Aquestes dades corresponen a les contractacions registrades a Barcelona, però són igualment extrapolables a d'altres àmbits territorials.

De fet, és possible que es retardi la decisió d'oferir contractes indefinits per part dels empresaris a l'espera d'una possible modificació a curt termini de la legislació que faci més barat o resti incertesa a la indemnització per acomiadament. Mentrestant, la modalitat de contractació que creix d'una forma més rellevant al primer semestre de l'any són els contractes a temps parcial, i aquest és un factor a tenir en compte i que matisa l'impacte real del creixement de les contractacions.

L'atur registrat disminueix de més d'un 7 per cent en els primers sis mesos d'enguany i se situa al llindar de les 70.000 persones. A la resta de la regió metropolitana, la disminució és menor en tots els sectors i col·lectius.

En analitzar estrictament l'evolució de l'atur registrat a Barcelona, s'observa un fet especial: el ritme de descens és notablement homogeni al llarg de tot el primer semestre. Així, l'atur total presenta mes a mes unes taxes de disminució entre un dotze i un tretze per cent aproximadament, sempre en relació amb el mateix mes de l'any passat. L'evolució ha estat també homogènia tant en l'atur masculí —disminucions interanuals entre el tretze i el quinze per cent— com entre les dones —entre l'onze i el dotze per cent— i juvenil —que ha mantingut quasi tots els mesos un descens de més del 31 per cent.

Distribució dels contractes registrats a l'INEM

Període	Total contractes	Acollits a mesures de foment	No acollits a mesures de foment
1987	220.091	107.702	112.389
1988	291.065	147.458	143.607
1989	328.528	166.999	161.529
1990	350.018	174.760	175.258
1991	379.209	181.460	197.749
1992	368.500	153.474	215.026
1993	268.898	108.080	160.818
	Total	**Definits**	**Indefinits**
1994	319.814	299.179	20.635
1r. tr.	74.995	70.350	4.645
2n. tr.	80.615	75.833	4.782
3r. tr.	74.138	69.555	4.583
4t. tr.	90.066	83.441	6.625
1995	421.277	393.713	27.564
1r. tr.	100.355	92.305	8.050
2n. tr.	104.239	97.560	6.679
3r. tr.	104.783	98.801	5.982
4t. tr.	111.900	105.047	6.852
1996			
1r. tr.	112.283	104.800	7.483
2n. tr.	116.676	110.458	6.218

Font: Dades de l'INEM facilitades per la Regidoria de Promoció Econòmica i Ocupació de l'Ajuntament de Barcelona.

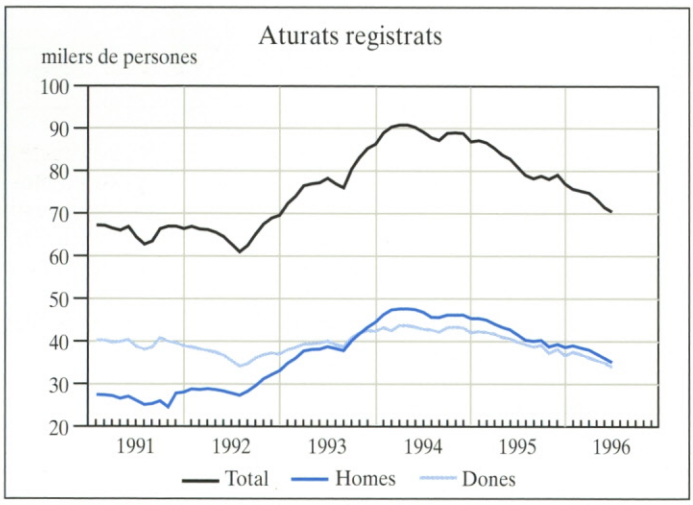

Així, la composició per sexes i edats dels aturats no ha variat de manera significativa al llarg d'aquests sis mesos: lleugerament més homes que dones, amb una tendència a igualar-se al segon trimestre i una proporció d'aturats registrats menors de 25 anys inferior al 15 per cent del total, sis punts menys que a final del 1992, quan el nombre d'aturats també rondava els 70.000.

Per sectors, l'evolució ja presenta algunes diferències. On es detecta una disminució en termes relatius més accentuada és en la indústria, amb reduccions d'aturats al voltant del vint per cent anual. En la construcció, l'atur s'ha reduït menys, principalment a causa del fre que s'ha donat en l'obra pública i que s'ha vist parcialment compensat pel dinamisme moderat de la construcció residencial, mentre que en el sector dels serveis, la disminució és superior al deu per cent anual.

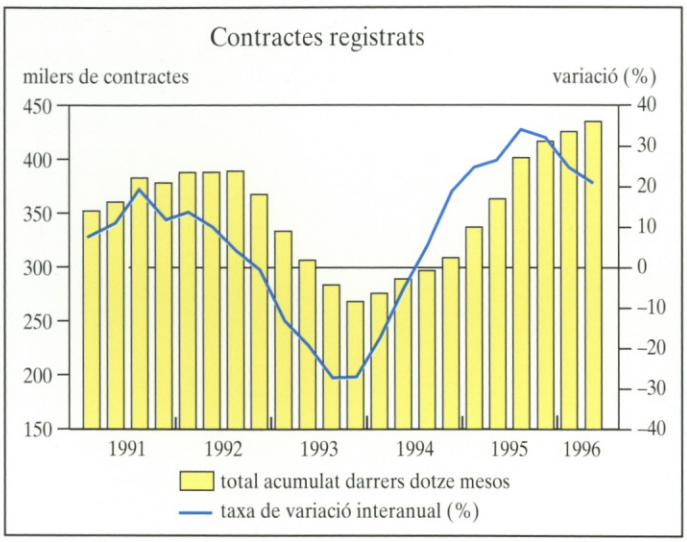

Amb una clara baixada de l'atur a tots els nivells, l'únic col·lectiu d'aturats que encara creix lleugerament és el dels que s'apunten com a demandants de treball per primer cop, ja siguin les noves generacions de població activa, ja siguin aquells col·lectius o persones que anteriorment no figuraven com a demandants atès que les expectatives de col·locació eren força minses i que actualment, davant d'unes possibilitats més elevades, opten per figurar com a demandants a les oficines de l'INEM. El fet que actualment ja no és requisit indispensable figurar a les llistes de l'atur per a poder signar un contracte pot subvalorar aquests fluxos d'entrada de nous demandants d'ocupació.

A la Regió Metropolitana —tot i que en tancar l'edició no disposem de les dades detallades de l'atur registrat— l'evolució de l'atur ha estat del mateix caire que a Barcelona, però amb algunes variacions. En primer lloc, l'atur també hi disminueix en tots els col·lectius i sectors, però ho fa a unes taxes menors que a Barcelona. Així, el deu per cent de disminució de l'atur registrat entre juny d'enguany i juny de l'any passat s'ha de comparar amb el 13,2 de disminució de Barcelona. A més, si consideréssim *strictu sensu* la resta de la Regió Metropolitana —excloent Barcelona—, la disminució interanual de l'atur al juny seria de només un 8,2 per cent, cinc punts menys que Barcelona.

Aquesta diferència d'intensitat en el comportament de l'atur entre Barcelona i l'entorn metropolità s'explica per un decalatge en el temps, i una estructura lleugerament diferent entre els dos àmbits. Així, com ja hem comentat en d'altres ocasions, la superació de la crisi s'inicià abans a la corona industrial, i no fou fins uns trimestres més tard que el canvi de cicle es va fer notar a la ciutat central. Actualment, els efectes són els mateixos: se suavitza el ritme a l'entorn mentre que encara continua a Barcelona. No és d'estranyar, però, que es detecti una desceleració de la creació de llocs de treball ja que els nivells de producció i les inversions també s'han descelerat en alguns sectors, sense per això deixar de mantenir un ritme de creixement positiu.

Monografia
Reflexions sobre la problemàtica de l'atur a Barcelona

Redacció de BARCELONA ECONOMIA

Reflexions sobre la problemàtica de l'atur a Barcelona

La situació del mercat laboral des d'un punt de vista estadístic ha merescut sempre una atenció especial en aquestes pàgines. A banda del seguiment periòdic i constant de la conjuntura dels diferents segments d'aquest mercat a partir de les dades de desocupació registrada, ocupació assalariada, col·locacions i contractacions, hem dedicat darrerament diverses monografies a aquest tema. Una d'elles, que podria servir de precedent i punt de referència d'aquest seguit de reflexions que presentem, estava dedicada a clarificar conceptes bàsics i fer memòria de l'evolució de l'atur en els darres quinze anys. És la que es va publicar en el número 20 de gener del 1994, sota el títol de *L'evolució de l'atur a Barcelona i a l'àrea metropolitana. Aportacions a un debat obert.* Posteriorment, una versió actualitzada fou reproduïda al número 3 de la revista d'informació i estudis socials ***Barcelona societat***.

La present monografia vol plantejar, més enllà del tractament estadístic de l'atur i del seguiment de la seva evolució que es fa periòdicament a l'apartat corresponent, aspectes més qualitatius que quantitatius del mercat de treball. Qüestions que la prioritat del seguiment i l'anàlisi trimestral de les dades no permet abordar —ni és la seva funció fer-ho— amb la suficient reflexió i perspectiva. Aquests elements a considerar van des de la permanent discussió sobre el grau de fiabilitat de les diferents fonts estadístiques, passant per les transformacions estructurals de l'atur en els darrers anys i l'impacte de l'augment de la mobilitat de les persones, especialment a nivell metropolità, sobre els mercats de treball locals.

El problema de les estadístiques de l'atur.

A la manifesta incapacitat del nostre teixit productiu —comuna a la majoria d'economies occidentals— de generar els suficients llocs de treball o d'establir un nou marc de relacions laborals per a minimitzar la problemàtica de la desocupació, s'hi afegeix una altra dificultat a l'hora d'avaluar l'abast del problema i en conseqüència, de dissenyar les mesures correctores més adients. Aquesta dificultat, gens fútil, és la que es deriva del fet de no disposar d'unes estadístiques sobre el mercat laboral prou fiables. I és que aquestes dades mostren que per a obtenir uns resultats creïbles no és suficient amb l'aplicació d'una bona metodologia ni amb criteris registrals restrictius.

Que les dades siguin discrepants no eximeix d'actuar, però pot restar contundència a algunes actuacions. Així, quin grau d'eficàcia s'ha d'esperar de les diferents polítiques aplicades si no es disposa d'un diagnòstic prou contrastat del problema? Com interpretar unes sèries d'atur —registrat i estimat— que en els darrers anys mostren una tendència clarament divergent? Per què aquesta divergència augmenta a mesura que es redueix l'àmbit geogràfic? La Taula adjunta mostra la inconsistència d'aquestes dades i la dificultat d'interpretar-les.

La primera conclusió que hem de retenir d'aquest ball de dades seria que els valors absoluts que ofereixen aquestes fonts no són prou fiables com per convertir-los en el punt central del debat. I si no, com s'ha de justificar que, segons una de les fonts, el nombre actual d'aturats és menor que el de deu anys enrere o semblant al del 1990 i, segons l'altra, és molt superior als dos períodes de referència? Coneixent la diferent metodologia d'ambdues fonts, el més assenyat potser sigui relativitzar-les i treballar, si és possible, sobre la base d'una xifra intermitja.

Relació entre les series d'atur (milers d'aturats)

Anys	Estimat (EPA)	Registrat (INEM)	Estimat-Registrat Absolut	Estimat-Registrat (%)
	Barcelona (província)			
1986-87	430,8	382,9	47,9	12,5
1990	274,1	219,8	54,3	24,7
1995	449,0	236,7	212,3	89,7
	Catalunya			
1986-87	487,4	458,7	28,7	6,3
1990	321,5	276,1	45,4	16,4
1995	531,1	296,6	234,5	79,1
	Espanya			
1986-87	2.923,7	2.962,7	–39,0	–1,3
1990	2.424,3	2.351,2	73,1	3,1
1995	3.579,3	2.377,0	1.202,3	50,6

Font: Atur estimat: nombre d'aturats segons l'EPA.
Atur registrat: nombre d'aturats segons l'INEM.

Tot i que és un tema prou conegut, cal recordar que per figurar com a aturat a les estadístiques de l'INEM s'exigeix, amb més o menys èxit, que no es té ni es troba feina malgrat buscar-ne activament —criteri restrictiu—, mentre que els requisits per ser considerat aturat per l'EPA són incomparablement menors, fins al punt que en molts casos es converteix en un exercici purament subjectiu del declarant —criteri ampli. Això ens dóna peu per afirmar que les dues sèries delimiten els valors extrems entre els que es mou el valor suposadament més ajustat.

Per fer un diagnòstic compatible amb la realitat que hom palpa —que les dades directes no plasmen i que tampoc pretenem fer aquí i ara— s'ha d'intentar una correcció, més qualitativa que quantitativa, d'aquestes dades, a partir d'hipòtesis i reflexions basades, sempre que sigui possible, en l'evolució d'altres variables que incideixen directament sobre el mercat laboral. En definitiva, però, aportacions fins a cert punt subjectives i, naturalment, discutibles.

Evolució recent i situació actual de l'atur a l'àrea de Barcelona.

Paral·lelament a l'exposició d'aquestes reflexions, farem una ullada a la situació actual i a l'evolució de l'atur a Barcelona en els darrers anys a partir de les dades disponibles, tot insistint en algunes contradicions que aquesta evolució, afegida a l'existència de dues sèries metodològicament diferents, posa de relleu.

Població activa						(números índex)
	Barcelona		Província		Catalunya	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
1986	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–	100,–
1991	98,8	119,8	105,1	130,1	105,1	131,7
1996	85,0	118,8	98,7	139,6	99,5	143,8

Font: Elaboració pròpia. Dades padronals i censals (1986 i 1991) i EPA 1r. tr. 1996.

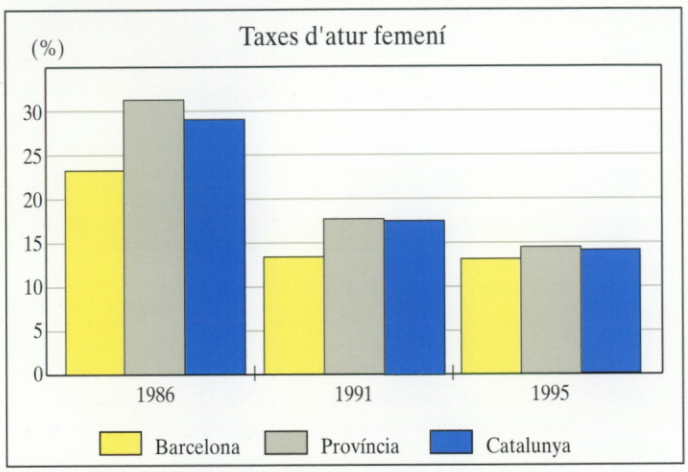

- L'atur estimat segons l'EPA ha assolit durant el bienni 1994-95 màxims històrics a tots els àmbits considerats, mentre que l'atur registrat en aquest mateix període s'ha mantingut clarament per sota de les cotes assolides a mitjan dels vuitanta. Aquest diferent comportament s'explica —a banda de canvis en els criteris de comptabilització— per l'expansió que ha viscut la població activa femenina en els darrers deu anys. A Barcelona, aquesta expansió ha estat més moderada que a la resta de Catalunya, en part per l'existència d'una major taxa d'activitat femenina a la ciutat a mitjan dels vuitanta i en bona part per l'evolució demogràfica de la ciutat, caracteritzada pel transvasament —via suburbanització— de població activa o potencialment activa cap a la resta del territori metropolità.

Arran de la crisi del 1991-93, més punyent i de més durada a la resta del país que no pas a Barcelona, aquest augment de població activa es va veure abocada majoritàriament a engrossir les xifres de l'atur o, com a mal menor, la bossa d'activitat de l'economia submergida. Una situació que sovint ha afavorit que aquestes persones s'hagin mantingut indefinidament *allunyades* de les oficines de l'INEM alhora que es poden declarar desocupades a efectes de l'EPA.

- Si hom diferencia per sexes, s'observa una evolució de l'atur femení força homogènia a tots els àmbits geografics, amb independència de les dades utilitzades. En els darrers deu anys, la taxa d'atur femení a Barcelona s'ha mantingut invariablement en un nivell sensiblement inferior al de la resta de Catalunya. Actualment, amb unes taxes d'activitat semblants als dos àmbits, la taxa d'atur continua sent inferior a la ciutat. L'accentuació del procés de terciarització del seu teixit productiu i sobretot l'estancament de la població activa femenina en el darrer quinquenni, en contraposició al creixement registrat a la resta del país, són elements que poden explicar, si més no parcialment, la situació actual.

Tot i aquesta *millora* relativa de la situació laboral de les dones que reflecteixen les dades d'atur en els darrers anys, la realitat és que la taxa d'atur femení és encara sensiblement superior a la del masculí, especialment a l'entorn metropolità i a la resta de Catalunya, tot i que la seva taxa d'activitat no supera els dos terços de la dels homes. De fet, hom pot suposar que a mesura que es fa més difícil trobar feina per la via *legal* —taxa d'atur en augment o comparativament elevada— s'alenteix el ritme de creixement de la població femenina que es declara activa. Especialment si es té en compte l'existència d'una important bossa de treball submergit o irregular en la qual tradicionalment es mouen moltes dones. No cal dir que aquest moviment d'entrada i sortida del mercat laboral en funció del moment del cicle econòmic i de les expectatives també es dóna, tot i que de forma menys intensa, entre els homes.

- Un altre element a destacar és el canvi tan radical que s'ha produït en l'estructura de l'atur per edats. A mitjan dels vuitanta, aproximadament un de cada tres aturats registrats a les oficines de l'INEM de Barcelona tenia menys de 24 anys, mentre que a la resta de la regió metropolitana aquest percentatge s'acostava al 45 per cent. Actualment, l'atur juvenil no representa més enllà del 15 per cent segons l'INEM. Contràriament, els majors de 55 anys —actualment el 18 per cent del total d'aturats registrats a la ciutat— han estat els grans perjudicats d'aquest canvi estructural. Però si fem aquesta anàlisi amb les dades de l'EPA a nivell de Catalunya, els resultats són ben diferents i s'acosten més a l'estructura existent deu anys abans.

La disparitat de les dades d'aquesta taula és paradigmàtica de la dificultat de definir diagnòstics acurats i segmentats referits a l'atur. Difícilment es poden esgrimir altres factors que no siguin els ja coneguts i acceptats a nivell general. Així, aquest canvi d'estructura de l'atur, més o menys acusat en funció de les dades que es considerin més realistes, s'ha d'imputar tant a factors demògrafics —envelliment de la població— com a canvis en l'estructura productiva, donat que les noves activitats generen llocs de treball bàsicament per als més joves i desplacen feines obsoletes i treballadors sense la formació necessària per a les noves ocupacions. A més, la major part de les polítiques de foment de l'ocupació endegades al llarg d'aquests anys han afavorit l'accés dels més joves a una primera feina, alhora que han propiciat un augment important de les jubilacions anticipades incentivant la permanència en la situació d'atur com a pas previ per a la jubilació.

- La comparació de les dades d'atur entre Barcelona i Catalunya palesa, com ja s'ha avançat, que l'atur juvenil és significativament més important a la resta del país que no pas a la ciutat, especialment entre els més joves. En bona part aquest efecte s'ha d'imputar a la progressiva pèrdua de pes —absoluta i relativa— de la població barcelonina de menys de 24 anys sobre el total, que d'ençà el 1981 ha estat ininterrompuda i es pot quantificar en aproximadament una quarta part d'aquest pes relatiu. Tampoc és despreciable l'efecte sobre l'atur juvenil d'una major oferta de llocs de treball en el terciari que ofereix la ciutat central i les majors facilitats que els residents joves a la ciutat i continu urbà tenen per continuar estudiant com a alternativa a l'atur mentre esperen accedir a una primera ocupació o entre dos contractes estacionals.

D'altra banda, la diferent valoració de l'atur per edats que resulta de les dues fonts s'explica, entre d'altres raons, pel dret o no a rebre prestacions d'atur que, en termes generals, tenen reconeguts els dos col·lectius. Així, una part significativa dels desocupats de més edat, amb poques possibilitats de reincorporar-se de forma activa al mercat laboral, es mantenen com a desocupats demandants d'ocupació mentre tenen dret a una prestació econòmica. En molts casos és una forma encoberta i avantatjosa de jubilació anticipada. Contràriament, el dret a rebre una prestació econòmica per part d'una persona jove amb poca experiència en el mercat laboral no és ni de bon tros tan general ni cobreix un període tan extens de prestació. Això propicia entre els joves una menor constància a figurar inscrits a les llistes de l'INEM com a aturats un cop esgotat el període de prestació. En conseqüència, hom pot esperar una relativa subvaloració d'aquest segment d'atur als registres de l'INEM, i més ara que no cal estar inscrit com aturat per formalitzar un contracte de treball.

En el cas de l'EPA, les tendències són inverses. Quantitativament, l'atur de menys de 24 anys és molt més important que el de més de 55 anys. Acceptar aquestes dades com un bon reflex de la situació actual implicaria questionar seriosament l'eficàcia de les polítiques abans esmentades de foment de l'ocupació.

D'altra banda, hi ha elements que fan pensar que a les dades de l'EPA possiblement hi ha una sobrevaloració de l'atur juvenil i alhora una subvaloració del de més de 55 anys. Factors com ara una permanència llarga a l'atur, la pèrdua definitiva de la feina de tota la vida, una formació i una experiència laboral que no s'ajusten als nous requeriments del mercat de treball, una salut i una capacitat física que se suposen més febles que les d'una persona jove, són suficients com perquè una persona a prop de l'edat de jubilació s'auto-exclogui de la població activa. Si rep una prestació i es manté en situació de demandant d'ocupació serà un aturat a efectes de l'INEM però possiblement no es declararà com a tal a l'EPA.

Contràriament, una persona jove, amb una feina a temps parcial, precària, irregular o de caràcter estacional, combini o no aquesta feina amb algun tipus d'estudis, pot optar per no revelar la seva situació real i declarar-se en atur a efectes de l'EPA, però no es veurà motivat ni considerarà necessari mantenir-se com aturat a les llistes de l'INEM.

L'atur des d'una òptica metropolitana.

Del que s'ha exposat fins ara —dades sobradament conegudes i reflexions amb un grau d'acceptació força elevat— s'intueixen algunes tendències de llarg abast que condicionen i condicionaran en el futur l'evolució del mercat laboral de la ciutat i de l'entorn metropolità.

- Una tendència cap a la difusió territorial de les oportunitats d'ocupació, especialment a l'àmbit metropolità, com a conseqüència de la implantació de nous centres d'activitat, industrials i de serveis, a les perifèries metropolitanes i a les àrees de nova implantació de la resta del territori.

Atur per edats a Catalunya (Des. 1995)

	Atur EPA		Atur INEM	
Edat	**Aturats**	**(%)**	**Aturats**	**(%)**
16-19	54.000	10,2	18.165	6,1
20-24	121.500	22,9	42.497	14,3
25-54	326.900	61,6	195.909	66,1
55 i més	28.600	5,4	40.077	13,5
Total	**531.100**	**100,–**	**296.648**	**100,–**

Font: Elaboració pròpia. Dades de l'INEM i de l'EPA.

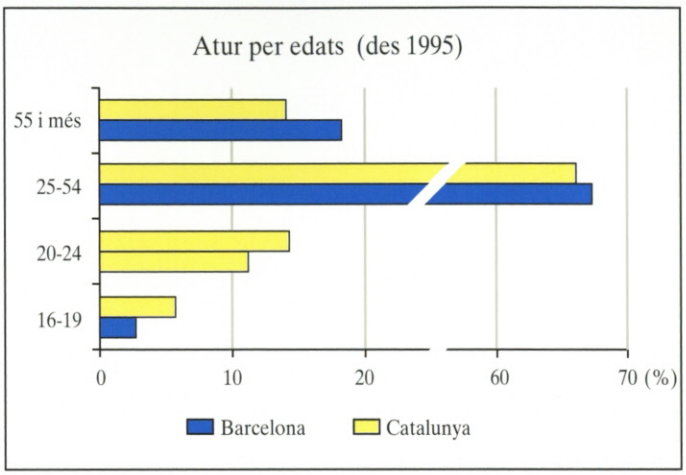

- Progressiva obertura i ampliació dels grans mercats de treball. Aquest efecte és especialment important a la regió metropolitana de Barcelona. D'una banda, les grans inversions en la millora del servei i de les infraestructures de transport —rondes, autopistes i servei de ferrocarril— han afavorit una ampliació dels límits de la ciutat central més enllà del continu urbà de Barcelona, alhora que les perifèries metropolitanes es veuen progressivament integrades en una única regió funcional. Avui, treballar a Barcelona i residir a 30-40 km de la ciutat, o a la inversa, és factible —en termes de cost monetari i de temps de desplaçament— per un segment molt més elevat de la població que no pas deu anys enrere.

- Creixent homogeneïtzació territorial de les taxes d'atur com a resultat de la combinació d'un creixement més difós de l'activitat econòmica en el territori i un augment de la capacitat de mobilitat dels treballadors que els permet i els permetrà optar, amb igualtat de costos, a llocs de treball en diferents municipis. Així, les taxes d'atur d'àmbits territorials estretament interrelacionats com ara Barcelona, l'AMB i la RMB, amb dinàmiques força diferents fins fa ben poc, tendeixen a convergir.

- Possible accentuació del diferencial de taxes d'activitat entre Barcelona i la resta de la regió metropolitana i de Catalunya com a conseqüència, bàsicament, del procés de suburbanització-metropolització de la ciutat. Aquest fet, unit al manteniment i modernització del teixit productiu localitzat a la ciutat, pot accentuar a curt i mitjà termini, el divorci entre residència i treball a la ciutat.

En definitiva, tendències que palesen la importància de l'enfocament metropolità o supra-municipal, pel que fa a la problemàtica del mercat laboral.